Kulturně společenský časopis
na internetu
2007 • 1

DOBRÁ ADRESA

Z obsahu

Politik, kterého bych si mohl vážit

Extase československého filmu

Je třeba zpolitizovat Rudé právo

Obsah:

Příloha
Vojtěch Němec: **Portréty** (51)

O čem se (ne)mluví
Ivo Fencl: **Politik, kterého bych si mohl vážit** (4)
Michal Kliment: **Extase československého filmu I – U pokladny stál** (6)

Před Strží
Kateřina Komorádová: **Mediální (po)věstník** (10)
Cannyho komiks (13)
Martin Groman: **Kvítky na tubetějce – Je třeba důkladně zpolitizovat Rudé právo** (14)
Tomáš Koloc: **Na jediný cíl** (18)
Katka Komorádová: **Proto pořád vznikám** (26)
Z Hollaru: **Jubilanti Hollaru 2007** (32)

Strž DA
Film: Jakub Grombíř: **Ubohý vítěz** (34) /
Divadlo: Štěpán Kučera: **Kdyby aspoň přišel kouzelník** (35) / Nikola Richtrová: **Macbeth** (35) /
Literatura: Jakub Grombíř: **Kniha na pranýři** (36) / Jaroslav Balvín: **Odyssea v textu a obrazu** (37) /
Výtvarné umění: Petr Jiška: **Eva Kmentová – Deník díla** (39)

Za Strží
Smilla Jaspersenová: **Před sněhem** (40)
Stanislav Černý: **Jsem v rozpacích** (42)

Média:
Jakub Tayari: **Kanály** (48)

Podobrazník Honzy Hanzla
Bonusový materiál (50)

SYSTÉM NAVIGACE: KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenese přímo na příslušné stránky. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevřou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):

BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenese přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

DOBRÁ ADRESA

Na titulní stránce: Tomáš Koloc (k článku na str. 18)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 1, ročník 8. E-mail: dobraadresa@firstnet.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Štefan Švec. Zástupce šéfredaktora: Štěpán Kučera. Redakce: Miroslav Cingl, Václav Dvořák, Martin Groman, Viki Shock, Jakub Šofar, Petr Štengl, Martin Vokurka, Pavel Voňka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český literární fond. Redakcí nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafin a FirstNet a. s.

báseň měsíce

Marcela Zengrová
Třeskutá

Nejdřív se babičky zmenší
a z velikosti XXL
je náhle malé es
a když napadne první sníh
dívají se nahoru

do nebes

pak přikrčí ramena
a složí palce
vzpomínají na dobu ledovou
a hospodu Na Símalce

na saně
a na jiskřivou zimu
na husí sádlo
a na Jiřinu

s jarem pak babičky
mizí v krajích
jsou jako sněhuláci

roztávají...

Naši milí,

není nad to poslouchat u psaní úvodníku Elán. To vám hned dojde, že ani v lednovém čísle Nie sme zlí. Můžeme se pochlubit dalším básnickým speciálem, protože jsme vydyndali texty jak z našich tradičních hvězd Tomáše Koloce a Katky Komorádové, tak z nových akvizic, jako je Stanislav Černý. Věřte nám, že starým i novým se v zimě zadařilo, takže jestli máte básničky rádi, přijdete si na své. Mlaskat můžete nahlas.

Příloha Vojtěcha Němce sice není veršovaná, ale je to síla. Dokonce pochybujeme, že ji zvládnete přečíst najednou, doporučujeme po ní tedy nejdřív spíš jen tak klouzat, a už tak na vás vyleze spousta zajímavých představ a obrazů. Je to čtení nesnadné, nese nicméně plody. Tuším brusinky.

Moc nás těší, že do Dobré adresy napsal hned dvě recenze Jakub Grombíř. Ti, kdo znají tohohle pána z Tvaru, Psího vína nebo jiných časopisů, vědí, že jeho texty stojí za to, ať už recenzuje či zbásňuje cokoliv. Stejně jsme rádi za novou rubriku Extase československého filmu, kterou pro DA začíná psát Michal Kliment. Má už prý připravená i další pokračování, takže nová rubrika asi výjimečně neskončí po prvním vyplutí.

Jak vidíte, všechno je bezva. Všichni jsme šťastní a spokojení a čekáme, kdy na nás spadne nirvána. Kdybyste nevěděli, co je to nirvána, tak je to lešení z ocelových trubek.

Čo má byť sa stane... Mějte se hezky.

Štefan Švec

O čem se (ne) mluví

Politik, kterého bych si mohl vážit

„Jedinou věcí, které se musíte bát, je strach sám," řekl Ronald Reagan. Jeho osobnost zůstává dodnes zahalena tajemstvím. I oficiální životopisec přiznal: „Představuje pro mne nejobtížněji pochopitelnou postavu, s jakou jsem se kdy setkal."

Taky členům vlastní rodiny přišel záhadný. „Obklopuje ho zeď," napsala jeho žena Nancy. „Pouští mne blíž než kohokoli, ale jsou chvíle, kdy narazím na hradbu."

Ronald Reagan měl po celé desetiletí nejzodpovědnější postavení na světě, a přece se chovat uvolněně a ležérně. Ale zdání klamalo. Byl až neuvěřitelně soběstačný... Už jako plavčík zachránil 77 lidí, k tomu měl fotografickou paměť. Ale do knih se na vysoké škole prý díval až před zkouškami. „Mým oblíbeným předmětem byl fotbal."

Díky hlasu a fantazii získal místo sportovního komentátora a bez konexí se prosadil v Hollywoodu, natočil tam 52 filmů a roku 1966 vyhrál o milion hlasů volby v Kalifornii. Už roku 1976 skoro zvítězil nad Fordem a v sedmdesáti se stal nejstarším prezidentem v historii USA. Když kandidoval podruhé (1984), prohrál jen v Minnesotě, rodišti soupeře. Když opouštěl úřad, kladně ho hodnotilo 70% Američanů. To se nepodařilo ani Kennedymu. Nebýt ústavního omezení, mohl být presidentem do smrti. I tak předal úřad Bushovi, kterého sám vybral. Šlo de facto o třetí volební vítězství. Jak je to možné?

Nu, popularitu mu určitě dost zvýšil atentát. Přišel hned po zvolení – a Reagana už pak nikdy nešlo prohlašovat za laciného optimistu, který „nezažil žádnou tragédii". Statečnost, kterou projevil, mu naopak propůjčila mytický rozměr.

Byl i „králem komunikace". Jeho magické řečnictví lidi fascinovalo. Ne nadarmo fungoval již jako motivační řečník General Electric (1954–62), když jezdil po Státech a setkal se s 250 000 zaměstnanci všech závodů. Vyvinul tehdy těsnopis, díky němuž se hodinová řeč vejde na pár lístků, a jako perfekcionista projevy vybrušoval, až bylo i načasování dokonalé.

Ale stálo vůbec něco za tím? Nebo byl jako Chauncey Zahradník z románu a filmu Byl jsem přitom s Peterem Sellersem? Figuroval ve funkci „jen náhodou", když se roz-

padl Sovětský svaz? Nebo „vyhrál studenou válku bez výstřelu“, jak konstatovala Margaret Tchatcherová?

Spíš platí za b, i když mu zpočátku říkali všelijak... Nejnebezpečnější osoba, co se kdy stala prezidentem. Hrozba pro lidský rod. Zpátečník, válečný štváč. Žvanil, kašpar, amatér. Roztomilý tupec. Sebejistý balík. Letargický povaleč. Duševně mrtvý. Prezident se sedmiminutovou pozorností. Odpoledne měl totiž skutečně sklon usínat, a tak si skoro zdříml i na schůzce s papežem. A taky jeho výrok „nastane-li krize, vzbuďte mne, i kdybych byl na zasedání vlády“, je známý. Bezstarostná netečnost vůči komplikované povaze výkonné moci se u něj zdála až zarážející, o to více však rozuměl lidské přirozenosti, měl politický čich a faktu, že ho protivníci podceňovali, využíval. Měli jeho „fasádu“ za naivitu? Doplatili na to.

Před spaním četl westerny Louise L’Amoura. Toho spisovatele i vyznamenal. Ale když jeho životopisec listoval politologickými díly v jeho pracovně, našel je podrobně podtrhaná a popsaná poznámkami. Svou inaugurační řeč stvořil v letadle „jedním tahem“, bez škrtů a... sklidil ovace. A měl i dar odvrátit každou kritiku – až mu nakonec říkali Teflon. Nic negativního na něm nikdy neulpělo. Ze své pracovny bryskně odstranil obraz Harry Trumana a nahradil ho zde Calvin Coolidge – podle historiků „president, který nic nedělal“.

Coolidge byl ovšem ve funkci ve „zlatých dvacátých“ a nedělal nic jsa názoru, že se „svobodná společnost řídí sama a politikové by nedělali dobře, kdyby zkoušeli zasahovat“. Reagan jeho vládu zažil mezi dvanáctým a osmnáctým rokem a věděl, že taky Coolidge lidé zvolili i podruhé a drtivou většinou. Reagan se tedy choval jen jako vzor jeho chlapectví.

A co víc? Odmítl zabřednout do každodenního provozu státní zprávy a pohřbít se pod detaily. Zato neměnil termíny, nerušil schůzky a vše prováděl včas. Nesnesl, když se kvůli němu čekalo a měl nesmírně skromný životní styl, zcela netypický pro muže v jeho pozici.

Ano, byl herec, ale hrál sebe. „Byl hercem mnohem méně, než kdokoli, koho jsem poznala,“ napsala ostatně Nancy. Cítil ctižádost, nicméně jeho ambice se upínaly k vítězství idejí. Mezi politiky tak působil nesmírně zvláštně. Nestaral se o slávu. Jako realista neměl valné mínění o lidské přirozenosti. „Zlo tkví už v lidské povaze,“ říkal. Ale právě proto nikdy nečekal dokonalost a býval příjemně překvapen. Zdrojem jeho sebejistoty tak zůstala neotřesitelná víra ve správnost vlastního přesvědčení, kterou si v dětství vypěstoval pod vlivem matky.

Vůči kritice zůstával vždycky netečný a bez problémů zapadl kamkoli. Žertoval s guvernérem a minutu nato s vrátným. Byl lhostejný k třídním rozdílům a neformální a přístup vlády k ekonomice podle jeho slov? Inu: „Hýbe se to? Zdaňte to. Nepřestává se to hýbat? Zregulujte to. Je to v klidu? Dotujte to!“ A nejnebezpečnější věta v angličtině? „Ahoj, jsem z vlády a přicházím vám pomoct.“

Mají takoví vizionáři význam? Určitě. Reagan věřil, že čím víc toho pro nás dělá vláda, tím méně jsme toho schopni udělat my sami pro sebe. I proto mu neseděl komunismus, ono vyústění centralizovaného řízení. Měl přirozený odpor ke koncentraci moci i ke kolektivismu. A byl sice vizionář, ale vysoce praktický. To u vizionářů nebývá právě zvykem.

Ivo Fencl

O čem se (ne) mluví

Extase československého filmu

Satira v československém filmu 30. let: U pokladny stál

Československá filmová tvorba 30. let nám v archivu zanechala tři svěží příklady tehdejšího satirického řemesla. Chronologicky prvním byl Gogolův (a Burianův) Revizor z roku 1933; satira klasická. O čtyři roky později vznikl poslední snímek Jiřího Voskovce a Jana Wericha nazvaný Svět patří nám; satira politická. Těsně před vstupem nacistických vojsk do českých zemí, v prvních měsících roku 1939, se zrodila další komedie Vlasty Buriana, U pokladny stál; satira byrokratická. Alespoň tyto tři filmy tedy svědčí o tehdejším pestrém smyslu pro tento specifický žánr. V seriálu o této oblasti prvorepublikového umění popřeme chronologii a vypravíme se nejprve do roku 1939.

Tvůrci filmu v úvodních titulcích konstatují, že film nemá být satirou a že si klade za cíl jediné – pobavit. Tato slova podávají definitivní důkaz o tom, že se o satiru jedná.

Ošetřovatel nemocných Kryštof Rozruch má problémy s ischiasem, a požádá proto nemocenskou pokladnu (ekvivalent dnešních zdravotních pojišťoven) o léčivé bahno. Byrokratičtí úředníci mu však namísto toho přidělí zubní protézu.

Film má formu situační komedie, postavené značně na povedených dialozích a Burianových mimořádných improvizačních schopnostech. Představitel hlavní role měl postavu Rozrucha zažitou z jeviště vlastního divadla, které hru uvádělo v roce 1936. Jejím autorem byl chirurg vinohradské nemocnice (a Burianův osobní lékař) Jiří Verner, který lékařské prostředí a s ním spojené byrokratické poťouchlosti znal zblízka. Lze tedy očekávat, že většinu situací si nemusel ani vymýšlet, protože je – jakkoli se zdají na první pohled absurdní a bizarní – během své praxe zřejmě zažil.

Film se divadelní předlohy místy drží až příliš věrně. Na scénáři lze znatelně vyčíst jednotlivá tři dějství dramatu – nejprve se Rozruch dostává do kanceláří nemocenské pokladny, poté nastávají peripetie v lázních, které se rozřeší katarzí v Rozruchově domovské nemocnici U Svatého Jakuba.

Oproti vzoru byly pozměněny jen kosmetické drobnosti. V divadelní hře chybí filmový začátek, kde je Kryštof Rozruch mrzačen pomocným personálem v nemocnici, kde se snaží připravit sestry na jejich budoucí práci. Vzápětí mu z nemocenské pokladny dorazí zubní protéza a on vydává se do budovy plné byrokratů, kde už se odehrává první dějství divadelní hry.

Památná sekvence ze závěru filmu, v níž Kryštof Rozruch operuje poraněný prst gremiálního rady Pěny, přičemž jako

Z původního poslance (!) Pěny se stal gremiální rada Pěna, zřejmě také proto, že si na Burianova extempore stěžoval poslanec Národního shromáždění Bergmann. Konkrétní příklady? Na slova poslance Pěny „Mně vůbec nic nenapadá“ Rozruch odpovídá „To už nese vaše povolání s sebou“.

podložku používá lebku, jako operační nástroj pilku, místo narkózy se pacienta pokouší uspat ukolébavkou a sám se na zákrok nemůže dívat, je oproti původnímu divadelnímu textu mnohem rozsáhlejší. Zde se jedná o důsledek Burianových improvizací a jeho sehranosti s Čeňkem Šléglem z jevištních repríz.

Zbylé úpravy obsahu a dialogů jsou vynuceny cenzurními důvody a přílišnou jedovatostí satirických hlášek. Z původního poslance (!) Pěny se stal gremiální rada Pěna, zřejmě také proto, že si na Burianova extempore stěžoval poslanec Národního shromáždění Bergmann. Konkrétní příklady? Na slova poslance Pěny „Mně vůbec nic nenapadá“ Rozruch odpovídá „To už nese vaše povolání s sebou“. A když při operační scéně Pěna vysloví obavu: „To by bylo pěkné, bezruký poslanec“, Rozruch reaguje „Já už viděl i bezhlavých“.

Další ve filmu vynechanou částí je replika, kterou se Burian strefoval do nemocenské pokladny a jejího představenstva: „Jednou za měsíc ti páni vyberou, co tam ti pitomci § 9 divadelního řádu ze dne 21. 11. 1850 č. 454,“ přičemž na policejním komisařství se hájil tím, že tato slova byla pouhým přeřeknutím.

Ve filmu se neobjevilo ani další satirické extempore, tentokrát ohledně ředitele pokladny, kterého se Rozruch neúspěšně snaží zastihnout v kanceláři. Dialog mezi úředníkem Patočkou a Kryštofem Rozruchem vypadal takto:

Patočka

Promiňte, nemohu přece předpisovat panu řediteli, kdy má být v úřadovně. Ostatně je dnes pátek a touhle dobou on vždycky odchází.

Rozruch

Dobře, ale tím to není vyřízeno. Nebyl-li tu dnes, došlápnu si na něho zítra. Kdy tu bude zítra?

Patočka

Zítra máme sobotu. V sobotu pan ředitel jezdí do hor.

Rozruch

Vida, v sobotu místo úřadování pan ředitel trampuje. Nevadí! Přijdeme v pondělí. V kolik?

Patočka

To je těžko říci, až skončí schůzi. V pondělí má pan ředitel zasedání správní rady akciových továren na výrobu orientálních cukrovinek.

Rozruch

Koukejme, tak v pondělí zase dělá pan ředitel žužů. A což v úterý?

Patočka

V úterý tu nikdy nebývá. Jezdívá na inspekční cesty.

Rozruch

Za naše peníze. Ale ve středu snad úřaduje?

Patočka

Ve středu je kárný výbor.

Rozruch

Tak bychom tu měli ještě čtvrtek. Tak kdy?

Patočka

To není jisté, chodí nepravidelně. Ve čtvrtek je uzávěrka obrázkového týdeníku, kde je presidentem společnosti. Musí být tedy přítomen v redakci.

Rozruch

To ovšem, jinak by vyšel čistý papír. Tak tím bychom byli hotovi, poněvadž víc dnů náš zastaralý kalendář už nemá. Víte co, já přijdu na prvního. To tu jistě najdu pana ředitele s nataženou dlaní.

Patočka

Nechte si své poznámky! A mimochodem vás upozorňuji, že byste se zklamal, poněvadž gáži pana ředitele ukládá pan tajemník rovnou do banky.

Rozruch

Bodejť by ne, vždyť by tomu chudákovi ruce upadly, kdyby to měl s tolika stran pobrat.

(U pokladny stál, 22–23)

Sám pan poslanec chvíli poté ujišťuje svou mladou milenku Věru, že si ji vezme, jen co provdá dceru. Dceřiny peripetie poté rozvádí: „Copak za to mohu, že si dosud nevybrala, ačkoliv jsem jí přivedl už hezkou řádku ženichů? Ví bůh, že bych se nerozpakoval kývnout, ať by si vzala kohokoliv. Nemusí mít nic, jen nějaký ten solidní akademický titul. Při dobré vůli z něho kloudnou existenci udělám už sám!“

Sám Jiří Verner zřejmě s radostí připsal do textu jízlivý dialog zabývající se kvalifikací některých lékařů. Rozruch a tajemník pokladny vedou rozhovor o doktoru Brunnerovi, kterého na jevišti i ve filmu ztvárnil Jaroslav Marvan. Tento skeč se rovněž do kin nedostal.

Rozruch

Poslouchejte, pane tajemníku, kdopak vám vymyslil toho doktora, tu perlu?

Tajemník

Pan ředitel. Jsou nějak spřízněni. Švagr, či tak nějak.

Rozruch

Jistě? Pak je to výtečný doktor, to chápu.

Tajemník

Představenstvo je s ním plně spokojeno.

Rozruch

Rád věřím. Představenstvo u vás není pojištěno.

(U pokladny stál, 28)

Zdrojem satirických postřehů není pouze Burianova postava. Svou úřednickou pozici karikuje i tajemník nemocenské pokladny, který na prosbu poslance Pěny o výhodu pro jeho chráněnce z nemocnice U Svatého Jakuba odpovídá takřka orwellovsky: „Ovšem, pane poslanče. I v šetření jsou určité výjimky.“

Sám pan poslanec chvíli poté ujišťuje svou mladou milenku Věru, že si ji vezme, jen co provdá dceru. Dceřiny peripetie poté rozvádí: „Copak za to mohu, že si dosud nevybrala, ačkoliv jsem jí přivedl už hezkou řádku ženichů? Ví bůh, že bych se nerozpakoval kývnout, ať by si vzala kohokoliv. Nemusí mít nic, jen nějaký ten solidní akademický titul. Při dobré vůli z něho kloudnou existenci udělám už sám!“

Filmoví tvůrci však neupravovali text jenom pomocí škrtů, ale také tvořili. Oproti divadelní hře přibyl ještě jeden Burianův umělecký výstup – zhudebněná Balada

o deliriu tremens. Za způsob, jakým Vlastu Buriana v této scéně režisér Karel Lamač nasnímal, by se nemusel stydět ani Alfred Hitchcock.

U pokladny stál byl poslední film, který Karel Lamač natočil v Československu. Významný režisér se už ve 20. letech prosadil v zahraničí a příchod nacistických vojsk jenom změnil jeho časté pobyty v cizině na trvalé vyhnanství. Lamač a jeho dvorní kameraman Otto Heller utekli nejprve do Nizozemska, poté do Francie, aby nakonec strávili zbytek války v Anglii. Zde natáčeli protinacistické filmy a ve svém celovečerním anglickém debutu se opět pustili do satiry. Aktualizovaná verze Haškova románu Švejk boural Německo se dočkala zfilmování v roce 1943 a ještě dodnes se občas promítá v našich klubových kinech.

O Vernerově ambici prosadit se na poli satiry svědčí i titul další hry, kterou Divadlo Vlasty Buriana uvedlo se svým principálem v hlavní roli. Komedie Rozkaz, pane ministře! měla premiéru v roce 1938 a vysmívala se detektivkám a špionážním románům.

Michal Kliment

Kulturní kód Mirka Topolánka

Mirek Topolánek uděloval loni na podzim Státní cenu za literaturu. Chválíme. Při té příležitosti také vyjevil svou schopnost kulturního projevu na toto vysoce kulturní téma a čtenáři Literárního obtýdeníku Tvar (18/06 z 2. 11. 2006) si pak mohli jeho část přečíst. A někteří by se z toho byli bývali možná zjevili. Začal totiž pěkně od podlahy.

„(...) Stát potřebuje kulturu, nikoli naopak. Stát totiž bez kultury nemůže přežít...“ Ehm...Jako kdyby kultura bez pomoci státu přežila. Tak schválně: třeba jenom to, že teď čtete to, co právě čtete. Myslíte, že si Dobrá adresa vychází jen tak mýrnyx-týrnyx, pro srandu králíkům, protože pár nadšenců nemá co dělat a nudou se dloube v nose? Tak to teda FAKT ne. Stát je sice škudlil a většinou nepustí chlup, někdy se ale přece jenom zadaří. A to pak vznikají takové perly jako třeba DA. A ty je potřeba podporovat – už kvůli tomu, že takové projekty nabízejí jedinečnou možnost, jak se seznámit s pohledem na svět, jak ho vidí soudobí autoři. Protože, jak Mirek Topolánek praví, *„Nejde o styly, o soupeření moderny a klasiky, o to, zda umění má sloužit jen samo sobě, nebo naopak má smysl jen umění takzvaně angažované. Jde o to, že každé umělecké dílo nezbytně obsahuje postoje jeho autora ke světu, odráží jeho hodnoty a názory. Ale také hodnoty, názory a postoje jeho okolí, jeho komunity, odráží umělcovu výchovu, zkušenosti a prožitky. (...) Umění je jazykem civilizacel“* A jsme u toho, pane (bývalý? Úřadující? Předpokládaný? Kdo-se-v-tom-má-vyznat?) předsedo a všichni ostatní: je umění jazykem civilizace, nebo kultury? Co je čemu nadřazené? Antonina Kloskowská ve své knize Masová kultura (Praha:. Nakl. Svoboda. 1967) vidí kulturu, *„kterou můžeme chápat jako soubor hodnot, na rozdíl od civilizace, na kterou lze pohlížet jako na soustavu technických prostředků a způsobů ovládání přírody.“* Takže asi spíš berem tu kulturu. Navíc i necivilizovaný svět může mít svoji kulturu, a jakou vyspělou, paneč-ku! A hlavně si zpívat a povídat, vyprávět a předávat... A pak jsme tuctově za vodou, protože *„Vyprávíme stále stejný příběh. Náš svět bude trvat právě tak dlouho, jak dlouho budeme vyprávět naše ságy a zpívat naše písně. Každý, kdo napíše českou knihu (...), přidává další kamínek do toho příběhu.“* Takže vivat všem Vieweghům, Halinám a všem odrodilcům z řad našich hvězdných herců či zpěváků, kteří v sobě objeví literární střevo a začnou tvořit. Díky, vám všem, za vaše šutříky a někdy i pořádné balvany do žaludků literárních kritiků! Je totiž asi velký rozdíl mezi tím napsat českou knihu a napsat DOBROU českou knihu. Nehledě k tomu, že DOBRÁ kniha nemusí být nutně ČESKÁ. Ale to asi pan Topolánek na srdci neměl.

Ale hlavně tvořit, tvořit, tvořit! Vždyť jsme ve svobodné zemi! *„Kultura je jazykem civilizace,“* (vida, vida; o několik řádků níž to panu předsedovi naskočilo na jazyk tak nějak samo – pokud to tedy neměl ve svých „projevových“ lejstrech předepsané),

„a když si dáme ruku před ústa, bude tato cenzura smrtící nejen pro uměleckou, ale i pro jakoukoli svobodu. Ostatně každá totalita začíná útokem na jazyk coby prostředek dorozumění.“ George Orwell – jak jej v projevu Topolánek také připomíná – o tom věděl své. Na jednu stranu jsme už poučeni, a tak každého, kdo by snad chtěl bránit jakémukoliv svobodnému kulturnímu projevu, přes tu ruku pěkně třepneme. A tak vydáváme a vydáváme, snad úplně všechno. Na druhou stranu: pokud to má být kultura, *„která utváří společnost, ovlivňuje chování a myšlení lidí, určuje, co se smí, co nesmí, co je vhodné a nevhodné, mravné či nemravné…“*, tak je třeba nechat promluvit i ty s daleko menší komerční návratnostní, ovšem s daleko propracovanějšími myšlenkovými a hodnotovými koncepty. Vždyť jde přece o NAŠI kulturu. A co je doma, to se počítá.

A jak skloubit politicky činného člobrdu s kulturou? Kromě toho, že by každému „zástupci lidu“ mělo něco říkat slovní spojení „kultura projevu“, tak třeba tak, že *„Tomuto kulturnímu kódu se musejí přizpůsobit politici, nikoli naopak.“*

Pod čarou: Chválíme za podané rámě klopýtající české (především psané) kultuře. Dřív, než otevřu ústa, by ale možná neškodilo si o tom něco malounko přečíst. Doporučuji třeba začít Úvodem do architektury a stavebnictví, to kvůli těm kamínkům. A pak už jenom držím palce (té kultuře, samozřejmě).

Archivní jedničky a nuly v rozhlase

Český rozhlas bude digitalizovat svůj archiv a má na to dvacet let. (iStrategie – 27. 11. zpráva ČTK – http://www.istrategie.cz/scripts/detail.php?id=279069). Celá tahle legrace ho přijde odhadem tak cirka na dvě stě miliónů korun, na což – jak jinak – Rozhlas nemá. Může dát jen půlku. „Proto by přivítal, kdyby další výdaje zaplatil stát.“ No není to skvělá příležitost, jak přidat nějaký ten kamínek do příběhu české kultury, jak o tom zapáleně mluvil Mirek Topolánek?! I když nejde o současné knižní umění, hodnoty, názory a postoje tvůrců rozhlasových pořadů, které se mají digitalizovat, v nich ale jistojistě zakonzervovány jsou. Teď ještě aby se stihly převést z magnetického (a některé snad dokonce ještě z ocelového) pásku do virtuálních nul a jedniček včas a bylo tak možné je zachovat pro budoucí generace.

Pod čarou: Zvedáme ruku pro. Ocelové pásky sice měly své kouzlo – jejich stříhání a následné lepení lepící páskou v hodinách rozhlasové žurnalistiky v nás, kteří si to vyzkoušeli tak říkajíc na vlastní prsty, zůstanou asi hodně dlouho –, jen musíme myslet i na další generace. Aby nebyly ochuzeny o významnou část českých dějin zprostředkovaných právě (R)rozhlasem. A propos: poplatky platíme, platíme…?

Zachraňte Mikuláše!

Několik dní poté, co u nás vypuklo vyobcování amerikanizovaného Santy z pokladnice české kultury, se vídeňská radnice rozhodla utnout tipec tradičním postavičkám předvánočního běsnění, Mikulášovi a čertovi. Nařízením, které vydala „po zvážení pedagogických a psychologických hledisek“, zakázala těmto dvěma vstup do rakouských mateřinek. Děti se jich prý bojí víc, než by bylo zdrávo, a jsou z nich akorát tak vystresované. (Lidové noviny, 30. 11. 2006)

Tak to jo, to je v pořádku – no kdo by chtěl mít doma vystresovaného potomka?! Stačí, že jsou vystresovaní jeho rodiče. Vono už

ediální (p)věstník

to stejně nejni, co to bejvalo. Ví, o čem mluvím, ti, kdo v onen inkriminovaný den 5. prosince vystrčili nos a šli se podívat někam do sídliště. Místní vejrostci každoročně nemají nic jiného na práci než na postavičky obalené vatou, peřím a popatlané krémem na boty házet petardy. Vždyť je to přece děsná legranda, ne? Nedivme se tak čertům, že pouštějí větší hrůzu, než by bylo zdrávo, a stresují tak všechny kolem. Ale jak k tomu přišel chudák Mikuláš?!

Pod čarou: Ať žijí andělé – i ti padlí, neb každý máme právo šlápnout vedle – a čertovi za trest ukousnout hlavu. I se staniolem.

Číst ušima – teď už všichni!

Když čtení nefrčí, je potřeba čtenáři trochu vyjít vstříc a v případě potřeby mu četbu i tak trochu „předžvejkat“. Nakladatelství Tympanum se rozhodlo rozšířit svou čtenářskou obec o příznivce „slyšeného“ spíš než „čteného“ a vyrazila do útoku se zcela inovativní zbraní. Tzv. audiokniha je sice už svým názvem jakýs takýs oxymorón, o to ale přednostně nejde. „Číst ušima“ – jak zní motto nakladatelství Tympanum – tak bude možné skoro vždy a všude. Ve zvukové podobě ve formátu mp3 mají vyjít knihy z fondu Populární krásná literatura, a to vždycky po třech měsících. Za čtvrt roku bychom se tak měli dočkat tří detektivek a tří knih od tří současných autorů. (Tvar, 20/06 – 30. 11. 2006)

Jen tak dál a houšť! Příchod nových komunikačních médií (zde: digitální podoba zvuku) do prostředí s již existujícími a zaběhnutými formami komunikace prověřené časem a tradicí (zde: kniha) není jen „nové komunikační médium“ plus „původní prostředí“, ale vzniká zcela nové prostředí se svými charakteristikami a zákonitostmi. S touhle geniální myšlenkou jsem však nepřišla já (jak bych také mohla, když jsem ŽENA a mám MENŠÍ MOZEK, že ano?), ale na patřičném místě (někde kolem str. 27) ji ve své knize Všude a nikde. Vliv elektronických médií na sociální chování zmiňuje její autor Joshua Meyrowitz. Tak uvidíme, jaké zákonitosti s sebou tohle nové sociální prostředí přinese.

Pod čarou: Takže konec čtení knížek přes rameno v tramvaji? Třeba ne, jenom si nové komunikačně-sociální prostředí vyžádá jisté zlepšováky. Třeba odposlouchávací sluchátka. Taková odposlouchávátka. Sbohem naslouchátka a poslouchátka. (Ta čeština je fakt zázrak.)

Kulturní párek v rohlíku. A zadarmo!

V prosinci se objevil nový – a svého druhu první – literární měsíčník pro děti Bistro u Rudolfa. K dostání je na pultíku v Domě knihy Kanzelsberger na Václaváku (plus ve všech kanzelsbergských pobočkách po Česku) a v Městské knihovně v Praze. Za cíl si tento časopis (ovšem spíš v podobě novin co se úpravy tisku, rozměrů a použitého papíru týče) podle slov jeho šéfredaktorky Jany Šrámkové klade „zvýšení zájmu dětí o čtení a kulturu obecně, a to přitažlivou a zábavnou formou.“ Vydavatelem je občanské sdružení Řepovo kamarádi a celý je stylizovaný do prostředí kuchyně; malým čtenářům je tak už hezky od začátku nenásilně vsugerováváno, že s plným bříškem jde nejspíš všechno líp. Což se mimochodem potvrzuje dnes a denně – a nejenom tím klasickým, že hladovej chlap je horší než hladová ženská (která je sice taky děsná, ale přece jenom se umí lépe ovládat). Společnost zaměřená na spotřebu by mohla vyprávět.

Ale zpátky do Rudolfova bistra. Z čeho se vlastně uživí, když vychází ZDARMA? I když časopis posílá své potenciální inzerenty na své webové stránky (www.bistrourudolfa.cz), kde kromě podmínek inzerce najdou hlavně její ceník, v celém časopise klasickou reklamu „zřetelně rozlišitelnou“ a „vhodným způsobem oddělenou od

ostatního sdělení“ (citace viz § 2, odst. 5 Zákona o regulaci reklamy 40/95 Sb.) nikde nenajdeme. Jak pak tedy máme chápat recenze na nejnovější knihy, o kterých je v časopise řeč? Co musely asi takové knihy vydané v roce 2006 či v příštích měsících i ty z roku 2007 udělat, aby o nich byla zmínka v „novém a jediném kulturním časopise pro děti“? No co asi... Pod každou recenzí je navíc poznámka, jestli si „knížku můžete půjčit v knihovně“ (protože taková knížka je pro knihkupectví už moc stará) nebo si ji „můžete koupit v knihkupectví“ (to platí především pro ty nejnovější knihy – a tak schválně: Do jakého knihkupectví asi rodiče zamíří? Bingo!).

Pod čarou: Tak uvidíme, jak si časopis povede. Začátky jsou ale vždycky těžké, o čemž jsem měla možnost se přesvědčit pár dní po křtu časopisu v samotném Domě knihy. Na můj dotaz , kde Bistro v Kanzelsbergru najdu, se obličej paní prodavačky rozzářil jako stromek na Staromáku a nejspíš jsem ji tím tak vykolejila, že ho pak nadšeně vnutila i mojí matce. „Taky si vemte, paní! No! Ať máte!“. Jak už to bývá, matky většinou nemají to srdce říct NE. Tak doufám, že moje matka nebyla tou poslední, která si Bistro – alespoň – prolistovala.

Říká se: Konec dobrý, všechno dobré. Tak ať to máme hezky poeticky:

„Slovo mře, když
je vyslovíš,
prý hned.
Já říkám, že
začíná žít
až teď.“

(Emily Dickinsonová. A básníkem být nechci. 2006. Praha: Argo.)

Komu jsem se náhodou netrefila do vkusu, nedá se svítit. F. X. Šalda a Tvar to vidí jasně: Jen kurvy se musí líbit, básně ne.

Kateřina Komorádová

Canny

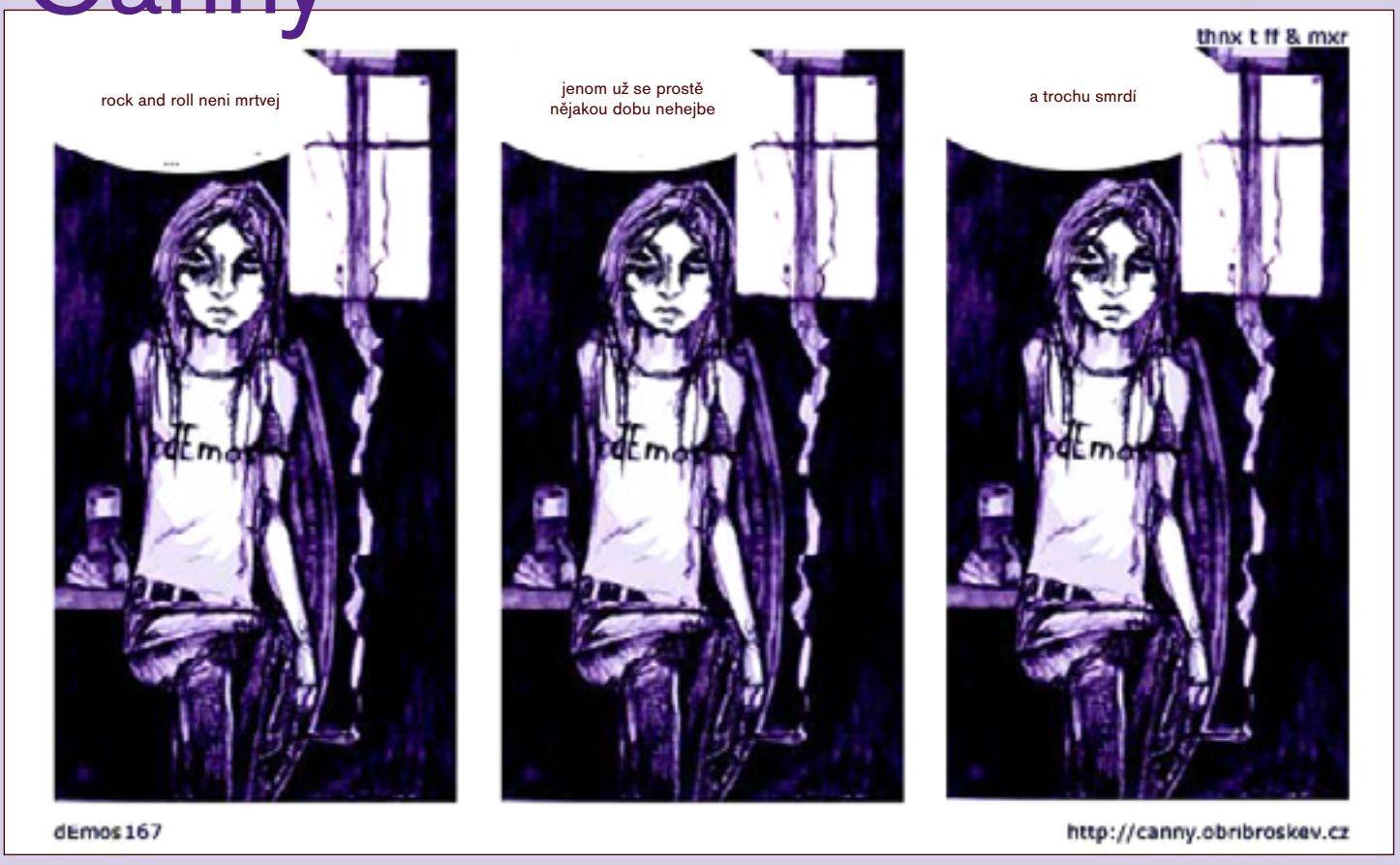

Kvítky na tubetějce

Je třeba důkladně zpolitizovat Rudé právo

I když se to možná zdá nepravděpodobné, i takové Rudé právo se vedení KSČ v počátcích její vlády zdálo někdy málo politické. A tak bylo třeba je řádně „zpolitizovat“. Stalo se tak například v lednu 1950 po sjezdu novinářů a po konferenci redakce. A právě kus zápisu z této konference dnes oživíme. Vybrali jsme úvod referátu Miroslava Kárného.

To byla vůbec zajímavá figura. Jenom encyklopedický výčet jeho života dává tušit, že byl jedním z těch, kteří neměli vlastní osud docela ve svých rukou, i kdyby stokrát chtěli. Dvacáté století bylo silnější. Miroslav Kárný se narodil v Praze roku 1919. Nedokončil studia na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, v letech 1941 – 1944 byl vězněn v Terezíně, tady se také roku 1944 oženil s Margitou Krausovou. Na podzim toho roku ho odvezli do Osvětimi, odkud v zimě 1945 vyrazil na pochod smrti do Kauferingu a Dachau. Přežil a v letech 1945 – 1951 pracoval v Rudém právu, od roku 1952 do 1959 pak (po další kličce na kapesníku 20. věku) ve Spojených ocelárnách Kladno v redakci časopisu Kladenský kovák. Od roku 1965 do 1967 v redakci Svobody, posléze tam byl i šéfredaktorem a stal se členem ÚV KSČ. Od roku 1969 byl odsunut do reprografického střediska Institutu poradenství. Od roku 1974, tedy ve věku, kdy mnozí už mumlají cosi o zaslouženém odpočinku, se začal naplno věnovat dějinám. Zabýval se německým fašismem a protektorátem. Publikoval nepřeberné množství studií a materiálů na toto téma, zaměřil se na židovské osudy v dobách protektorátu a zde k jeho hlavním pracím patří nedokončené Terezínské kalendárium. Naposledy se jako novinář vrátil na stránkách listu židovské obce Roš chodeš. Tato oběť (i spolutvůrce) totalitních režimů 20. století zemřela symbolicky 9. května 2001 – na prahu nového století a na výročí konce války.

Navzdory svým pozdějším osudům, v roce 1950, v době nejtužšího stalinismu Miroslav Kárný formoval redakci Rudého práva velmi konzervativně. A protože jeho text je zajímavý sám o sobě, budeme do něj jen tu a tam vstupovat s komentáři. Jinak mluví sám za sebe.

Konference redakce Rudého práva – dne 28. a 29. ledna 1950.

Konferenci za přítomnosti 110 redaktorů Rudého práva zahájil soudruh Dolejší, který uvedl, že je to prvá část konference a že její druhá část bude se konat po zasedání Ústředního výboru.

Hlavní referát o práci redakce v minulém roce a o dalších úkolech, měl soudruh Kárný.

Referát soudruha Kárného

Soudruzi a soudružky.

Mým úkolem je provést bilanci minulého roku a dát podklad pro diskusi o tom, jak v letošním roce zvládnout ony velké úkoly, které na nás čekají. Smyslem první části naší konference je sešikovat redakci Rudého práva do bojového útvaru, po všech stránkách připravit ji na to, aby zvládla úkoly, vytýčené zasedáním Ústředního výboru, aby i ve druhém roce pětiletky mohla zasáhnout platným podílem do boje za socialismus.

Minulý rok je historickým rokem. Byl to rok prvního roku pětiletky, která je naší cestou k socialismu. Byl to rok slavného IX. sjezdu naší strany, na němž byla vytýčena generální linie, linie budování a výstavby socialismu v naší zemi.

A posjezdové měsíce ukázaly, že tato generální linie IX.sjezdu nezůstane na papíře, že pro ni naše strana zmobilizovala miliony pracujících. O plnění této generální linie svědčí naše budovatelské úspěchy, rozvoj socialistického soutěžení a údernického hnutí, prostá fakta, že první rok pětiletky byl splněn na více než 102 %.

A co je důležité. Minulý rok byl rokem, kdy naše budovatelské úspěchy se přeměnily ve stále zvyšovanou životní úroveň našeho lidu, kdy každý pracující člověk pocítil dobrodiní lidově demokratického řádu, kdy poznal, že jen od jeho práce závisí, aby se nám všem žilo lépe a radostněji.

Minulý rok byl významný i v historii Rudého práva. Byl to rok významných přeměn v tváři listu, v organizaci práce, v pracovním stylu našeho redakčního kolektivu.

Vy víte, jak soudruzi Lenin a Stalin vysoce si cenili význam tisku. Soudruh Lenin ukázal, jakou velkou organisátorskou a mobilizující silou je tisk. A soudruh Stalin zdůrazňuje, že naše strana nemá jiné síly, že nemá jiné zbraně tak mohutné, pomocí které by mohla každý den, každou hodinu hovořit s dělnickou třídou svým, jí vyhovujícím jazykem. A také soudruh Gottwald v dopise I. sjezdu čsl. novinářů ukázal, že v našem novém lidově demokratickém řádu má být tisk jedním z hlavních činitelů národní, státní a mravní výchovy lidu, pomocníkem v našem budovatelském díle.

Bylo třeba připravit náš tisk na ty velké úkoly, které ho čekaly v pětiletce a právě to bylo smyslem prvního sjezdu čsl. novinářů, který se konal v listopadu 1948. Tento sjezd čsl. novinářů, na němž hlavní zásady a úkoly čsl. tisku vytýčil soudruh Gottwald. Ten měl vyzbrojit náš tisk na tento rok.

Jak jsme plnili směrnice tohoto sjezdu a především pokyny soudruha Gottwalda? Myslím, že není třeba, abych zde v souhrnu opakoval všechno to, co soudruh Gottwald řekl na sjezdu. Jeho slova jsou nám všem v živé paměti a znovu a znovu se k nim vracíme. Jsou východiskem veškeré naší práce. A právě z hlediska těchto pokynů soudruha Gottwalda bych chtěl probrat jednotlivé úseky naší práce, provést její zhodnocení.

První otázka, o které bych chtěl mluvit, je otázka Rudého práva a naší strany. Tato otázka je klíčem ke všemu. Vždyť Rudé právo je ústředním orgánem naší strany, vždyť Rudé právo mluví jménem naší strany, má mluvit i řečí naší strany. Myslím, že mohu konstatovat, že redakční kolektiv se věrně snažil prosazovat linii naší strany. O tom nemůže být pochyb.

Ideologický úvod máme za sebou, a teď Kárný zcela otevřeně ukáže, jak fungovalo řízení tisku. Nelze zde mluvit o cenzuře, redaktoři sami spolupracovali se sekretariátem strany. A dokonce se zde vědoucí redaktor těší z toho, že se dohled strany nad listem ještě zlepšil a že novináři politici mají zase k sobě blíž. Vždyť je to mezi námi soudruhy…

Dále je třeba říci, že v tomto roce se zlepšilo spojení redakce RP s vedoucími orgány naší strany, redakční plán byl vždy projednáván na schůzích sekretariátu ÚV, jednotlivé rubriky navázaly užší spojení s odpovídajícími odděleními sekretariátu, že jsme se častěji radili s vedoucími soudruhy naší strany a s příslušnými referenty na sekretariátu ÚV, že jsme si častěji dávali schvalovat naše články. Jak velká změna nastala v našich úvodnících, které jsou dnes schvalovány soudruhy z ÚV. Je to velký rozdíl proti minulé době, kdy úvodníky byly někdy stanoviskem ne Ústředního výboru, ale redakce, často i jednotlivého redaktora.

Otázka spojení se stranou není jen otázka spojení s vedoucími orgány strany, to je otázka spojení s celým bohatým a mnohostranným životem strany. Jde o to, aby naše srdce bila stejným tepem jako bije srdce statisíců členů naší strany, aby naše řeč hovořila stejnými slovy, stejným jazykem. Jen tehdy můžeme učit lid, jestliže sami se budeme učit od něho. V tom spočívá leninsko-stalinská zásada vedení mas. A my vidíme, že právě v tom je naše největší slabina.

A je tu chvíle pro sebekritiku. Ta musí být přísná ale spravedlivá. Tak, aby kritika proběhla, ale nikomu se neublížilo. Nejlepší bude říct, že redakce byla málo politická, ostatně strana chce list více politický, tak co jiného také říct, že…

Pravda, učinili jsme již první krůčky kupředu. Po prověrce se mnoho soudruhů zapojilo do stranické práce a v Roce stranického školení celá řada soudruhů učí v základních skupinách a kroužcích i na vesnici. Avšak to ani v nejmenším nemůže stačit. Skutečného přelomu v této věci jsme dosud nedosáhli. Hlavní spočívá v tom, aby celý náš styl práce byl přebudován tak, aby toto spojení bylo navázáno a utužováno v každodenní práci. Máme mnoho příkladů nesprávné praxe v naší redakci. Projevuje se to i v tom, jak si naši soudruzi počínají na závodech či vesnicích. Nehledají především styk se stranickou organisací. A styk s funkcionáři sám o sobě nestačí. Pochopitelně se to projevuje i v tisku. Vezměme např. mnohé naše články hospodářské a zemědělské. Někdy přímo připomínají sloh starých předválečných, hospodářských rubrik psaných pro odborníky a odpuzující masy pracujících.

Vezměme si naše úvodníky. Píše se např. o normách, obšírně se vysvětluje, že je třeba zavést pořádek do nich a jak toho dosáhnout, možná, že je tu i uvedeno, jak to zvýší výrobu. Avšak otázka norem není tu zasazena do celkových souvislostí, není ukázáno dostatečně, proč je to tak důležitá otázka, že od toho odvisí úspěšné plnění pětiletého plánu, naše cesta k socialismu, že to je součást boje za mír.

Vezměme naše kampaně zemědělské. Většina materiálu je v nich zpracována pouze z úzkého výrobního hlediska, nepoliticky, bez zřetele k otázkám naší cesty k socialismu. Tak tomu bylo s kampaní žňovou i s kampaní podzimních prací.

Jak málo se projevuje v našich článcích vedoucí úloha strany. Nedávno jsme měli připravovaný článek o týdnu závodních skupin ČSM. Smysl článku byl v tom ukázat co mají stranické organisace dělat, jak mají ČSM pomoci, že tato akce je i jejich věcí, že naše stranická organisace odpovídá za to, jak ten týden bude probíhat na jejich závodě. V tomto článku však o straně nebylo v původní versi vůbec nic. A mohli bychom to ukázat na mnoha jiných příkladech. Soudružka Švermová řekla, že nemůže být žádný článek o JZD dobrý, ve kterém není ukázána role naší vesnické organisace, buď positivní nebo negativní.

Z toho, co jsem zde řekl, vyplývá, že je prvním a nejdůležitějším úkolem spojit se úžeji se stranou, s vedoucími orgány naší strany, s životem naší strany, s životem jejích členů. Pak také budeme lépe osvětlovat vedoucí úlohu naší strany. To je i cesta ke zvýšení zajímavosti Rudého práva a účinnosti našeho listu.

Absurdní plán a výtka pro list stranou založený, od roku 1921 stranou vydávaný, stranníky psaný, vedený šéfredaktory – členy ústředního výboru, list citující všechna politická rozhodnutí strany, list propagující její politiku a štvoucí proti oponentům jako žádný jiný...

Z nedostatečného sepětí s naší stranou vyplývají téměř všechny naše nedostatky. Že jsme dosud nedovedli nalézt řeč blízkou dělnické třídě, že nedovedeme citlivě reagovat na otázky vyzdvihované životem, že jsme na stránkách RP nerozvinuli dostatečně kritiku a sebekritiku, že Rudé právo je příliš oficielní a málo bojové, že masová práce není dostatečně rozvinuta, ke všemu tomu je klíč ve spojení se stranou.

Mějme na paměti, že RP neodstraní tyto nedostatky, dokud se nesepne se životem strany.

Za zpolitizování našich materiálů

S tím souvisí i druhý nedostatek RP. To je ještě nedostatečná politická vyspělost redakce. Z této nedostatečné politické vyspělosti vyplývají nejen politické chyby, kterých se dopouštíme a které nám někdy pronikají i do listu. Mám na mysli i to, že se dosud v příliš mnoha materiálech projevuje ne dosti politické, úzce ekonomické zpracování materiálů, resortnictví, zatemňující politické souvislosti a ztrácející perspektivu, že tyto materiály nejsou dostatečně agitačně zamířeny.

Naším velkým úkolem je, abychom zpolitisovali Rudé právo i v materiálech hospodářských a zemědělských, každou naši zprávu, každý náš článek, úvodník. Jde o to, abychom uměli spojovat naše budovatelské úkoly s bojem za socialismus, s vlastenectvím, s bojem za mír.

Ale kde brát a nekrást. Naštěstí je tu jeden stálý a osvědčený vzor...

Sovětští novináři zdůrazňují, že hlavním rysem jejich práce je zásadovost, Ta však není jen charakterová vlastnost. Ta znamená i skutečnost, že komunistický novinář vidí každý jev v jeho pravém smyslu, že pro jednotlivé jevy a události nezapomíná na hlavní otázky, na celkové obrysy a souvislosti. A my často v našich zprávách a článcích ztrácíme perspektivu, proč to vlastně děláme, proč mobilisujeme lidi do práce. A pak se nedivme, že jsou tak málo účinné.

Měli bychom si vzít příklad ze sovětských novin, jak v každém úvodníku se vrací k základní otázce a jak každou věc vysvětlují z těchto základních hledisek.

Měli bychom více studovat sovětské materiály. Měli bychom zařídit, abychom vydávali takový bulletin překladů ze sovětského tisku, který by nám sloužil ke studiu a školení. Boj za zásadovost RP, boj za zpolitisování RP – to je boj proti úzkému prakticismu, boj proti úzkému resotnictví. Nejednou jsme na redakčních poradách hovořili o tom, že toto úzké resornictví je morem naší práce. Mluvili jsme o příkladech až zrůdných extrémů, o klapkách na očích, které si soudruzi vědomě nasazují. Mluvili jsme o tom, jak se soudruzi na svých zájezdech seč jsou jejich síly snaží, aby neviděli nic, co nespadá do jejich resortu. Musíme sebekriticky - i za vedení redakce i za každého z nás přiznat, že jsme dosud nedostatečně bojovali proti tomuto resortnictví. Je třeba vyhlásit boj s tímto morem a dobojovat jej do konce.

Všimněte si slovníku a terminologie – praktičismus, resotnictví, revoluční perspektiva, falešná cesta...

Základnou tohoto boje musí být naše úsilí za zvýšení politické úrovně redakce. Boj proti resortnictví - to není žádná technická otázka, jen otázka lepšího využití redaktorů, z tohoto úzkého resortnictví vyplývá i politické nebezpečí. Takový soudruh, který zabředne do takového falešného resortnictví, snáze ztratí revoluční perspektivu, snáze sklouzne na falešnou cestu, snáze podlehne vlivům třídního nepřítele.

Proto každý z nás nechť se seznamuje s politikou naší strany ve všech jejích hlavních otázkách. Proto nechť každý z nás studuje její souvislosti i mezinárodní, jak to zdůraznil soudruh Slánský.

Každý z nás by si měl vystřihovat a schovávat pro jevy vedoucích soudruhů naší strany a znovu se k nim při každé příležitosti vracet. Každý z nás by měl číst Funkcionáře a to nejen ty články, které se týkají jeho resortu. Každý z nás by měl velmi pečlivě studovat články časopisu Za trvalý mír, za lidovou demokracii. Dnes a denně zjišťujeme, že soudruzi tento časopis nečtou anebo jen povrchně. To je velká chyba. Žádný redaktor Rudého práva, krajský stejně jako redaktor redakce ústřední, nemůže dobře konat svou práci, nečte-li tento časopis.

Jak můžeme umět spojovat naše kampaně se všeobecným bojem za mír, jestliže neznáme, jak ten boj za mír probíhá. A jak cenné jsou pro nás zkušenosti ze zemí lidové demokracie pro naši každodenní práci. Každý redaktor by měl číst Rudé právo. A to nejen články, které se ho bezprostředně dotýkají, ale celé Rudé právo, aby se seznámil s politikou naší strany.

Chtěl bych říci několik slov o jednom omylu. Někteří soudruzi se domnívají, že boj proti resortnictví je bojem proti odbornictví. To by bylo úplně falešné. Soudruh Gottwald naopak zdůrazňuje význam odbornosti, proniknout do věci, o níž píšu. To je zároveň otázka větší účinnosti našich materiálů, odstranění frázovitosti a planých slov.

Takže o tom věděli? Asi tak jako dnešní novináři, když kritizují média, že jsou povrchní...

V naší redakci je příliš málo této odbornosti. Je proto nesprávná tendence likvidovat tuto specialisaci. Nebezpečí není v odbornosti, ale v tom, že ten který soudruh nevidí nic jiného, než svůj obor, že nezná politiku naší strany. Závěrem tedy shrnu: je třeba důkladně zpolitisovat Rudé právo, dát mu silnější agitační ráz. Aby toho bylo možno docílit, je třeba zvýšit politickou úroveň redakce.

Ale jenom ideologický rámec a přimknutí se k prsu rodné strany nestačí. Ještě bude potřeba taky dokázat, aby to všechno k něčemu bylo. Noviny bez vlivu a dopadu na publikum jsou dobré akorát... no na mnoho využití.

Za větší účinnost materiálů RP

Přejděme k další otázce. Nestačí, aby naše články byly politicky správné. Jde také o to, aby byly účinné. Je naší chybou, že jsme této věci věnovali dosud příliš malou pozornost, že jsme příliš snadno přecházeli signály, které nás upozorňovaly na to, že část našeho vysokého nákladu jde na lidi, kteří dosud nejsou získáni jako čtenáři RP. Nyní je třeba vyrukovat do boje, aby naše materiály byly čtenější a účinnější.

V minulém roce jsme značně změnili tvář Rudého práva ve smyslu pokynů I. sjezdu československých novinářů a projevu soudruha Gottwalda. Není snad v tom příčina? Nebylo by lépe poněkud ustoupit vkusu čtenářů, odchovaných buržoasním tiskem? Byly takové návrhy. Jsem pevně přesvědčen a - myslím vy také, že by to bylo nesprávné. Že cesta, kterou jsme nastoupili je jedině možná a že jde jen o to, naučit se lépe po ní kráčet. O to a jen o to jde. Někteří lidé vidí hlavní příčinu tohoto nedostatku v novinářské úrovni redakce. Jistě je to vážná příčina. A my musíme ovládnout pero - nástroj, s nímž denně pracujeme. I pro nás platí heslo soudruha Gottwalda - ovládnout techniku. V tom je mnoho zanedbáno: naši soudruzi, kteří jsou již třeba i rok a déle v redakci RP, potýkají se často i s napsáním zprávy. Neznají tak základní pravidlo, jako je to, že to nejdůležitější ve zprávě má být na jejím začátku.?

Sem snad už jen jízlivou poznámku, že Rudé právo bylo tehdy hlavní deník v zemi a udávalo tón zbytku mediální produkce.

Mnozí neznají, nebo nedbají pravidla o tom, jak referovat o projevech. Že nejde-li o zásadní projev, který má být uveřejněn celý, že nelze podávat úplný obsah projevu, který by při zkrácení nic neřekl. Takového druhu jsou zprávy: řečník rozebral nejprve mezinárodní situaci, dále pak přešel na otázky budování socialismu u nás a zvláště ukázal na rozvoj socialistického soutěžení, potom přešel k otázkám JZD. Takováto nic neříkající zpráva se často objevuje v Rudém právu. Je třeba dál z řečníka to nové, co dosud nikdo neřekl, anebo citovat jeho novou formulaci, dále pak říká-li něco důležitého, co sice již bylo řečeno, ale je třeba, aby znovu bylo v novinách zdůrazněno.

I takto poměrně ostře mohl soudruh mezi soudruhy na redakční konferenci pohovořit o chybách v práci novinářů a zdůraznit, jak moc by jim prospělo vzdělání a pevnější vedení, které rád obstará ÚV KSČ... Příště si ukážeme, jak strana za rok vyhodí Miroslava Kárného. Ostatně z jeho životopisu vidíte, že tou dobou by už měl být na Kladně. Že by se „konstruktivní kritika“ nelíbila jak kolegům, tak straně, jejíž hlavní deník zde jeho vlastní redaktor takto zhodnotil?

Připravil

Martin Groman

Tomáš Koloc

Na jediný cíl

Agrese

Prosincová půlnoc 2000.
Tiše vjíždím do předvánočního Berlína.
Náš autobus už dvě hodiny jede vesnicí
složenou z malých domečků
jako jehlanovité cukříky značky Bridž,
za jejichž okny blikotají elektrické svíčičky
a vycpaní Svatí Klausové
a v oranžovém světle luceren,
které v kuželech prýští do setmělého
autobusu,
vidím, že se mi zdejší podivný vzduch
vysrážel v dlani
do tvaru klacku

–
odcházejí všechny myšlenky
zrak se podivuhodně zaostřuje dovnitř
a já
(nejsem to já, takový jaký jsem se znal)
s přízračným klidem a smířeností čekám,
co se bude dít.

S každým kuželem světla z ulice pak
přichází poprvé v životě v neředěné formě
Pocity.

Radost.

Hrdost.

Vztek.

Stud.

Strach.

Každý z nich se ukloní jako herec Pruského královského divadla
a s posledním
se všichni promění v barvy přesné vlnové délky,
které se před mýma očima
rozlijí v obraz, jež představuje
určitou scénu,
o níž vím
že si ji mám pamatovat.

Trvá to dlouho a bolí.

Když cítím, že zas mohu ovládat svou vůli,
zakryju si oči a přeju si, aby klacek tentokrát zmizel.

Ten se nakonec promění v pot, který se mi vstřebá zpátky do těla
v podobě
únavy.

V unikající vteřině
zachytím silou nově nabyté vůle
poslední bdělý pocit.

Je to touha po výchově samuraje
mírumilovné války a mandalových obrazů,
všeslitovného mistra Sun

Bílý kvítek

skrz mě na tomto světě tečou jenom básně
otvorem v látce protéká zpráva o mém těle
bílý kvítek se vznáší ve větru, klesá a opět se vznáší

víc než on nejsi

ráno slunce vychází večer zapadá vychází měsíc
kněz zvedá ruce aby požehnal bůh trhne časem
a s hurónským smíchem ho smete ho s oltáře do noční košile
závěje tají obilí se zvedá student skládá maturitu
ráno v sedm lidé vsedají do autobusů v osm běží v televizi film
a já mám stále silnější pocit že jsem tu jen proto
abych svůj bílý kvítek zaostřil do tvaru šípu
a pak ho vystřelil
na jediný cíl

Mému předobrazu

jedu tramvají
výhybky napevno spadly do západek
cesta je rovná
každý pohyb má teď eleganci smyslu:
otáčím pomalu hlavou vpravo
a v okamžiku, kdy myšlenka sklouzne dolů
se oči v pohybu setkávají s nápisem,
který mi na ni odpoví

V tuto chvíli se na mě dívá celé kino
sundávám
z plechové krabice odklápěcí víko
a jeho podivně zlostné skřípnutí
udá tón všem divokým husám, schovaným u přejezdu
v prosném poli
obloha se zaplní bílými křídly

z plechové krabice
stoupají v rychlé průrvě příchuti zapomenutých slov:
šťavnatý, šťovík, šťáva, štěstí
a všechny dohromady
splývají v hustou vůni,
hutnější, než může unést plný žaludek

Ve chvíli osvícení
se mění směr větru
a jasnost obrazu mi říká,
že jsem opět zahrál stejnou scénu

dusím se přemírou všeho, co jsem kdy měl právo mít
Ježíšova slova jako vagóny
se po dvou tisících let
dávají do pohybu:
první kolemjdoucí mě objímá
a dělí se se mnou o kabát
abych zahnal mráz
který se právě rozfoukal...

Veršovaný epilog:

pokojnými dveřmi času, do kterých jsem strčil nohu
se vidím jako malý chlapec u bezjmenného hrobu,
pak u jiného s jménem bouchám do batohu
a do ulice, kde je psáno větší písmem vcházím zpět od různých rohů
a tutéž trávu seču znovu, znovu, znovu...

Zpověď

Správcem mého mléka je můj manžel, pane,
Posadí-li se za mě, nechávám své ruce spát

jeho ruka se setkává s mou kůží,
a naše těla se pohybují jako v kolébce,
kterou jsem nikdy neměla

když hladí mé bříško, pod oblohou mé oranžové pleti
se probouzejí sopky spícího života
jeho ruce se pohybují výš a výš
něžnou oblohou nad chrámy svatého Petra a Pavla zmítá vítr
zatímco kužely bílých paprsků, které ústí do vrcholku chrámů
se začínají napínat

v rozhodném okamžiku
se trhá opona, stavby chrámů se bortí
bílé kužely se zvětšují a prorážejí věž
dvě přímky prýštícího světla se s cinkotem stýkají
ve starém kastrůlku

a padá první dlouhý polibek
sladký jak vykoupení

Správcem mé krve je můj manžel, pane,
stékají-li mé žíly do klína,
manžel otvírá bránu mých nohou
klikami podpatků, pečlivě zajištěných proti mrazu látkou punčoch
pak, s jemným poskočením srdce
se dotýká pružného závěsu,
za nímž se ještě objevují dva cípečky záclon

zděšeně vydechuji hanbou hospodyně,
která to vše nechala potřísnit svou krví,
když tu na bránu, závěsy i záclony
snesou se tisíce chuťových pohárků
které krev nasají a v omámení chuti odlétají kamsi pryč
jen jeden nenasytný zůstává a ten
za zoufalého zvonění vysaje
ze zvonku, který visí nade dveřmi srdce
a v tu chvíli se začíná bořit celý dům...

trvá to dlouho jako symfonie,
která po výdechu
vrcholí druhým, krvavým polibkem

Správcem mé chuti a vůně je můj manžel, pane
sundává kliky podpatků a odmotává teplou látku punčoch,
pod níž vysvitnou
dvě malá chodidla, dva obrázky těla,
z nichž na každém je dalších pět
malinkých obrázků mé krásy

a jeho prsty prochází jako poutníci
Svatou zem od Paty, Údolím klenby, přes Pahorky podbřišků
až k kopcům Břišek prstů
a popatří, jak se Svatá země změnila
když nehty byly
natřeny novou barvou
pak dlaně hladí a zahřívají náhorní plošinu Nártu a líbají Kotníky

Když vyprávění poutníků zahřeje srdce, rozhodne se můj
velitel misie vyslat ještě své nejbližší

a tak se
na celou krajinu opět snášejí chuťové pohárky
poklekají za západu slunce po celé této pouštní krajině a líbají ji
a řeholnice čichových buněk ve svých poustevnách,
v opojné meditaci dýchají vůni země

tak přichází
třetí, hluboký polibek

Správcem mého dechu, hlasu a zraku je můj manžel, pane,
když následuje povodeň vzlyků, hlásek a vzdechů
staví jí hráz čtvrtým, dusivým polibkem
a já procházím Údolím smrti
ve kterém vidím, že
jenom má duše nemá správce, pane

protože to jsi Ty

Podruhé

Jet vlakem rychlostí kroku podzimními alejemi
podvečerní slunce praží do oken
přes všechny vesnice a města, který jsem prospal na cestě tam
beze strachu
z cílové stanice
dýchat
a pozorovat, jak se vlak pomalu plní

Pátá zpráva

Vracím se domů. Za poslední čtyři dny jsem čtyřikrát dostal zprávu,
že je to se mnou špatné, že se málo snažím.
Mám strach.
Kolikrát jsem odešel z pekla, tolikrát jsem se do něj zas vrátil.
Vracím se domů. Před vchodem do domu stojí maminka s dětmi a snaží se nabrat na list po asfaltě se plazící housenku.
Housenka se ubírá do všech směrů, jen ne tam, kam má. Maminka neví, jak si s ním poradit.
„Fuj!“ křičí asi osmiletý chlapeček. I přes oblak sebe ten výkřik zaslechnu.
„Nechcete ji vzít na trávu?“ ptám se a beru do prstů hebounký žlutobílý obláček chmýří, kterým Umělec vyjádřil podzim ve Střední Evropě.
Najednou pochopím. A tu něžnou pátou zprávu, že i z nenažrané housenky se může stát motýl, pokládám na trávu pod břízou...

Zázrak

Větrná půlnoc
po deseti letech
v jiném městě
mokré praporce zase bijí do stožárů
a z pekárny voní kynoucí koláče

Miriam
– laskaná paní kuchařka ze školní jídelny
přichází v bílém županu
voní dětskými vůněmi které jsme nezapomněli
je také vzkynulá
a my cítíme
že ta poslední vůně, která dosud nepřišla
je ve vzduchu

Pane

Pane,
otevři mé zaklíněné dveře
a pohybem tak prudkým jak jen budeš moct
uchop tu částečku sebe, která hoří ve středu mě
a s mocným dýchnutím rozdmychej vznět

Vidím, jak se věčný štěrk roztéká a teplo proniká vně
do plic, kterými bouřlivě prochází svobodný dech
hlavu očima opouští tekutá čerň
když kužely světla z nich našly svůj bod
se z těla ven šíří tvůj svit
v jediném tónu, v němž jsi
jejž zpívám když kreslím tvou tvář
a vyprávím všem o tvém snu
že do částí vejít chceš zpět

Medvědí královna

(Kašpar Hauser)

Královna přichází v bílém kabátě
a její náruč je tak velká,
že se v ní schovám celý od hlavy až k chodidlům
tělo a duše se klidní a zaostřují
A náhle si uvědomuji
že když moje maminka je královna
já musím být malý princ!

Je to ale jinak nežli v pohádce
dívám se kolem sebe a vidím ,
že všichni kolem mě také mají na hlavě královské korunky

Obracím se na královnu s dotazem:
Maminko, když máš tolik dětí,
jak často k tobě budu moci jí?
A maminka roztahuje ruce od obzoru k obzoru,
bere nás k sobě a říká:
Všichni jste moji jediní
ale moje náruč je pro vás příliš horká
tak jako talíř čerstvé krupicové kaše
ale když se jako malá medvíďata
krmíte se mezi sebou malými lžičkami
z příjemně vlažných okrajů horkého talíře
já stojím ve středu
a huňatý kožich ve kterém vás mám
přede

Katka Komorádová

Proto pořád vznikám

Nesnesitelná lehkost přežívání

Rána smířená s prázdnou postelí,
noční návraty, co nikoho už
nebolí,
večer se pomodlit za další den
nalomený přežíváním
a odpustit chybám
nesmělého dospívání.

Hodina mezi psem a vlkem

Kde je tě konec,
placké ráno,
co usínáš za úsvitu
přikrytém zvuky nočních serenád?

Dám ti kus sebe,
možná i naději,
co dohořívá,
když naučíš mě
život
znovu milovat.

Ráno

(Haiku)

Tápe po střechách.
Líné ráno cpe se z vrat
a mizí v polích.

Nenaplněná

Třásla ses –
snad zimou,
co bez varování
vřítila se jednou k ránu
do ulic.

V kapkách deště
ztrácela ses
čím dál víc a
já nechtěl nic než
s tebou
nakrojit nový den.

Třásla ses mi v náruči
a já věděl,
že jediné, co nám tohle ráno
zaručí,
bude černá stopa
na polštáři,
co tu zůstane po tvé tváři
plné studu.

A já budu
zase sám.

Vzal jsi mi svobodu

a nasadil pouta poznání.
Jen ten,
kdo nic od nikoho nečeká,
ocení chlad pout
na zápěstích,
co neprosí.

Vzdávám se ti
každý den
a škemrám, abys
přišel blíž.
Jen ten,
kdo na někoho čeká,
není hoden svobody.

Láska,
ta kurva prodejná,
není vůbec
svobodná.
Stejně jako chtíč.

Každého z nich má v sobě

– na dlani,
jako tečku za
čárou života;

– na předloktí,
jako turistickou značku
bez legendy v záhlaví;

– na zádech,
jako poskládaný klikyhák,
co prý znamená štěstí;

– v mozku,
jako chtíč
pod nánosem prachu,
co vyprskne vysavač,
když mu obrátíš sání.

Byla jsem cítit semenem

co na mě vylil měsíc
ze svého podbřišku,
když hvězdám zdál se
příliš fádní.

Město se dávilo tmou
a on mi klidně dál
kopuloval
do tváře.

Ve vlasech dým
a na očích clonu
pozdních návratů;

přesto dál stojím na špičkách
a čekám,
až mě zase zfackuje
svojí mléčnou dlaní.

Létobraní

Měkkým světlem
fackovalo kolemjdoucí
do tváře
a ze stromů nedočkavě
sbíralo
poslední zrnka rozsypaného
léta.

Sklizeň začala.

Natrhaní

Za rohem
se vzteká tramvaj
a najust hryže
zatáčku.

Tu máš!

A nic nevadí
důchodce, co plandá kolem
tyče
nebo nákup rozsypanej
po zemi;

přes ulici
kluci s nudlí u nosu
trhaj první
kaštany.

slunce na dlažebních kostkách

se koulejí kaštany
padají
ve slupkách
klapou ulicí
čerstvě vylíhnuté

a pak že ráno nezpívá

po rozbřesku

staveniště čpí
močovinou
práci směňuje
za chléb náš vezdejší

myšlení je nekonečno v nás
věčná stopa

obě hemisféry mám podupané
tvými stopami

oblaka praskají
teče světlo

Zemitá

Ukládáš mě ke spánku,
co do věčnosti má daleko.
A přesto věřím,
že ze mě vysaješ
poslední molekulu.

Žít se musí umět.
Stejně jako odkrajovat
sebe sama

každý večer

pod zářivkou s tikem v oku.

Pořád to neumím.
Proto pořád vznikám.

Zas a znova,
každé ráno,

naivní
a zemitá.

Maminka mi vždycky radila

„Užívej si,
ať nedopadneš jako já."

Jak se ale zbavit
závislosti na svobodě
v prázdné posteli
už mi jaksi zapomněla říct.

Možná nezapomněla.
Možná to jen nevěděla,
protože dopadla úplně jinak.

Voyaer

Podlitým okem a bez brýlí
zdál se být nahý
jako Evin bok
pod Adamovou dlaní.

Chvíli mě sledoval
zpovzdálí
a slepým pohledem
bičoval po spáncích.

A já nechtěla víc.

DOBRÁ ADRESA A SDRUŽENÍ ČESKÝCH UMĚLCŮ GRAFIKŮ HOLLAR

vás zvou
na výstavu:

JUBILANTI HOLLARU 2007

Jan Hladík

Od 4. 1. do 28. 1. 2007 v Galerii Hollar, Smetanovo nábřeží 6, Praha 1

JUBILANTI HOLLARU 2007

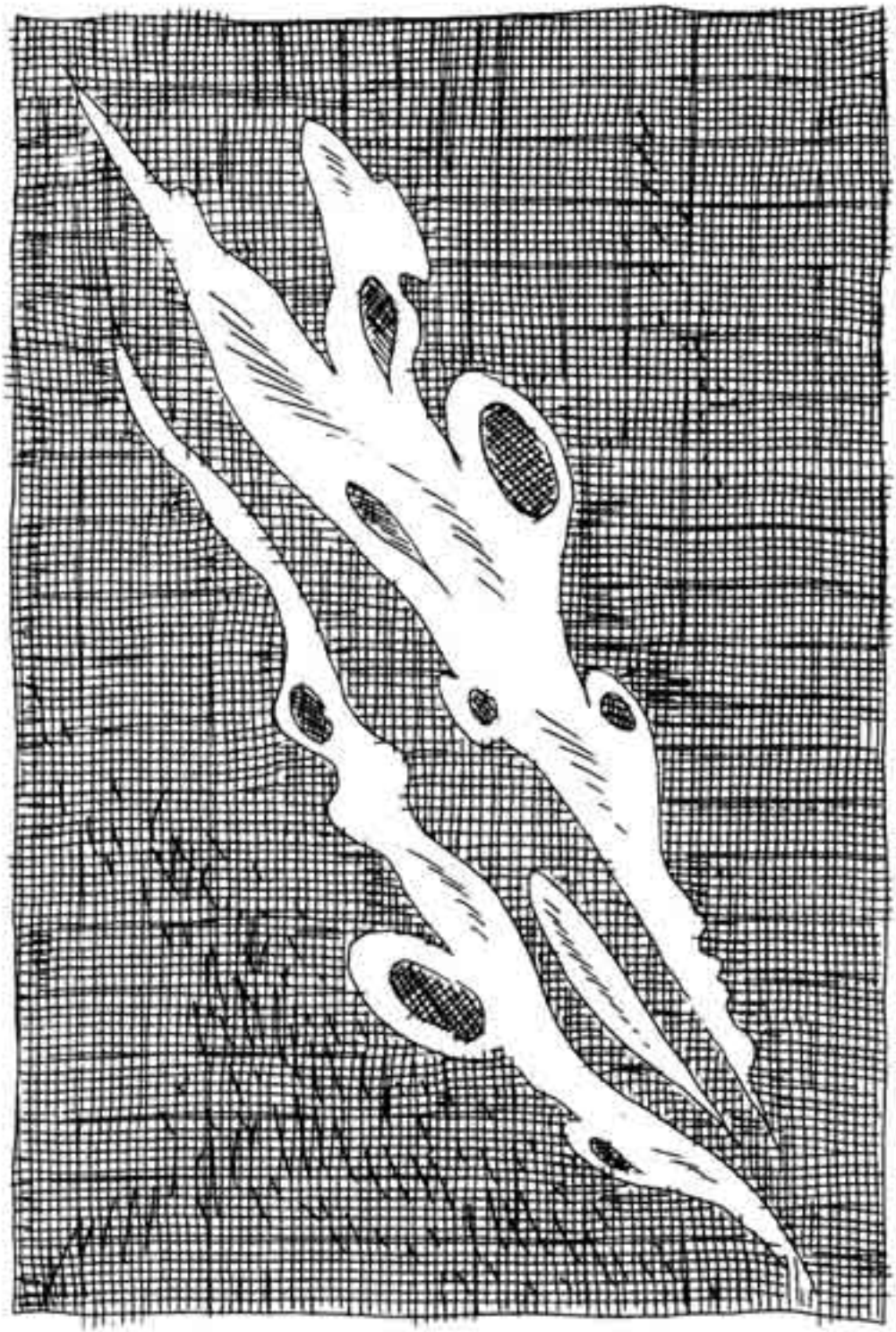

Václav Bláha

Strž prostředek (velký recenzní)

Ubohý vítěz

Neurvalost sídlištních životů, uplývajících v malicherných rozmíškách, patří k osudu moderního člověka, terorizovaného navíc politickými frázemi, vulgaritou televizních reklam, nesmyslnými pouličními demonstracemi, na kterých nejde ani o kvalitu projevovaných názorů, ani o kvantitu účastníků, ale o bezohledné vynucování si pozornosti.

Polský film Den cvoka natočil režisér Marek Koterski už v roce 2002, ale k českému divákovi se dostal až letos. Další důkaz o tom, jak se zužuje prostor mezi nařvanými multiplexovými hity a klubovou produkcí určenou elitě, jejíž experimenty leckdy připomínají spíše cimrmanovské prohledávání slepých uliček. Právě produkce sousedních zemí je u nás málo známá (ačkoli kvalitativně českou kinematografii většinou převyšuje) – namísto konzumních sedativ totiž zobrazuje věci, které nám mohou být až příliš povědomé.

Hlavní hrdina filmu, stárnoucí středoškolský učitel polštiny (ve skvělém podání Marka Kondrata), se nám představuje v úvodní scéně, kdy je připraven o jednu z mála výhod svého povolání, tedy relativně rozumnou dobu vstávání. To by ovšem nesměli na sídlišti řádit pracovníci technických služeb s křovinořezy. Následuje spor se sousedem, který svoje vlastenectví osvědčuje pouštěním Chopinovy hudby v nelidský čas a s nelidskou intenzitou. Okolní entropii je možno čelit jen obsedantními soukromými rituály, jako je přesné odpočítání času při míchání čaje nebo při močení. Působí to komicky, ale není naše každodennost vlastně sledem obdobně absurdních úkonů? Ostatně, většina z nás šla studovat humanitní obory s jinými úmysly, než přednášet letargickým studentům, kteří hlasitě prdí při recitaci Mickiewicze a stopu zájmu v nich vyvolá pouze nějaká odchylka v pedagogově zjevu. Intelektuálové tak postupně zjišťují, že po skončení studené války nejsou na straně vítězů, jak se původně, v euforii z pádu cenzury, domnívali.

Sledujeme tragikomické epizody jednoho dne, který se (a to je na něm nejdepresivnější) nijak výrazně neliší od jiných. Rodinné vztahy jsou redukovány na vyprázdněné rituály: matka syna všemožně opečovává, ale o jeho skutečné problémy se nezajímá, bývalou manželku vyburcuje z dokonalé lhostejnosti jen nenávistná hádka, dospívající syn je poněkud apatický a přitroublý. Neurvalost sídlištních životů, uplývajících v malicherných rozmíškách, patří k osudu moderního člověka, terorizovaného navíc politickými frázemi, vulgaritou televizních reklam, nesmyslnými pouličními demonstracemi, na kterých nejde ani o kvalitu projevovaných názorů, ani o kvantitu účastníků, ale o bezohledné vynucování si pozornosti.

Ani pokus uniknout po vzoru Felliniho hrdinů k moři se nezdaří, také tam totiž vládnou nezvedení psi (ani největší milovník zvířat nepopře, že na současném kultu domácích mazlíčků je cosi sociálně patologického), kteří nedovolí člověku o čemkoli přemýšlet. I lyrická vzpomínka na první lásku je kontaminována pochybnostmi – není to jenom iluze, že s jinou partnerkou bychom prožili výrazně lepší život? Bilance životních ztrát vyústí na sklonku dne do konstatování: „V životě se mi podařilo jedině to, že jsem nikdy nebyl komunista.“ A to už je svým způsobem vítězství. Nakonec, kdo z těch úspěšnějších to o sobě může prohlásit?

Jakub Grombíř

Kdyby aspoň přišel kouzelník

Tvůrčí dílna Cervantes–Lasica–Satinský–Kaiser–Lábus nemůže zklamat, říkal jsem si cestou do Kalichu. V Kalichu jsem zjistil, že může. Představení Don Quijote na motivy renesančního románu napsali Milan Lasica s Júliem Satinským, ale k jeho jevištnímu provedení se nikdy nedostali; teď text oprášili Oldřich Kaiser a Jiří Lábus a pod režijním vedením Vladimíra Strniska ho hrají střídavě v divadle Kalich a v bratislavském Štúdiu L + S.

Jde o pásmo parafrází Cervantesovy knihy (od boje s větrnými mlýny až k méně známým pasážím, jako je Qujitovo zamyšlení nad charakterem správného vládce) opentlených skeči obou herců. Navzdory závěru, kdy se děj hry vrátí na úplný začátek, představení nedrží tvar; navzdory momentům, kdy si pán a sluha mění role, vyznívá poněkud plytce; a navzdory autorskému vkladu hned čtyř populárních komiků působí nudně, což je největší překvapení. Oba představitelé vyrábějí legraci hlavně používáním hrubých slov (na počet jednoznačně vítězí „svině“, následuje „kurva“, „hovňous“ a další) a estrádními výstupy, které nezapomněli z období svojí největší televizní slávy. Celou dobu jsem čekal, jestli Oldřich Kaiser předvede ještě ještěrku nebo aspoň vozemboucha…

Štěpán Kučera

Oba představitelé vyrábějí legraci hlavně používáním hrubých slov (na počet jednoznačně vítězí „svině“, následuje „kurva“, „hovňous“ a další) a estrádními výstupy, které nezapomněli z období svojí největší televizní slávy.

Macbeth

Brněnské divadlo u stolu vkročilo nedávno do třetí etapy své existence. Když v roce 1988 František Derfler se „společenstvím přátel“ (J. Šafařík, A. Přidal, M. Uhde, J. Bulis aj.) novou scénu zakládal, zaměřil se především na komorní prezentaci autorů duchovní orientace. Po přestávce a dalším obnovení činnosti v roce 1997 vstoupila scéna výrazně do povědomí odborné veřejnosti i diváků (za všechny inscenace Boží duha, Král Oidipús, Dům U tonoucí hvězdy, s neobyčejnými hereckými výkony Ladislava Lakomého a Igora Bareše). Působištěm se jí stala sklepní scéna brněnského Centra experimentálního divadla, do jehož třetího profesionálního souboru se divadlo přetransformovalo v roce 2005. Ačkoliv svou dramaturgií nerezignovalo na duchovní hodnoty a promyšlenou jevištní interpretaci s významným podílem světla, choreografie a hudby, jeho tvář se postupně mění.

Vstupem velké světové dramatiky na komorní scénu je také nejnovější inscenace Shakespearova Macbetha v překladu Jiřího Joska. Právě z důvodu omezeného jevištního prostoru a provozních podmínek bylo nutné hru výrazně seškrtat, zredukovat počet postav a soustředit se na klíčové situace. Hra v této podobě nenabízí hlubší psychologickou analýzu hlavních postav, tím pádem ani možnost nuancovanějších hereckých kreací – a jak právě tyto divadlu slušely a nepřehlédnutelně trčely nad současným českým průměrem (!). Představení jako celek svou dynamikou, propracovanou choreografií (zejména eroticky dráždivé čarodějnice), jednoduchou scénografií a zdůrazněním několika symbolických prvků znamená jiný, ale neméně vrcholný zážitek. A divák se těžko zbavuje krvavého oparu.

Nikola Richtrová

Divadlo u stolu, Brno, William Shakespeare: Macbeth, režie František Derfler, premiéra 1. a 3. listopadu 2006 (pražská premiéra 11. prosince ve Švandově divadle)

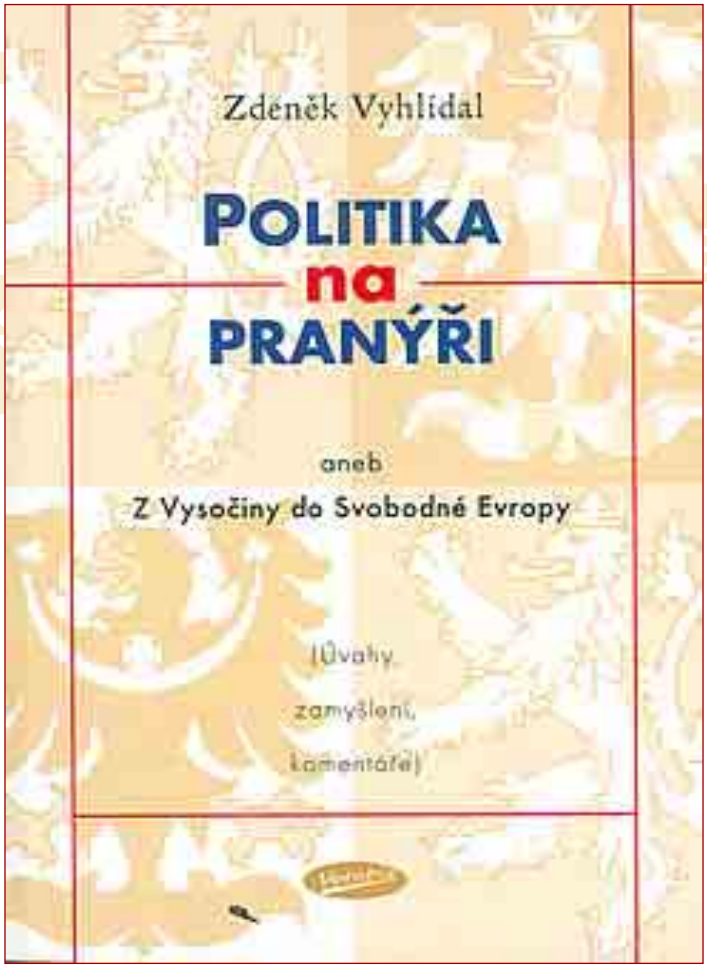

Kniha na pranýři

Historik ze Žďáru nad Sázavou Zdeněk Vyhlídal dal konvolutu svých článků, vydanému roku 2005 olomouckým nakladatelstvím Votobia, titul Politika na pranýři a podtitul Z Vysočiny do Svobodné Evropy. Správně by to mělo být vlastně naopak, neboť příspěvky psané pro vysílání Svobodné Evropy jsou vesměs staršího data než ty z týdeníku Vysočina, ale už by to neznělo tak efektně. Zcela zavádějící je pak další podtitul Úvahy, zamyšlení, komentáře. Ničeho podobného se čtenář nedočká, jen několika připomínek aktuálních historických výročí, psaných vědátorsky těžkopádným stylem: „Znovu se tak vždy vynoří otázka, zda tento hrdinský čin, zabití tyrana, byl mírou následné pomsty adekvátní svým důsledkům." Nic proti, jistě má svůj smysl se v záplavě mediálních banalit ohlédnout občas do historie. Vyhlídal se však stal obětí módní iluze, že každý ad hoc vydaný novinový článek musí co nejdříve spatřit světlo světa také v knižní podobě.

Nad kvalitou redakční práce v našich nakladatelstvích kritici lamentují už tradičně, ale pokud někomu přistane na stole takový rukopis (ve kterém je gramaticky správně zhruba každá desátá věta), má jen tři možnosti. Odmítnout ho (proč se tak vlastně nestalo?), celý ho přepsat (kdy a za co?) nebo jej vydat tak, jak leží a běží – a doufat, že konzumenti žurnalistické češtiny si ničeho nevšimnou. PhDr. Vyhlídal zjevně nikdy neslyšel o takových věcech, jako je shoda podmětu s přísudkem nebo ustálené předložkové vazby. Instituci s takovou pověstí, jako má Svobodná Evropa, rozhodně nesvědčí spojení s podobným paskvilem: „monsiňor" místo monsignore, „Göbls" místo Goebbels či zcela záhadný „Křištov Harant z Polčic", nesmyslné formulace typu: „pojem tak nevšedního slova má tedy své konsekvence", tvrzení, že v roce 2005 uplynulo 63 let od Benešova návratu z exilu nebo anekdotický výraz „příslovečných 33 stříbrných", kdy se autorovi zřejmě popletl Nový zákon s dětskou říkankou o stříbrných stříkačkách. Působí to, jako by knihu napsal cizinec, který studoval dva roky češtinu a půl roku české dějiny. Jistě, v mluvené řeči se ledacos ztratí, ale proč na všechny ty kiksy ještě upozorňovat knižním vydáním?

Vyhlídal se zabývá hlavně notoricky známými kauzami (Lidice, srpen 1968); zklame se, kdo by třeba pod nadpisem Mýty o tragickém konci Jana Masaryka hledal něco, co dosud neví. Jen výjimečně se objeví skutečně originální pasáž, většinou týkající se regionálních žďárských poměrů (kapitola Kde končí hrdinství a začíná pouhá fikce?). V zájmu objektivity je nutno uvést několik zajímavých míst, kde dal Vyhlídal přednost historickým faktům před mudrováním hodným Brouka Pytlíka: například pojednání o skutečném průběhu volby Jiřího z Poděbrad za českého krále nebo úvaha o tom, že Jan Opletal nebyl náhodnou obětí při rozhánění demonstrace, ale byl úkladně zavražděn fanatickým německým studentem s typicky germánským jménem Ro-

bert Howora. Jak se blíží k současnosti, podléhá autor pokušení dopustit se i nějaké kreativity. Nijak nové však nejsou spekulace o skutečném autorovi Slezských písní, ba ani militantní antikomunismus, vyčítající Václavu Havlovi absenci šibenic v listopadu 1989: „Nevzkázal snad Havel několik měsíců předtím našim komunistům, aby byli vstřícnější, neboť by místo tehdejších disidentů mohli přijít podstatně důslednější radikálové, kteří by s nimi možná docela jinak zatočili?“ Možná, ale spíš ne. V létě 1989 nebylo ty radikály jaksi nikde vidět, současní profesionální komunistobijci byli tehdy buď na houbách, nebo bezpečně zalezlí v šedé zóně.

Ve vztahu k současným událostem se Vyhlídal projevuje jako militantní katolický konzervativec, který současnému světu nerozumí a rozumět nechce, nejraději by všechny projevy otevřené společnosti zakázal. Je například možno diskutovat o tom, zda autoři dokumentu Český sen nepřekročili hranice dokumentaristické etiky; bylo by však dobré film napřed vidět, než se pustím do bohorovných vývodů o „kriminálním činu dotovaném státem“. Nabízí se také ironická otázka, jak pevní jsou vlastně naši katolíci ve víře, když jimi dokáže otřást i taková marginálie, jako je nevkusný a přitroublý komiks Gerharda Haderera Život Ježíše. Shrnuto: ačkoli každý jednotlivý text z Vyhlídalových článků by na stránkách novin nepatřil k nejhorším (vzpomeňme třeba na trapné diletantismy, které nyní otiskuje MF Dnes v pseudohistorickém seriálu „Kdyby měla klobása křídla, nebylo by ptáka nad ni“), jako celek je kniha dokonale zbytečná.

Jakub Grombíř

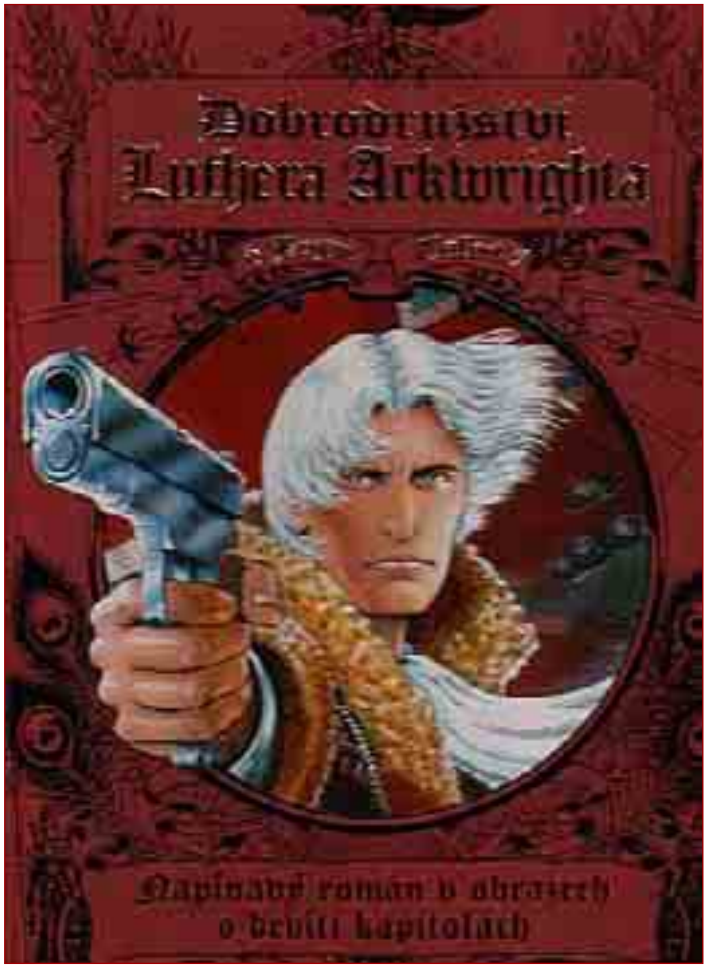

Odyssea v textu a obrazu

Souborné vydání grafického románu na pokračování Dobrodružství Luthera Arkwrighta britského komiksového tvůrce Bryana Talbota v České republice je výjimečnou událostí. K tuzemským fandům komiksu se dostává nadmíru pečlivě opatřená výpravná publikace, autorovi se vzdává hold tím, že nakladatel toto dílo dokázal vydat tak, jak si to Talbot přál a jak to dosud žádný ze světových nakladatelských domů neučinil. Celý příběh obtíží při vydávání, úvody, komentáře a doprovodné materiály jsou k samotnému Dobrodružství přiřazeny jako bonusy.

Jaké je ale dílo osobně? Přes prvotní zdání, že jde o typický a tuctový superhrdinský škvár, vykazuje Arkwright značnou míru sofistikovanosti. Jeho hrdinství a se totiž klube postupně, spíše než k Supermanovi má tak Luther Arkwright blíž k Odysseovi, Buddhovi nebo Ježíši Kristovi. Líčení hrdinovy individuace, která spočívá především v uvědomění si vlastních parapsychologických schopností, se děje v podstatě nenápadně na pozadí dost nesouvislého konglomerátu historických, zvláště válečných výjevů. Dějinná věrnost je zhusta porušována, vzájemně nesouvisející se tu skládá dohromady a propojuje se s vizemi z blízké budoucnosti. Dobrodružství Luthera Arkwrighta je tedy sci-fi/fantasy komiksem a stojí tak

Strz (velký recenzní prostředek)

Zajímavé jsou experimentální bílé stránky s minimem popisujícího textu, ilustrující hrdinovo entré do kosmického vědomí. Roztomilá je hra s políčky na straně 159, kde se hrdina prochází přírodou a let sovy je podrobně, „filmově“ rozfázován. Podobné rozfázování je např. i v erotické scéně o 10 stran dál, kde hrdinu líbá žena nejprve na tvář, pak se sklání k hrudi, a kam až se sklonní, můžeme „číst“ z výrazu hrdinovy tváře.

v protikladu k realistickým autobiografickým komiksům jako Maus, Jimmy Corrigan nebo Pod dekou. Operuje s různými atraktivními fenomény jako drogy a learyovská psychedelie, meditace, východní náboženství, tantra, tarot, objevy moderní fyziky (Heisenberg) a matematiky (Hawking).

Co dělá toto dílo výjimečným, je jeho uvědomělá práce s historií samotného fenoménu komiksu. Obsahuje odkazy na současnější dílka (zejména na slavnou Octobrianu) a zvláště na „protokomiksy“ – textem opatřené, nebo jen sekvenční výjevy z dědictví lidské kultury. Málokdy jsou tyto artefakty reprodukovány samoúčelně: někdy slouží jako estetické pozadí („Kde máš terminál?“ - „Za tím obrazem od Hokusaje,“ smečují si např. hrdinové), častěji ale podporují děj: zejména když autor výjevy z tapiserie z Bayeux dává do souvislosti se zvěrstvy válek 20. století. A Talbotovi se tímto motivem, často v Dobrodružství opakovaným, podařil skutečný kořán: Neuvědomujeme si často na archaických primitivních ilustracích obsah, který reprezentují; chápeme je spíše esteticky. Fotografie amerického vojáka, který míří na hlavu vietnamského vesničana, k nám mluví daleko otřesněji, přestože znázorňuje to samé, jako jezdec na koni honící oštěpem civilistu na výjevu tapiserie z Bayeux. Hrůza se v průběhu století nemění, její reprezentace ale ano...

Jak je Arkwright udělán? Styl kresby je novoromantický, obsahuje ozvuky éry viktoriánských leptů Hoghartha a Dorého a snad je ovlivněn i japonskou mangou pro dívky (Shoju manga). Přes tyto odkazy je to kresba možná dost školská, naivní a kýčovitá na to, jaké úcty se autorovi dostává. Talbot volně pracuje s vinětami a ilustracemi bez ohraničení; někdy jsou architektonicky rozvržené, častěji ale jde o rozhozený „bordel“, kdy nechává čtenáře plavat, aby posílil nelineární, mystifikační a imaginativní aspekty děje. Na těchto celostránkových výjevech, jimiž Talbot přerušuje klasické stripové stránky, jsou vesměs výbušné, chaotické apokalyptické obrazy. Samotné vinety někdy suplují otisky fotografií, filmových záběrů, novinových článků, dopisů, dokumentů ad. Jde o prvky posilující realističnost – dokumentárnost komiksu. Zajímavé jsou experimentální bílé stránky s minimem popisujícího textu, ilustrující hrdinovo entré do kosmického vědomí. Roztomilá je hra s políčky na straně 159, kde se hrdina prochází přírodou a let sovy je podrobně, „filmově“ rozfázován. Podobné rozfázování je např. i v erotické scéně o 10 stran dál, kde hrdinu líbá žena nejprve na tvář, pak se sklání k hrudi, a kam až se sklonní, můžeme „číst“ z výrazu hrdinovy tváře. Jde o ukázkový příklad působivosti toho, co v políčku nevidíme, ale co si můžeme domyslet z toho, co vidíme. Není to ostatně také princip erotična? Vypravěčský hlas je podobně jako samy vinety sekvenční, přerývaný pomlčkami a trojtečkami, což podtrhuje přerývanost nonlineárního děje.

Limitami fascinujícího světa, který se skrývá v Talbotově díle, je nesrozumitelnost. Řada autorů, kteří se jeho popisu věnují, vždy obcházejí nějaké gro, nějaký smysl nebo završení celého Dobrodružství. Mám-li Arkwrighta posuzovat stejně jako oni jako experimentální postmoderní dílo, zvolám s nimi sborem hlasitě ANO. Mám-li ale hodnotit samotný obsah, kterému opravdu není rozumět, zašeptám ne...

Jaroslav Balvín ml.

Bryan Talbot, Dobrodružství Luthera Arkwrighta. Comicscentrum, Praha 2006.

Eva Kmentová – Deník díla

Generace výtvarníků, která se v Čechách začala prosazovat v 60. letech, měla výrazné představitele nejen mezi muži, ale také mezi ženami. Asi nejznámější je triumvirát Janoušková-Kmentová-Šimotová. Každá se svým způsobem nesmazatelně zapsala do dějin českého výtvarného umění druhé poloviny 20. století. První dvě se prosadily v poněkud maskulinním oboru sochařství, ale nezřídka se vyjadřovaly i kresbou nebo koláží. Naopak Šimotová jako malířka občas vytvářela i trojrozměrné objekty.

Zatímco v Olomouci právě probíhá retrospektivní výstava Adrieny Šimotové, je v Praze možné po delší době opět vidět výstavu Evy Kmentové, která se koná až do 27. ledna 2007 ve výstavní síni Mánes. Vystavené objekty a kresby pocházejí především z pozůstalosti autorky, kterou pietně obhospodařuje její rodina, což umožní se přímo seznámit s autentickými díly, která přes to, že nejsou odlita do ušlechtilého bronzu (nebo možná právě proto), působí bezprostředně a civilně. To však nijak nesnižuje jejich působivost.

Výstava obsahuje především sochy od roku 1957 do roku 1979 a rozsáhlé soubory kreseb ze 70. let. Eva Kmentová začínala poměrně nenápadně. Z tohoto období jsou vystaveny civilistní sochy žen (Naslouchající žena, Máchání – 1957). Po té se její výtvarný projev začíná rychle proměňovat. Její sochy se tvarově zjednodušují a stávají se čím dál abstraktnějšími. Od ještě patrné postavy jako u Ženy se stuhou (1960) až k abstraktnímu Stromu (1961). Časem jsou na autorčiných dílech realistické už jen jejich názvy. Kmentová také začíná pracovat s úplně novým sochařským materiálem, kterým byl beton a osinkocement. Na dílech z první poloviny 60. let je patrné i určité ovlivnění tehdy módní strukturální abstrakcí a povrchy děl jsou tak hluboce rozdrásané (Torzo strachu – 1963, Velká hlava – 1965). Právě v tomto období začíná obrovský rozmach autorčiných tvůrčích sil, který vrcholí v druhé polovině 60. let. Hlavní tvůrčí a vyjadřovací metodou se stanou otisky, nejdříve nejrůznějších předmětů, zpravidla dřevěných odřezků, a pak i umělkyně samotné, resp. její rodiny. Právě reliéfy s otisky noh, rukou nebo rtů zařadily její dílo do kontextu českého ale i evropského umění. Je jen škoda, že na výstavě chybí některá významná díla, která jsou ve sbírkách Muzea Kampa. Jde o Muže – terč nebo Ruce z roku 1968, jejichž symbolika prostřílené postavy nebo prostřílených bezbranných rukou má velmi silnou a univerzální vypovídací schopnost. Naopak uvidíte neméně zajímavou Stélu s otisky rtů (1966), Osetou krajinu (1966), Lidské vejce (1968) nebo Pupek světa (1972). Za pozornost stojí i detaily povrchu kůže, které se občas do soch obtiskly (Opuštěný prostor – 1968). Do autorčiny tvorby neblaze zasáhla normalizace a nemoc, která ji donutila více kreslit a sochy a reliéfy vytvářet z papíru. Její díla se stávají intimnějšími a to nejen svou velikostí ale i náměty. Kromě rodiny je to opět příroda, která ji inspiruje (růže, mraky, jablka, plody, semena, listy). Život a dílo Evy Kmentové se uzavřelo v dubnu 1980.

K výstavě vychází rovněž monografie nazvaná TEĎ – Práce Evy Kmentové, která je dílem Ludmily Vachtové a Polany Bregantové. Kniha upoutá svojí jednoduchou grafickou úpravou a opravdu precizně provedeným soupisem díla.

Ačkoli má být výstava ještě reprízována v dalších českých městech (Brno, Český Krumlov, byla by škoda si ji nechat ujít, protože komplexně seznamuje s dílem, které přes čtyřicetiletý časový odstup dokáže oslovit i současného diváka. Možná nebudete ohromeni, ale citovost díla pravděpodobně zapůsobí na každého.

Petr Jiška

Smilla

Před sněhem

Dneska je tak krásně, že se musim opít. Listopadově mrazivou mlhou místy svítí marný podzimní slunce, sedim před domem a představuju si že se na mě někdo dívá. To pak brečim, do sklenice házu osudový ksichty a nepřipadám si tak sám.

• Poslední dobou je voda nějaká divná. Když jí přelejvám do konve, proud se kalí a je mnohem pomalejší než dřív. Dneska je to přesně měsíc, co jsem odjel z otcova domu a pořád ještě před usnutím netrvám na probuzení a ono to jak naschvál každý z těch třiceti rán znova a znova vyjde.

• Kolem studny obíhaj podivný stopy. Na zvíře moc velký, na člověka maličký a dítě jsem tu ještě nikdy neviděl. Ty bejvaj spíš slyšet, ale ničeho takovýho jsem si nevšimnul. Ve stěně hlodá myš a i když je venku tolik krásně, víme oba že bílá přijde co nevidět.

• Začíná se mi probouzet tělo. Nebo je to možná první sen, co si po dlouhý době pamatuju. O nevlastní matce. Jak taky jinak. Zítra už fakt musim do města.

• Někdo tady byl. Kdybych se nezdržel u Němce, mohl jsem ho vidět a možná i chytit. Odvázaný vědro, rozházený klacky a prázdný lahve co jsem je dával pod lavičku jsou pryč. Takže přece jenom děti.

• Co je táta mrtvej jsem se neslyšel zpívat.

• Holku jsem teda nečekal. Je malinká, ale pochybuju, že je to dítě. Spíš je nějak divná, hluchá nebo blbá. Bůhví co tady s dětma dělaj, že nikde nejsou. Vypadá to že chodí ve stejnou dobu, před západem slunce, a hrozně rychle zdrhá pryč. Myslim že mě neviděla.

• Dneska je tak krásně, že se musim opít. Listopadově mrazivou mlhou místy svítí marný podzimní slunce, sedim před domem a představuju si že se na mě někdo dívá. To pak brečim, do sklenice házu osudový ksichty a nepřipadám si tak sám.

• Nehejbal jsem se. A ona taky ne, jak jsme na sebe tu chvilinku zírali. Já viděl divnou holku, co viděla ona ani nechci vědět. Je drobná a sporá, útlý zápěstí a kotníky (jasně, ona byla opravdu bosa!) a široký ramena a hrudní koš. Obličej kupodivu čistej i když.

• Voda ze studně chutná hnusně, jak se takhle na počátku zimy může sama od sebe zkazit? Lehávám na rantlu a čekám. Co jsme se viděli chodí míň nebo je možná jen opatrnější.

• Ne že bych doufal, že pomalinku umrznu, ale pořád ještě se mi nechce topit. Rozklepaný rána, čůrám snad 5 minut a taky mě z tý zimy bolej záda. Ale dveře nezavírám, co kdyby chtěla přijít za mnou.

• Má oči jako hlína a popelavý prameny. Není hezká a včera se mi o ní zdálo. Mimo jiný v tom snu přišla blíž.

Jaspersenová

• Zatímco jsem dřímal, zavřela mi víno ve sklenici vrstvička ledu. Mráz bez sněhu. Když jsem se probudil, seděla na rantlu vedle mě a pohledem zkoumala tvrdost tý vinný krusty. Pokud vim, nedotkli jsme se, jen si tu sklenici ode mě vzala (a uchopila jí jak opravdickej blázen, neobratně a neprakticky za okraj) a chvíli to vypadalo, že je zvířátko ochočenější. Když sklenice třískla o kámen, vyděsila se a utekla. Překvapilo mě že neběžela na cestu.

• Dneska ses skoro vůbec nebála. Asi se pořád děsíš sklenic, koukáš na ně jak na ledový kouzla, co se kdykoli můžou rozpadnout do ostrejch střípů, ale mýmu vyprávění ses smála a bylo krásně. Máš oči barvy země a i když seš celá schovaná v těch divnejch hnědejch hadrech, vim bezpečně že tvý nejteplejší místečko je na břiše, dlaň pod pupíkem (jestli teda nějakej máš) a – hm, jsem opilej.

• Dneska v lese, houby už asi přešly mrazem, a když jsem uslyšel krávy, zase jsem to otočil. Povídat si s nima nebo z lidma těch zbořenejch domků se mi nechtělo. Před tejdnem jsem tě viděl naposledy a od tý doby si jen hraju se starejma drátama a klíčema.

• Seš pryč.

• Seš pryč dneska už dva tejdny, i když každej den hlídám u studny a děkuju že ještě nenapad sníh.

• Když jsem byl malej, vlítnul nám do pokoje malej ptáček. Bylo to jen pár minut než zase našel škvíru mezi oknama, ale pro nás to bylo jako zázrak. Sestřička a tehdy ještě máma. Když jsem nadával, a že jsme si ho mohli upéct, všichni jsme věděli že jen bojuju s lítostí. A stejný to bylo když jsi vešla do mýho pokoje ty. Zabouchnul jsem dveře kryl je zády a pak už jenom litoval, když jsi pobíhala dokola a hledala kudy. Chytil jsem šelmu do pasti, ale nevěděl co s ní a bylo to hodně moc jiný než jsem si představoval.

Když jsem otevřel a ty ses na útěku ohlédla, měla jsi v očích strach a vztek a já se bál, že už se nikdy nevrátíš. A taky zvědavost a bylo jasný, že za mnou přijdeš, až bude ticho a tma.

• Nečekal jsem že budeš tak horká.

• Dneska přišel třetí dopis. Počítám, že mi vyhrožuje tátovým pohřbem (jako by ho už dávno nespálili) a prosí abych se vrátil. Ta která. A když běžim přes kopec domů a fouká ten divně voňavej vítr, na chvíli se zapomenu a příde mi že je táta ještě pořád tam a já s ní tady a ještě pořád se to nestalo.

• Pod postelí bylo myší hnízdo. Kdo ví, proč je myší máma nechala ve štychu.

• Hrajem si na posteli s tvejma kamínkama a mejma drátama potaženejma měděnkou. Tvý nejteplejší místečko je na břiše, dlaň pod pupíkem a když ti tam podržím ruku, cítím jak se břicho směje. Tolik po milování.

• Nad domem jsou tučný mraky, vědro rozbíjí tenkou vrstvičku ledu a zima přijde zejtra. Nemluvíš, nikdy jsem tě neslyšel říct jediný slovo a přece rozumím. Kamínky chceš odnést do díry pod spáleniště, vlásky chceš mym nožem co tě na mně nejspíš vždycky zajímal ze všeho nejvíc uříznout u uší a když usínáme a já tě vedle sebe skoro vůbec necejtim, vím že hned jak usnem, začne padat sníh.

• Ráno je jak rána do očí. Všude bílo a ty seš nahá a ledová jak zmrzlý víno, nechám tě v tom vymrzlym domě s hnízdem mrtvejch myší a cestou do města se bořim do hebkejch závějí. Po čtvrt roce na mě nevlastní matka pořád ještě čeká a já vim, že se už nikdy nevrátim, protože jaro je doba naděje a na jaře se nepohřbívá.

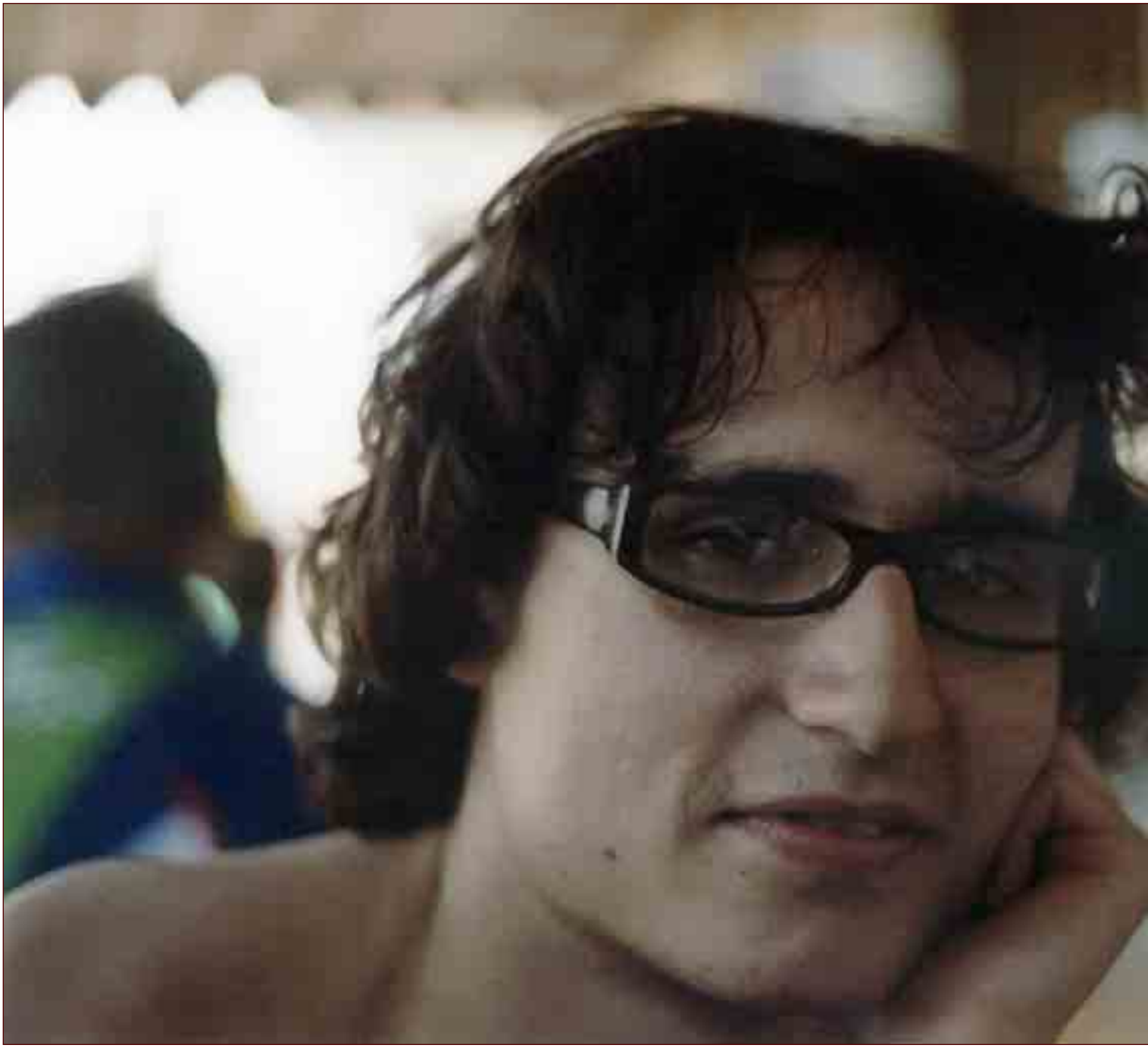

Stanislav Černý

Jsem v rozpacích

Nestát ani v neposlední řadě, ze škatulat být –
vnímám to dost stihomaně, happening art brut.

•

Trčí samé poznání, když vzdáváš se od bližního k sobci. Imago,
tvé maso~ vysvětluje srdíčko jak na dlani. A chlopněmi mluv.
Lepší mlčet vraždu, nežli lajdat smrt a liskat tělo kecy.
Chtěl jsem říci, kdo z nás viděl vyoranou myš? Pod narkózou
moci nebo nemoci si držím pevnou nohu, a nemusím stát.
Neuslyším ale.

•

Neštěstí nechodí nikdy samo. A tak když se spatří v Tobě,
do ňader se zardí – uhýbáš jí pohledem. Mě raní!
Každá jste mě ranila. Chtěl jsem sdílet Vaši kůži,
asi jako tání, úpěnlivě plísnit kletbu.
Neštěstí nechodí nikdy samo, my chodíme s ním
a o žebrácké dlani, s dobrotivým pohledem a –
nevíme jak, žijem.

•

Psával básně horečně i zvolna jako ve snu a zpravidla
obráceně k záměru. Jakoby se do nich drala máti. Ty pak máme
nejraději.

Protože jsou ne stvořené, nýbrž vzniklé.
Jedna dvě a natruc. Jako mladoch jsem nevěděl,
jestli svedu pomilovat.

*1984 ve Šternberku, kde absolvoval všeobecné gymnázium a kde také žije. Publikace v časopisech, i-netu. A čtení.

•

Chtěl bych se zas narodit, právě teď –
nepřestávám vědět houby o jediném kraji,
do něhož se vrátím. – Zastavil se mezi dveřmi
v průvanu a zapomněl, co mu chtěli a jestli ho volali.
A protože zabouchnutí ve veřejích a spadení obrazu
jsou znamení z hůry, odpusťte mu nerozhodnost,
kterou žasne, aby žasnul – zůstává na ráně. Říkejme mu Výmyslo –
závistivě projímá se nad náručí s háčkem,
v níž by se chtěl špinit.

•

Na konci léta se probouzím do zimního spánku –
ani ryba, ani rak – a pohřešuji lože. Vždy mi bylo líto –
stejně ryba, jako rak – zůstaly mi moje oči.
Ne pro slzy, pro blízkost a sprostotu.

•

Ani jsem se nenadál a už tu stojím – zrada!
Jenom nevím, jestli už mě proto berou, nebo zda se kvůli tomu
vzali moji rodiče. A jestli se ustrnuli. Ale to je o ničem.
Můžu se jen bránit chatu nebo sbírat tmy hlasův jak nesbírané mléko
a pak z něho tučnět. Z nenadání tu teď stojím
i s vražednou důvěrou. A polykám andělíčky. Nada!

•

Nenávidím mládí, ale v každé práci
vnucuje se črta. (Nastojte to – měla radost z mojí hrubky,
nebo když se nezná, tak je na mě jako ras. Nikolivěk užíváme,
nikolivěk pijem, nikolivěk roztáčíme
dlouhověký příjem.)

•

Na co jsem to chtěl myslet ? nechalo se na hlavě.
Býváme tak roztržití, že nakonec těsní –
řev který nikdo neslyší jen já nad kotlinou města
pluje jako mraky za mým oknem v poschodí.
I bez chleba slov. Mohli bychom říci, že nic proti ničemu –
koncipuješ, šume! Avšak můžeš umřít ještě
v neztlumeném koutku (strohu, močálu, lesa...
mastnoty, kouření, stresa). Co já jsem to jenom chtěl?

•

Umíte si představit, že mám právě sex – vidím, aniž dýchám.
Já si Vás teď představuji. Mravenci si u vědomí už chovají mšice,
ale co když mravkolev, ta součást? Trvám na tom –
lust mě vlní jako plech, slastí se mi kroutí prsty.
Kéž mě bere haruspex – já
odcházím ten pokoj. Někdo se mě ptá:
Jen aby to k čemu bylo! Já povídám: Kdo jinému jámu jámu,
sám si do ní mamut kaput. Potkávám si k němu.

•

V Pákistánu budou muset přečkat zimu ve stanech.
Ve škole se střílí – nestihneme ani to.
Je brakičnost taková, že za našimi zády,
dokonce až pod stolečkem zraku. Bohoslužba –
já jim dám! Tirádový dům a tirádovou práci, naděje je v děcku.
Je-li logika vyplývání, sloveso je dílo a dílo je sloveso!
A jméno je Vraťmitvar.

•

Maminčina matička byla pro nás děti baba,
říkala nám: Necigaň! Ale už jsem mrknul.
Jenže mi to připomnělo, že matčina teta
neměla prý slzy: V sumerštině Eden – poušť.
Stejně jako laguna. Psali v Blesku.
Sviť nesvisle ať se vrtí, dva berani, protivně,
pomaličku pomali, aby světlo křesali.
Jsme s partnerkou současníci, prý nám při tom
chrastí kosti. Zlé i nezlé jazyky.
Pomaličku pomali, aby světlo křesali.

•

Byla to noc s papíráky do spaní, pokaždé když zafoukalo –
holá, holá noc. Taktak jsem se vzbudil
a něco tím zablikalo, zhaslo. Něco mě tam volalo,
zrovna když jsem nemoh usnout – ticho byla věc.
Začalo to vzpomínkou – vzpomínkou, no jistě. Na jakousi klec,
volání do temnice: I vínová muška vnuká,
když je přímo u žárovky, stín. Ale přivři oči
a celé to zaskli – vítr právě ustal. Zase bude ráno.

•

Byla to noc s papíráky do spaní, pokaždé když zafoukalo –
holá, holá noc. Ale přivři oči a celé to zaskli, vítr právě ustal.
Zase bude ráno – ve dvě třicet textovka: Na co myslíš,
cože nespíš, trdlo moje milovaný. Že je dobrej básník,
ale blbě píše – nepříčetně k vážnosti. Já zas pořád pandán,
na otázku umřu. Kdo nemele recipročně a jestli jako bílkovina
budu schopnej (bez lipidů z lůna) práce. –
Když jsem znovu nemoh usnout, taktak jsem se vzbudil.

•

Prdel se mi svírá, když na mě pán zírá – po veliké výtce
přichází mi prd. V uvrznutí do židle se dáváme dohromady,
víš přece jak, znáš to – abychom si byli putny, v nichž si vedem
(s ozvěnou) svou. Doma bez těch věcí, když na mě pán zírá.
Rozvírá se krásně, když jí lížu dásně.

•

Ani nelze odestát, co už u nás není – zpoždění a žít do
opuštěné noty. Samotěsný hlas. V reálu už není léto,
je podzimek bříškotřas, a zas něco naráží tu bečku. Bať,
znovu něco bez Tebe tvůj sud a ty můžeš, jak jsi chud,
neudělat tečku. Zas je podzim – zas hleď nať!

•

Když jsem prospal rozum, musím prospat příšery.
Neublížím, když už spím, to teprve dělám. Ve fuškách už plavu.
Jakmile je jednou noc, valím se tam ze všech stran –
bravura je prasečí. Jsem za jedno s naším psem, který štěká na auta.
S lidmi se jen stydím pryč, jednou jsem řval na duchy.

•

Jak tak někdy chodím městem a tou spoustou lidí,
taky třeba v tramvaji, vždy se ptám sám sebe,
jestli se ta spousta lidí ráno dobře vytřela, nebo
zda s tím přes den chodí tak jako náš pes.
Zadek ženy je vždy čistší, i kdyby byl posranej.

•

Vina je virtuální, bezpředmětný, ba autodemagogický
pocit. Iluze, stihomam, klam, důležitý kvůli tomu,
že utváří intimitu. Lživou. Vynucuje stud.
Vinen je jen psychotik, bez viny jsou zvířata. A Ty –
snad si nesmilujem na boty. Nebo tak.

•

Máti říká vlastní matce, že jestli chce pořád ležet,
ať jde ležet na hřbitov. Na hřbitov. To je pravé
uzdisráčství! Dej mi vědět – zemři. Že nejsi ten ten, kdo.
Čekáme mail v okamžiku, kdy je z mailu dopis, ale
ten mail nepřijde a pootočí kliku, okolo furt žentour země –
pootevřít dlaň a vari z limbu ploch. (Viz jak kosí hosip.)

•

Týdnem tygruji, škvírami rán mě krmte, kur už pěje.
Stalo se to velmi rádo, stačilo jen dáti držce
na křídový papír, a už to byl verš. Poezie zpouzí.
Ani nešel do ďaslova, nepsal jako kostižer či
nerozkvetl krč. Jako básník ronil – nezájem (@
ráno mrčí, když měl by si domem ručit).

•

Marcele Pátkové
Zasula ses* do klubíčka a já dostal strach
na ty svoje komáry – Ty jsi jejich vrah svým knůtkem,
do moldánků bdíš, když se já jen kryju a jak něco,
dávám vědět. Usnula jsi – zníš
jen teď. Je hrozba dávící se vlastním strachem
o nepřežití noci. Bzukot ustal – sám se saju.

•

Ať dělám, co dělám, nedělá to vůbec nic,
až na spyware sekund – chodí pešek okolo
jako kozí poledne, jako němý hejkal. Poulí oči
z plných plic, poulí oči nedál – mám šunt?
Když elektřina nefunguje delší dobu, vše, co bylo
na elektřinu, je od této chvíle zcela zbytečně –
až na dějství bicyklů. Kolečko se zlomilo.

•

Měl jsem sen, v němž listovala, po zhasnutí,
chlípnost tmy mým stínem – vzpomněl jsem si na Lotynku,
jak kňukává z psího spaní, a povídám: Ulevím si, budu mluvit.
Protože se ale sen stává skutečností teprve nastane-li v něm
obrat k nejhoršímu, a protože opla nepla, mluvila jen ona –
prý vražte ho do věže. Střih. – Z lucerničky telefonu
píšu zprávu o pomoc. Tobě. Budeš slušně krutá?

•

~~hltám knihy nicující ve dřevárce před žehem,
za jektání na solaru a kvičení sviní,
srdce plné písně kosy, jež přetírá chabý průpis: Jakkoli se kresba hostí,
linie dlí vedle (vedle sebe jedné kresby!). Žaltář má dva hřbety,
s vysázeným bruxismem (Vagina dentata –
Ars Moriendi). Je to kniha Simulacrum, a tak šátrám za ni. (!)
No a pak se vzbouzím. Věřil byste tomu?

Kanály (9)

RSS aneb **Čtení mezi řádky**

(29 dnů z prosince 2006)

(9)

V Dobré adrese jsme přesvědčeni, že umění mění svou formu. Protože prakticky každý už dnes píše, maluje nebo na něco hraje, stal se skutečným uměním talent vybírat. Velkým dílem dneška je koláž. Jednu takovou, aktuální a pocházející z výhradně veřejných zpravodajských zdrojů, pro vás máme znovu i dnes...

Citáty z internetových médií nejsou redigovány, jen občas kráceny. Závorka označuje zkráceně zdroj (např. je-li zdroj ve tvaru www.aktualne.cz, píšeme jen aktualne, číslo za zdrojem pak znamená den v měsíci, kdy byl citát uveřejněn).

Jak se nejsnáze dožít stovky? Šanci zvyšuje, kdy se člověk narodí jako prvorozený a matce mladší 25 let... (scienceworld, 2.) ...definice bohatství neexistuje, ale OSN se jí pokusila v nové studii alespoň přiblížit. Na základě dlouhodobého výzkumu Světový institut pro vyspělé ekonomiky... dospěl k závěru, že jedno procento nejbohatších dospělých lidí vlastní zhruba 40 procent majetku... Mezi toto procento patří 37 milionů lidí, z nichž každý disponuje majetkem větším než půl milionu dolarů. (aktualne, 7.) A pak kápa... navrhli i na Nobelovu cenu míru... Ale nakonec ji nedostal – dostali ji irští teroristé. Možná proto, že terorista má aspoň nějaké přesvědčení; Jidáš nemá vůbec nic. (hedvicek.blog.respekt.cz, 8.) Nový papír od Xeroxu sám maže text. Vědci... vyvinuli novou technologii... Ta na papíru zanechá text či grafiku čitelnou jen jeden den. Stejný list papíru tak může sloužit svému účelu až do chvíle, než dojde k jeho mechanickému poškození. (scienceworld, 15.) Od zítřka zeslábne moc silnice smrti. (aktualne, 18.) Osobností roku jste podle časopisu Time „vy“. (ihned, 18.) Na jiných místech města se zase herci... naoko dělá zle. Chytá se za srdce a pomalu se sune k zemi. Lidé chodí kolem něj. Leží jim v cestě, tak jej obejdou. „Dejchá vůbec, nebo nedejchá?“ zastavuje se nad ležícím mužem asi šedesátiletá paní. „To máš jedno, pojď už,“ odtahuje ji pryč její společnice. (idnes, 18.) Zákazníci by měli být při nákupech opatrní. V obchodech na ně čekají překvapení jako salám se 145 procenty masa. (aktualne, 18.)

Školy se odpojí od internetu, došly peníze. (idnes, 19.) Velké britské podniky veřejných služeb používají bohužel také pro styk se zákazníky automatické počítačové volby alternativ typu „Zadejte to či ono číslo“. Existuje však jeden zásadní rozdíl. Když v Británii zákazník výzvy k zvolení příslušné alternativy ignoruje, systém ho hned přepojí na živého operátora. V České republice systém automatických voleb proběhne a – skončí. Nebo se systém voleb opakuje znovu. Když neposloucháte, co po vás automat chce, nedostanete se nikam. Přednost má firma, nikoliv zákazník. (blisty, 19.) Život bez sexu ničí psychické i fyzické zdraví. (novinky, 20.) ...sám za sebe bych v tomto klimaticky nestálém světě do podnikání se sněhem nešel, co takhle koně? (idnes, 20.) Nejdražší pozemek světa byl vydražen... v rezidenční oblasti Hongkongu... Cena za metr čtvereční pozemku tak vychází... asi 1,2 miliónu korun. (ihned, 21.) Žena se dvěma dělohami porodila trojčata. (novinky, 21.) Poprvé od roku 1993 se letos víc Čechů narodí, než umře. Zesnulých bude nejméně v novodobé historii, naopak nejvíc cizinců se přistěhuje. (aktualne, 22.) Žena utonula v rybníčku, když se šla podívat na kapra. (novinky, 22.) Liberální ekonomové a politici by si měli vzít příklad z křesťanské církve. Začínala ve chlévě, na slámě a s jedním oslíkem. A jak se ten kšeft rozjel... (blisty, 24.) Technkorati minulý týden oznámili, že sledují přes šest desítek podezřelých blogů. Upozornili přitom na stoupající zneužívání blogů pro marketingové účely. Falešné blogy (označované jako „flog“ i přes původní vymezení této zkratky pro fotoblog) chválící produkty a dokonce bloggeři tajně placení za vychvalování produktů. Marketingové firmy se tak snaží těžit z oblíbenosti blogů a (teoretického) vlivu na rozhodovací procesy o případné koupi produktu. (ihned, 27.) Češi podporují na dálku 20 000 dětí. (aktualne, 27.) Vlci se po staletích přibližují k Česku. (novinky, 27.) Před několika dny vědci z Liverpoolské University zveřejnili studií zabývající se důsledky četby Shakespearových děl na náš mozek... Dle profesora Davise věty typu „ba, vskutku Bůhnil (zbohnil) mne“ („nay, godded me, indeed“ z 5. dějství 3. scény tragédie Coriolanus) působí na mozek podobně jako skládání puzzle, přičemž zpracování a úspěšně porozumění v našem mozku vzbuzuje nadšení... Vědci se nyní snaží zjistit, které části mozku jsou nejvíce řešením takovýchto slovních hádanek ovlivněny. Výzkum je cennou informací pro neurolingvistický výzkum hypotézy univerzální lidské gramatiky, jenž prozatím neumí vysvětlit přechod od nesyntaktické k syntaktické komunikaci v evoluci jazyka. (osel, 27.) ...zapomenuté miny lze odhalit geneticky modifikovanými rostlinami, které v přítomnosti oxidu dusičitého (uvolňuje se z trhavin) mění barvu. Lze to udělat také pomocí cvičených potkanů. Nejnovější objev je založen na principu... anomálie v seismickém vlnění půdy vybuzené akustickým směrovým paprskem. (osel, 29.)

Vybral
Jakub Tayari

Žena se dvěma dělohami porodila trojčata. (novinky, 21.) Poprvé od roku 1993 se letos víc Čechů narodí, než umře. Zesnulých bude nejméně v novodobé historii, naopak nejvíc cizinců se přistěhuje. (aktualne, 22.) Žena utonula v rybníčku, když se šla podívat na kapra. (novinky, 22.)

Bonusový materiál

Honzy Hanzla

Nedávno jsem si po shlédnutí jednoho filmu na DVD pustil ještě připojený bonusový materiál. Kromě veselých obrázků z natáčení tam jednotliví protagonisté velice nadšeně popisovali, jak úžasná práce na tom filmu byla, jak skvělý tým se při ní sešel, jak výborní byli herečtí partneři, režisér, producent, kameraman, maskérka, klapka, řidič, jakož i každý z těch stovek znamenitých člověčků, jejichž jména v titulcích nikdy nejde ani přečíst. Napadlo mě, že něco takového by slušelo i Dobré adrese – ať svět konečně zví, jak suproví lidé do ní píšou a jak je práce na ní dvanáctkrát do roka neopakovatelným zážitkem. Co na tom, že některé kolegy-přispěvatele ani neznám? Vždyť ti herci také vynášeli do nebes kolegy, s nimiž měli sotva jednu společnou scénu! Takže s chutí do toho.

O Tomáši Kolocovi. Tomáš, to je živel, bohém. Jeho nádherné básničky jsem vždycky četl s nesmírným zájmem, i když se mi jen málokdy podařilo je pochopit. Hrozně si cením té jeho obětavosti – jak mi úžasně pomáhal jednou při korektuře, jak tam škrtal a přidával čárky, na to do smrti nezapomenu. Je to opravdu skvělý člověk a já jsem moc rád, že s ním můžu dělat v jednom časopise.

O Martinu Gromanovi. Před Martinem mám obrovský respekt. Je totiž strašně chytrý, sečtělý, pohotový, ženatý a doslova srší inteligentním humorem. Přiznám se, že mě vždycky fascinovali lidé, kteří toho věděli hodně o Ferdinandu Peroutkovi, takže v tomhle ohledu můžu jenom každé ráno vstát, opařit se čajem a děkovat Bohu, že jsem se s Martinem sešel v jedné redakci. Navíc je Martin velice vstřícný, přátelský a ochotný svým ne tak zkušeným kolegům, jako jsem já, nezištně pomoct. Vzpomínám si, jak jsem se jednou strašně trápil s pointou a on přišel, přečetl si text a mezi řečí o Kosatíkově nové knize vysypal z rukávu geniální řešení. Je to prostě skvělý člověk a já jsem moc rád, že s ním můžu dělat v jednom časopise.

O Viki Shockovi. No Viki je zlatíčko. Když mě jednou šéfredaktor veřejně peskoval, postavil se celou vahou své literární osobnosti za mě. Chtěl jsem to už všechno zabalit, ale on mi napsal, že musím psát, že musím jít dál a na všechny se vykašlat, být svůj a zůstat, jaký jsem, jo, zůstat, jaký jsem... to mě tehdy strašně nakoplo a asi za to Vikimu nedokážu nikdy být dost vděčný. Ta jeho kolegialita byla na literární branži až neskutečná. Je to prostě skvělý člověk a já jsem moc rád, že s ním můžu dělat v jednom časopise. A nemyslím to jako frázi, kterou hodně lidí často opakuje.

O Katce Komorádové. Než jsme se sešli v redakci Dobré adresy, vůbec jsem ji neznal, a neznám ji ani dál. Viděl jsem ji jen jednou, ale strašně moc na mě zapůsobila svým půvabem a charismatem. I když mi nikdy s ničím nepomáhala, spolupracuje se s ní úžasně. Je to prostě skvělý člověk a já jsem moc rád, že s ní můžu dělat v jednom časopise.

O Štěpánu Kučerovi. Tak Štěpána jsem nikdy neviděl, ale nepochybuji o tom, že se s ním spolupracuje skvěle a že je to fantastický člověk. Jednou jsem mu jako zástupci šéfredaktora posílal podob-

razník a on v něm upravil poslední větu – přidal do ní sloveso a celý text tím strašně moc získal. Prostě má pro tyhle věci cit a je nádherné, že si člověk může říct „jo, můj zástupce šéfredaktora mi rozumí“. Jsem moc rád, že s ním můžu dělat v jednom časopise.

O Jakubu Tayarim. Jakub je profesionál každým coulem, stačí se podívat na geniální grafické ztvárnění téhle rubriky – jedním prostým tvarem vždycky dokáže vyjádřit to, o čem já tu složitě píšu na mnoha řádcích. Je to prostě skvělý člověk a já jsem moc rád, že s ním můžu dělat v jednom časopise.

O Štefanu Švecovi. Štefan je velká osobnost, jeden z největších mozků v naší zemi, jak už o něm kdosi prohlásil – a já s ním plně souhlasím. Pozorovat Štefana při práci, to je prostě něco senzačního – on sedí před počítačem, kouká do něj, potom začne zuřivě mlátit do klávesnice, chvíli zírá do blba, pak na mě, aniž hne brvou... to má vždycky člověk pocit, že vzniká něco velkého. I k těm jeho poznámkám, které si píše absolutně na všechno papírového, včetně bankovek, mám ohromnou úctu a nedovolím si vyhodit ani sebešpinavější cár papíru, pokud je na něm napsané byť jediné Štefanovo slovo. A těch point, které za mě dotáhnul do konce, nebo přepsal, až z toho vyšel úplně jiný podobrazník, než jsem mu poslal! Jsem mu za to moc vděčný, protože bez něj bych nebyl tam, kde jsem, a bez něj by ostatně ani Adresa nebyla, jaká je. Je to prostě skvělý člověk na svém místě a já jsem moc rád, že můžu pod jeho vedením pracovat v jednom časopise.

Dodatek šéfredaktora: **O Honzovi Hanzlovi.** Honza, jak bych to jen řekl, je prostě skvělý člověk a já jsem moc rád, že s ním můžu dělat v jednom časopise. Je to takové naše zářící sluníčko, jistota, světýlko na konci tunelu, zarážka na slepé koleji, úsměvná a do žil optimismus vlévající tečka každého čísla. Debžot vytlemenej.

Vojtěch Němec

Portréty

O sobě:

Jsem původem z Chebu, ročník 1983, studuji na UJEP Ústí nad Labem (Pedagogickou fakultu – Čj/Aj), mám za sebou malý nesmělý povídkový debut (Mozkobouře), jsem členem plzeňského Ason-klubu, o kterém bylo kdesi někým řečeno, že je to semeniště narcisků s větší či menší mírou sebekritiky (mám dojem, že to je poněkud eufemizované vyjádření), a některé mé věci byly otištěny v Plži (a vyvolaly pobouřené reakce jistých literárních uhlobaronů, ze kterých čiší moudrost a čistota mravní na sto honů) a víc nic. Mám rád Salmana Rushdieho, Milana Kunderu, Willa S. Burroughse, Franze Kafku, Láďu Klímu, Allena Ginsberga, Bohumila Hrabala; Federica Felliniho, Davida Lynche, Woodyho Allena, Terryho Gilliama, Stanleyho Kubricka, Jana Švankmajera; a hudbu, ale tu tady nebudu jmenovat, protože by toho bylo hodně a stejně by ty názvy nikomu nic neříkaly; Joana Miróa, Edvarda Muncha, Hieronyma Bosche, Francise Bacona, Karla Nepraše, Pabla Picassa, Emila Fillu, Bohumila Kubištu, Michaela Rittsteina. Nemám rád virus popkultury, zručného, leč umělecky malého Michala Viewegha, hloupé lidi, hloupost vůbec, naši umělou přírodu, naše umělé všecko, předsudky, pseudointelektuály, muže, kteří si myslí, že ženy jsou jejich nejkrásnější majetek a demonstrují to násilím, reklamy. Jsem tak trochu misantrop.

Dobrý den

Kdo jsem?

To je těžká otázka. Můžu vám jen říct, co teďka jako dělám: Teď si zrovna něco čárám na náčrtník, ale nebojte se, nemluvím při tom sám k sobě a nejsem vámi nenápadně sledován, prostě se tak nějak nudím vytvářením beztvarých stád linií a křivek. Připravuju totiž obraz. Nejsem improvizující pohodář – potřebuju přípravu, to víte, když chci namalovat něco kloudného, musím něco času obětovat. Nechávat vykrvácet to cosi na plátno v určitých, řekněme, vzorcích? Ne. To není to správné slovo. Zkusím: vzdáleně náhodných shlucích? Ano. To je správný popis, nebo ještě lépe, pokres, počrt.

Kde jsem?

To je lehká otázka. Počkejte, já vám ji hnedka zodpovím: Stojím při čekání na kávu, čekám při stání na nádraží, jsem zátěž pruhované pohovky, součást demonstrace Braunova pohybu na diskotéce, při které laserové paprsky půlí těla tančících kohoutů, protože snajpeři nikdy nespí, čekám na čekající hlavy bez těl, jejichž oči se dívají a ptají světel nad sebou, proč, jak, co, ale dlouhá rovná čára protínající předešlá slova, nikterak, co to kecám, přece vytržený papír a ruka milenka ho muchlající a šťastně nebo nešťastně se strefující do koše opodál.

Život

Musí to být omlazující, sledovat s ochablými svaly, s visící kůží, na jaře, v plném slunci kůzlata, telata, skotačící děti a pářící se těla, vidět lásku a její důsledky. Život pak na chvíli dostane aspoň nějaký smysl. Můžu se ptát: je smysl všeho ve zrodu? Ne, to by bylo málo. Všechny děti zabité v tělech svých matek by mě ukamenovaly močovými kameny zděděnými po svých otcích, kdyby to bylo hodně. Narodit se a nechat rodit, žít a nechat žít a, jak kdosi s protřepaným, nemíchaným martini v ruce milionkrát řekl, žít a nechat zemřít.

Proto se dívám z výšky devátého patra dolů a vyhlížím Hrdinu. Musím být u toho zrodu, u plic plnících se hnusem, u zoufalého výkřiku prvorozeného. Nevím, jak se jmenuje, nevím, jak vypadá, nevím, jakého je pohlaví, nevím, co si právě teď myslí, nevím, o čem se mu zdává, snad až si s ním někde promluvím, kdy bude stát před obrazem a bude držet paletu a štětec, bude vědět, co dál, nebo si sedne a nalije si sklenku dvě tři čtyři zamkněte dveře a utečte, vím pouze to, že už je. A támhle už jde: dlouhé tělo dlouhé kroky dlouhé nohy dlouhé věty dlouhé řasy dlouhé chlupy dlouhé šaty dlouhé pohledy dlouhé myšlenky na dlouhé všechno. Je to umělec, to je všechno, co ode mě smíte vědět.

Štěrbina

Tam, pod svícnem nekonečných vymývání mozků, se klubal plán. Nebo spíš: takový malý nápad. Nebyl neuchopitelný; dal se uchopit a dokonce i pochopit. (Divíte se?) Přes rozezvučené žaluzie prosvítal krutým kotoučem žhavé budoucnosti, protože on rostl. Pomalu mohutněl do své malosti, jako slunce v umírání promarněných let, takže ho uchopte do rukou a nechejte si propalovat kůži, pak maso, pak duši.

První uchopení: "Vypadáš furt stejně." řekl si pro sebe - dovnitř – Kdokoliv, když se na sebe díval do a ze zrcadla. „Ale přesto jinak.“ Doplnil a zkoumal ztuhlé prsty. Když jimi hýbal, vydávalo to takový ten zvuk, který slyšíme ve starých stodolách, kdy nám v hlavě straší průvan.Vzpomínal...

Před tím to bylo takhle: Kdokoliv šel k doktorovi. Na tom by nebylo nic pozoruhodného, kdyby tam nešel kvůli jisté věci. V čekárně strávil jen pár minut, byl tam ve správnou dobu. A vůbec, jen mezi námi, Kdokoliv byl vždy ve správnou dobu na správném místě, to vám říkám. Když tam tak správně čekal, honily se mu hlavou sny předešlé noci. Většinou člověk na sen brzy po probuzení zapomene, ale některé, třeba tento, kdy ruka loupala skořápku lebky a dostávala se dovnitř, na měkkou tkáň, k bílku a tomu ostatnímu, zůstávají v rýhách dlouho. Kdokoliv tedy seděl v křesle a ve tváři měl výraz zvířete v kravíně u koryta do té chvíle, než se otevřely dveře a on se vytrhl a zvedl. V ordinaci to bylo sterilně bílé, chladné, sestřička si sedla ke stolu a začala vyšívat, doktor zíral z okna, nehýbal se. Jen obrazovka na jeho stole mrkala, jako kdyby to bylo něčí oko. Kdokoliv si odkašlává, doktor se trhnutím otáčí, sestra dál jede jehlou mezi vlákny látky, doktor zmateně podává ruku Komukoliv, ten zmateně přijímá mrtvou rybu, která včera nakonec nebyla k večeři, úsměv, nejdřív MUDrův, pak pacientův. „Co vás tíží?“ Ta holá věta příchozího vrátila zpátky na zem, v duchu si oddechl, znovu byl na správném místě, navázal: „Pane doktore, dřevění mi nohy.“ Sestřička decentně vybuchla smíchy. (Říkáte: jak může někdo vybuchnout decentně? Já říkám: pokud si zakrýváte oběma rukama ústa a smích je zabarvený potlačením, máte tu malou osobní erupci.) Doktor se však tvářil jinak: sevřené rty a podivně smutný pohled, strniště na tváři s nádechem šedého světla zvenčí a bíle zářících stěn, jako by ho prohlášení vůbec nepřekvapilo, jako by ho čekal. To Kohokoliv vyděsilo a jeho strach se zrcadlil v doktorových očích. Bylo váhavé ticho. Pak: „To vás přejde. Vezměte si tenhle předpis.“ Něco čmárá na jakýsi papír, lije nažhavený vosk, přikládá pečetítko. „Tady.“ Dodává, podává a obrací se tváří k oknu. Sestra mlčky dělá to, co dělala od začátku. „Nashledanou.“ Zamumlá, aniž by se odvrátil od okna. (Neptejte se mě, co je venku. Není to důležité. Parkoviště, lunapark, smetiště, módní přehlídka, pohřeb, stále větší stín, všechno jedno. Když už jsme u toho stínu: taky máte pochybnosti? Kam se dostanete, jestli vydržíte číst dál? Kam se dostanu, jestli vydr-

žím psát dál?) Kdokoliv se podívá na papír: samé přihrádky, záhadné kolonky a hieroglyfy, k tomu všemu dole visí červená pečeť jako růže v dandyho klopě. „Díky, nashledanou.“ Konečně odpoví a odchází pryč. Stojící za zavřenými dveřmi, slyší ještě ozvěnu smíchu, ale to už je dávno uzavřené, mrtvé. Je vyvedený z míry. A teď se vám konečně můžu pochlubit: Je můj! Je snem chyceným nad hlavami indiánských dětí někde ve vigvamu dvěstětřistačtyřista let zpátky na dobytém kontinentě. Není úniku.

Všechny loutky jsou stejné: bez výrazu; bez šance; bez smrti; bez života; bez kůže, bez záře, bez onoho světla, které se jakoby vysmívá nastaveným tělům ležících na deštěm strávených lavičkách. Tato byla ale zvláštní, takže neplatí, že všechny loutky jsou stejné, přidejte si na začátek tohoto odstavce slovíčko „skoro“: netrčely z ní provazy a nevedly směrem k Loutkářovým zdřevnatělým prstům. Já to přece musím vědět! Ty provazy nebyly hmotné a vyrážely z každého centimetru, milimetru, mikrometru, nanometru, z každého póru, z každé části tkáně, z každé buňky. Spojovaly živé dřevo loutky s každou molekulou vnějšího světa... A jak se zmítala, ta nezhasnutelná aura čar ji pronásledovala na okraje všech propastí, na úpatí všech hor, na oba břehy všech pádících vodních ploch.

Na břehu.

Ale to jsem se jen zasnil při pohledu do světla. Měl bych, ne, musím se posunout dále:

I Kdokoliv je na břehu. Neví a ani to netuší. Před očima má střepy: klíč rachotící v dírce, raně ranní vize za zaprášenými okny, někdo vycházející do schodů, těžké oddechování, kroky. Znásilnění. Zase se mu vrací ta odporně sladká pachuť života; probudila se, probudil se. Uvidí na vzdušném podkladu čočky svou sítnici: řeky žil a nervů na dokonalé obrazovce vnímání. Cítí se jako rekvizita z videoklipu: hudba dusající ve spáncích, živá melodie a sledy představ.

Tvář před tabulkou nepropustného skla, ta lebka obtěžkaná masem a nižší hmotou, se vlní jako moře dun proťaté nezaznamenatelnou čarou a sestrami dalších. Moře stínů a vlny... a desítky a stovky a tisíce podob světla... skosených mečů prorezlých časem... A vlasy... bombardované kyslíkem, ó dva kouzelné váčky lidství pohřbené v kryptě, ve svědomí, dosud promlouvají polosny, nechť jsem jejich tlumočníkem: jsi člověk? proč jsi člověk? jsi hrdý na to, že jsi člověk? už sis zvykl na to privilegium? Je to pro tebe známá věc, podmínka k tomu, aby ses zase stal zvířetem? A kůže samotná, na tváři hledá svůj tvar v rychle ubíhajícím úsvitu skrz plaňky plotu... Oko mrká, střih a teď stojí před zrcadlem, zaostřuje plíživou slavnost buněk

Druhé uchopení: A to... A tohle... A tohle všechno přišlo ráno k oknu, otevřelo okno, doširoka otevřelo víčka: dívalo se přímo do kamery... Kdokoliv oholený stál a díval se ven. Zlaté dálnice fotonů i úhly kamery ho tiše sledovaly a svět, ten všudypřítomný loutkář ho svazoval pavučinou ke svému obrazu. A dál: temný smích letí, plní díry ve hlavách plachtících holubů, pohled na Kohokoliv a pohled na jeho zmenšující se obraz orámovaný oknem... úhel pohledu se však zvětšoval, rostl, vytvářel průniky rovin, dimenzí, nekonečnou galerii obrazů (A smích, temný, chladný, jako zrezlá čepel vnikal do pulsujících bludišť Kohokoliv.). A kamera mizí, její obsah bude bobtnat v mozku Oběti. A budou se dít věci – obrazy.

Zvětšující se obrazy.

Skoky do lůna

Tyranizována prostorem, vzepřela se přírodě Loutka. Bez ohraničení a v radosti hodné boha, bojovala s nepsanými zákony, setrvala: neskočila z okna, aby její dřevěné tělo bylo naposledy probodáváno žhavým sluncem; aby si přátelé konečně sundali masky a řekli, ó né, no a?; aby si rodina klekla na bobek po ráně kladivem, říká, no nic, uděláme další a ten ta to další mezitím roste bobtná zanechává za sebou podobu pulce (A co já? Já s osmi končetinami, na rozhraní světů? Já jsem přeci taky rodina. Mé tři páry očí sledují ten proces, tu recyklaci, vznik a zánik, jejich kolotoč, řetízkový, před poliklinikou, v mých sítích); aby se rozzářil pečlivě střežený pokojíček v hlavách pokrytců; aby se rána rychle zhojila; a aby nenarozené děti vyšly do ulic v baňkách ve vejcích ve hračkách svých neznámých otců; a aby se dál měnily konfigurace mozků – aby se překrývaly; a aby rázem shořely střechy starých domů; a aby se jako švihnutím biče začalo znovu, na prachnivějících základech.

Nic takového se však nestalo.

Žádné aby a a aby se nesplnilo...

Kohokoliv by napadlo, že na něj někdo hraje habaďůru, takže buďme nenápadní a posaďme ho zkoumajícího předpis. Brýle na nose, před očima, před mozkem. Cloumají jím pochybnosti, to víte, všechen ten smích za dveřmi. Ale třeba se mu to jen zdá, poslední dobou má pocit, že se nějakým způsobem míchá jeho žitá realita se sny. Kolikrát se načapal, jak hypnotizuje zeď, projíždějící auto, dokud nezmizí ze zorného pole, výlohy obchodů s textilem, uřvanou nervózní tvář prodavačky, makety lidí, řeznictví, nevinné prasečí hlavy za sklem a usměvavé za pultem, bez zjevného důvodu.

„Asi ty prudké návaly letargie znamenají duševní nerovnováhu, říkám si, ale co ten umrtvující pocit šířící se od nohou až kamsi do synapsí?“ (Ano, uhádli jste, je to něco jako orgasmus. Dlouhý, stálý, jiskřivý balzám na nervy.) „Dnes je úterý, nebo už středa? Dnes je den, kdy dřepím s kusem papíru v kavárně, před ní, za stolem, zase stoly, člověk je obklopen samými stoly, na židli, samé židle, rozvrzané obratle, otřesy v míše, bolest, já pod slunečníkem, jak to, že dnes někdo ztlumil zvuky na ulicích,

v činžácích, na náměstích, v celém městě? Nebo mi mizí sluch?“

V obchodech se cítil nesvůj. Jako kdyby se stával součástí sortimentů, jako živá neživá figurína mezi neživými.

Krev dál teče v korytech – donedokonaléhokola – ve výšce rozeklaného dubu sepjatých dlaní sterilních panelů, kde kdysi dopadaly ocasy bičů na záda ramena šíje otroků, tam, kde teď běží nohy pavouka po provazech pavučin. Loutka teď stojí, horní polovina těla společně s vlákny šatů skrývá před světem dolní polovinu: dívá se z okna panelového pekla, kde spolu mrdaj jak králíci, žerou, chroupají, hýbají nosíky, tváří v tvář zbytku. My za ní: vidíme obě poloviny dřeva Loutky. Ano, vidíme ji, temnou siluetu Loutkářova dítěte, jak hoří temnotou do dne, ruce rozpažené, sama křížová neposvátnost, opírající se celou tíhou o rám okna. Za zády dočasně ukřižované Loutky se ozývá rozpačité šeptání, zatímco před ní, v jejím poli působnosti, se mlčenlivě rozkládá život. Svět viděný Loutkou...

Ano, ten obraz měl v sobě něco z Ježíše: dřevo, jeho břímě mu vrostlo do ztužovaného masa a on tam stál jako vyřezaný z mrtvého stromu. Je jako zlý sen chycený do vláken, jeho vysrkaná mrtvola prosvítající pod něčím dohledem. Sny, jaké je tajemství snů? Co je v nitru Labyrintu? Překrásná zahrada s fontánkou a mrtvými liliemi, nebo bezedná propast, do které hodíte kámen a postupně šedivíte, vaše kosti se pomalu svlékají smrdutým striptýzem, když čekáte na zvuk dopadu, na znamení konce, protože tahle věta je bez dechu, bez konce, bez země pokryté mrtvolami budoucích válek, plná výhružných gest, plná teroristických útoků, neviděných propadlišť? ("Mlč už! Drž hubu! Musíme se vypařit, necháme ho tady... nehejbá se, dej sem tu pálku, mizíme, slyšim poldy, dostal co proto, icik": prostě napíšu jen): Dost vyčpělého patosu a zpět ke snům: Co se jí zdálo? Co se jí jen tenkrát zdálo, když ležela nepřikrytá, nepohřbená, s víčky, zatíženými oponami, s ohoblovanými stehny, s kůží, bledou, lesklou, přesto suchou, jako kdyby se pot stal lakem?

Existuje snad způsob, jak se dostat někomu do hlavy? Ne. Zatím ne – věda dosud nedozrála na to, aby viděla na sny lidí. Počkejme si, jednou se dočkáme.

Otřesy prstů. Prohlížení dlaní. Rýhy. Delty dvou řek a rukotřesení. Palec. Rýhy. Na rýhy. Co si má člověk myslet, když si prohlíží dlaň a palcem masíruje červy pod kůží? Otázkou je, jestli je kůže pořád kůží, svaly svaly, oči očima, mozek mozkem. Otazníky? Jsou všude kolem. Ve věcech. Podívejte: polopřímka oko – vlévání do moře – nekonečno.

Ztrácím cit. Vládu nad končetinami. Něco jako hadi se mi šíří nervy. Pohyby přestávají být mé.

Strach.

Pořád mám schopnost vnímat. Myslet. Ale myšlenky přicházejí nevítané a já je nemůžu vyhnat. Něco na nich mi nepatří.

Nevím co.

Nečekaně se ozývají pohnutky. Nemohu odolat. Jedna má část by je zprovodila ze světa jedním dlouhým škrtem, ale ta druhá je vítá chlebem a solí.

Mravenčení.

Ztratil jsem předpis.

Nit.

Nevím kde.

Minulou noc jsem byl na mnoha místech. Navíc jsem toho dost vypil. Jak se to stalo? Jak se jmenoval ten člověk s náčrtníkem? Pořád mám před očima tu jeho červenou tužku, jak mi s ní šermuje před obličejem

A sůl do rány

Obrazárna v bílém světle, zdi v ní a na nich obrazy ječící ze zdí a na Diváka. Obsahy obrazů? Jejich formy? Později. Dál se dívejme na Loutku. Je to prosté a čisté jako nově vybroušené zrcadlo: Loutka sedí na lavičce. Někde je tma, někde je zima, důležité však teď je, že tady, v místě křižování pavučin, kde sedí lavička a sedí Loutka, kde slunce září skrz štěrbiny, kde se tráva leskne stejně jako suché peří hledajících, nebo pokud se vám líbí víc, žebrajících holubů, kde voda tryská do výše a hledá si cestu k duze, je teplo a světlo. Ale jak víme, zdání klame. Vždyť vždy je pod povrchem něco, co může Hrdinu - Loutku překvapit. Nebojme se tedy toho, až pod světlem a teplem najdeme zimu a tmu. Buďme připraveni na ten zážitek a tehdy pozorujme, že my: synové a dcery matek otců hrud hlíny paprsků vidění náhodných shluků barev genů a přitom tak stejných barev, máme na vybranou...

Konec, nebo Začátek. Vyberme si: ukažme si skrz sklo na jednu ze dvou vaniček zmrzliny...

Začátek: Loutka začne těkat očima, mžitky se množí jak mouchy nad mrtvým tělem, vědomí křehké jak prstoklad pianisty, vevnitř, za sítnicí, za pavučinou, pod pavučinou, za sítnicí a za pavučinou, v souladu čar a jejich protínání, kdesi v záhybech a rodících se buňkách se zrodilo embryo: doteky vlivů snad nepřekročí hranici mezi příčetností a šílenstvím, nápad se zrodí, prapáteř vytvoří pramen potoku slz... (Jó, jasně, slovní onanie, vyumělkovaný plky, ale už se k tomu dostávám, jen vyčkejte... až... vyvrcholím... teď... ááááááách) Sledujme tedy, jak Loutka, artefakt a zároveň ekofakt, sedí sama do té chvíle, než přijde žena, je zdvořilá, přisedne si k Loutce, sedí vedle ní, po očku, koutkem, pozoruje, stačí k tomu, aby přehodila pravou nožku přes levou nožku, potom levou nožku přes pravou nožku, pak pravou nožku přes levou nožku, atakpodobně, až sebou Loutka trhne, vyhodí ruku do vzduchu, prozatím je jedno zdali pravou nebo levou, vystřelí ke svému zavazadlu, otevře kapsu zipem, a z páchnoucích vnitřností vytáhne bloček, jako iluzionista vykouzlí tužku, a s krutým úsměvem zapisuje... Levá stehenní kost přes pravou

stehenní kost, pravá... Ráda emanuje rentgenovými paprsky ženám do těl.

Kdokoliv je mužem smyslů: rád jí, spí, šoustá, pije, čichá, laská, líže, to všechno proto, že si uvědomuje tu tíhu života a jeho neodvratný konec, který číhá kdesi, kdekoliv, kdykoliv. Intenzivně cítí plynutí času, vždycky na to měl čuch, cítí to nejen při pohledu na déšť očí a tlející sklovinu, tekoucí sklivec, při čekání na zmáčknutí spouště fotografem někde na rohu ulice, kde stojí dobrovolní muzikanti a slepí žebráci bez paží, bez nohou, mají štěstí, že se jim do těl nevřítila sněť, při poslouchání kroků ve sněhu, protože v těch chvílích je čas tak křišťálově čistý, že to snad ani nemá cenu dál rozepisovat.

Ale víte vy co? Já vím, co mi teď chcete vyčíst: Nesnovám žádnou příběhovou linii. Dokonce si dovoluji ji překrývat jakýmisi statickými oblbováky.

Proto budu teď drzý a posunu děj (dá-li se to tak nazvat) někam dál. Neptejte se mě pořád na vzhled Kohokoliv. Musí vám stačit tohle: je mužského pohlaví. Zbytek si představte sami. Proč zrovna muž? Nebudu to zbytečně natahovat a řeknu toto: „Já ženám nerozumím a nemám odvahu je jakkoliv vykreslovat. Vypadalo by to tu komicky.“ Sedím teď venku na zahrádce před kavárnou a naproti mně je v podobné pozici - po pravdě v poněkud toporné - Kdokoliv. Má zmatek ve tváři a já se mu nedivím: Zjevil jsem se mu jako duch se skicářem. Před chvílí po mě chtěl abych načrtnul jednu dámu švitořící o stůl dál ale zbaběle jsem odvětil a teď jsme tady. V tomto bodě. V mrtvém bodě dodáte a já snad i pokynu číšníkovi. Kdokoliv si mezitím podepře hlavu rukama - na první pohled to vypadá jako by ji měl z olova. Vzhledem k tomu že olovo je jedovatý kov a tím pádem by měl už dávno být tuhý v kdejaké márnici tak na druhý pohled má hlavu ve svěráku svých rukou protože si neví rady s tím lejstrem. Dívá se pod stůl přímo na něj kolena u sebe na nich onen dokument. Pravda, asi se budete divit jak to všechno tak dobře vím objednávám tedy pivo ne vodu ne víno ne kafe ne čaj ano dva čaje ale ohnu se pod stůl a vidím to. Vítězoslavně se zvedám podepřu si hlavu pěstí jako kdyby byly těžké hlavy nakažlivé nasadím nevinný úsměv a nervózně bubnuji bříšky prstů druhé ruky o stůl. Jistě, moc daleko jsme se nedostali ale prožili jsme si krásně ohleduplné mlčení. Do toho všeho hučení letadla kdesi nad námi horečnaté pobíhání bílých košil a pořád dokola ty řeči. „Tak už si zajdi do tý lékárny jsem zvědavej co ti daj.“ Osvobozuje hlavu ze svěráku a já bych v tu chvíli přísahal že jsem uslyšel vrzání jako staré dubové dveře s rozvrzanými panty už se to nese povídá mám pocit že mou výzvu nezaslechl protože se nedívá na mě ale na dva blížící se šálky čaje které doutnají jako staré lokomotivy ale to je zase jenom žvást (nebo je libo pojem „zbytečná kudrlinka“?) jelikož není slyšet houkání a pískot to spíš o blok dál kde je taková drobná dopravní zácpa ale nepředbíhejme. Čaj. Co je větší hovadina: Pít horký čaj v parném létě nebo pít horký čaj v třeskuté zimě venku? „Ptám se: jaké je dnes počasí? Roční období. Tlaková výše. Nebo snad níže? Ano. Trochu si zvedneme tlak popíjením čaje. Ale znovu je tu ta otázka: je dnes pěkně? Průměrně? Nebo celkem zima?“ to už jsem ale středem pozornosti všech hostů - promluvil jsem moc nahlas. Dokonce jsem vzbudil zájem doteď apatického Kohokoliv. „To nic. Nenechte se rušit - to je jenom citace z jedné knihy.“ A v duchu se ptám: vyšla vůbec někdy někde? Z oblečení lidí soudím - a jenom z toho - že stromy nejdou vidět (že by je už všechny vykáceli?). Že je začátek podzimu. To jsem rád. Mnu si ruce: ano není až takové teplo. Jsme ve stínu. Choulím se a koutkem oka sleduji ostatní. Jejich šepot a oči říkají: jsem čerstvě propuštěný chovanec. Není to pravda. Ať si říkají co chtějí. Jsme tedy takové milé duo srkající čaj. Možná bychom prorazili v šoubyznysu: já a mé podivné věty a ani jedna čárka na papíře a Kdokoliv a jeho komická melancholie.

Zvedání ostří gilotiny

Konec: nechme Loutku sedět na lavičce v parku, nechme ji s holuby, kteří se pasou na pohnojeném trávníku, kde se prodlužují a zahušťují stíny, vykašleme se na čtvrtou vrstvu psích exkrementů, ale nepodceňujme čtvrtý rozměr. Opusťme na chvíli park s fontánkou a s duhou a se strávenými namletými vnitřnostmi a s unuděnými důchodci umírajícími ve stínu dcer synů vnuků vnuček; a podívejme se lupou na bandu nahých lebek, které se už nemohou dočkat další války, které si vyhrávají svou vlastní, malou, soukromou válku, které v krvavém běsnění proměňují soukromou ve veřejnou, které se vrací z nedalekého klubu, kde se dosud diví polomrtvý personál, kde leží v šíři útržky životů: krev stéká po baru, po hlavách, po rtech, skrz zuby, barví dásně, jazyk, žaludek... pochod okovaných vysokých bot a houpající se baseballové pálky a železné kříže ze zapomenutých válek, to vše si zkracuje cestu městem přes večerní park. A co Loutka? Všimnou si jí za cvakání vojenských bot? Jistě, vůdce skupiny ukáže prstem a velí vyřvaným hlasem:

„Hele, Žid!“

A už běží. Všichni čtyři vzývají mrtvé bohy (Válka, Hlad, Mor, Smrt připraveni na Valhalu), nadávky dopadají na hladinu vzduchu, kruhy, další a další kruhy se stejnými středy, se stejnými body začátku šíření vzruchů, se zvětšujícími se poloměry, průměry.

Loutka jde ze svého místa, nejde, už běží, klopýtá, to vůdce skupinky ji vzal mezi lidi, Loutka nikdy nechodí mezi lidi, teď však není vděčná, teď musí trpět, musí snášet rány čtyř dřevěných rukou, ty ruce jsou prodloužené mozky ideologií, pod kůží a dře-

vem Loutky vznikají rozsáhlá podkožní a poddřevní jezera temné tekutiny, někde se dřevo roztříští: třísky a míza létají a stříká, mistr loutkář se opět směje, ten smích krmí tu zběsilost uvnitř lebek bez vlasů, ten smích přehlušuje poslední přání před popravou.

Policejní zvuky způsobily útěk, způsobily sladký odpočinek těla u lavičky v parku, způsobily usazení kalu na dně nádoby domácího vína...

To je nápad! exploduje ten s otevřeným blokem, ten naproti němu se zdá být vylekaný. Víno, pokračuje a bubnuje tužkou do stolu, dáme si víno. Druhý, takový nevýrazný, decentní, prostě... ano, přirozeně, samozřejmě, je to Kdokoliv, až je mi trapné zkoušet takové triky na vás, na pozorné čtenáře, na něho civí s otazníkem nad hlavou, jako z nějaké počítačové hry. Ta postava se mi pořád motá v hlavě, snad vím, co s ní, snad jí dám nějaký smysl, nějaký život. Ale: jde to vůbec? Je možné vdechnout postavám život? Mám dojem, že ten život musí být falešný. Vzešlý z jiné reality. A co vy? Taky hltáte plnými doušky realitu, jako teď Kdokoliv kořeněné víno? Už se stmívá. Z dálky, připomíná to zvuky z hranice mezi bděním a snem, se v táhlých sinusoidách valí zvuk houkaček.

„A pak sem tam přišel a celý sem to zeblil, chachá!“ Víno bylo silné a bylo ho hodně. Smutek a rádoby sofistikované věty zmizely. Zůstal jen chechot a vlastně, zapomněl jsem se zmínit o tom, že se oba přesunuli dovnitř, to víte, potmě je zima. Jedním koncem nasávali atmosféru alkohol vzduch, druhým zas to všechno přeměněné v moč vylévali ven. Znáte tu chvíli, kdy lijete vodu do proděravělé lahve? Anebo procházka po zahradě s konví s motýly? Nebo sezení před monitorem a psaní do klávesnice?

Stojím a na zeď proměněnou ve vertikální stůl kreslím uhlem:

A taky ženy: všechny v šiku a s tituly kosmetických lejdýs za chůze listují v katalogu předepsaný krásy. Někdy se shluk těch ženskejch zastaví někde na přechodu a za nadávek řidičů ve vyleštěnejch a fakt drsně vylepšenejch autech si v záplavě sborovýho štěbetání pochvalujou ceny a vocasy všech svejch miláčků, zkušenosti a kvalitu a naprostou pohodu hmotychtivýho žití. Pak mávnou rukou jako na omluvu řidičům, usmějou se takovým tím způsobem, co občas, před jistejma konjugacema, způsobí odliv krve z mozku, a nechají přechod v zapomenutym betonu. Auta dál do rytmu tepu města křižujou přechody a na nich přejíždějí neopatrný nevidomý starý ženský s vytahanejma prsama a/nebo s vyžranýma rakovinou, vlasy jim línají: v průsvitnejch chomáčích dopadají na poplivanou zem a stávají se domovem novejch roztočů...

A děti: roztoči v domečcích lidskejch vlasů, v těch školách uplynulejch generací. Vidíme ten cyklus dítěte, kerý postaví z písku hrad, a druhýho dítěte, kerý přijde na pískoviště a chodidly rozmetá pozůstatky psů a hornin, hradby i s cimbuřím, ochozem, věžemi, padacím mostem, tajnými chodbami. O kus dál se zakousnou zuby a sklapnou čelisti nejlepšího přítele do slabin lidskýho mláděte, psí moč mezi zrnky písku je mezitím pošlapávána za smíchu jinýho dítěte, lidská moč spolu s krví stříká z prokousnutýho břicha, pláč jinýho jinýho dítěte přivolává matku, která se stěží vytrhla z klubka kněžek krásy, rozzuřená běží a za cesty jí schnou dlouhý nehty, lakovaný vlasy vlajou v pohyblivym vzduchu...

Pláč a rozvohněnej křik a smrtelný chroptění a jiná matka šílející řevem, odstrkávající výtvor svejch a těch nejlepších možnejch genů od zkrvavený tlamy zvířete, který se vrátilo do dob před člověkem. Pláč jinýho dítěte + pláč jiný matky + hubování jiný jiný matky...

Je světlo a teplo.

Někde jinde a uvnitř je veselo. Snad až příliš, to musíš uznat, milej zlatej. Stáhl jsem zvuk na minimum a zaměřuji se na tebe. Brousím tvou podobu: mohl bys mít

Víno bylo silné a bylo ho hodně. Smutek a rádoby sofistikované věty zmizely. Zůstal jen chechot a vlastně, zapomněl jsem se zmínit o tom, že se oba přesunuli dovnitř, to víte, potmě je zima. Jedním koncem nasávali atmosféru alkohol vzduch, druhým zas to všechno přeměněné v moč vylévali ven. Znáte tu chvíli, kdy lijete vodu do proděravělé lahve? Anebo procházka po zahradě s konví s motýly? Nebo sezení před monitorem a psaní do klávesnice?

knír, ale nechceš ho nosit, oči, unavené, přesto tak lesklé, jedna, ale skoro nepostřehnutelná brada, holá, věta, která se ti line z úst, není slyšet, je jen vidět v pohybech rtů, v ohýbání nosu, někdy se zadrháváš, slovo usekneš v půli a tu půlku zdůrazňuješ dalšími echy, nebo rychle najdeš jiné, stejně vhodné slovo, přitom neuroticky škubeš pravým víčkem, nevíš, čím to je, možná výstup po větvích, útěk před někým, pak pták, úlek, pád, vyražený dech, vyhřezlá ploténka, dopadení, možná právě od té doby pohrdáš ptáky, nevzpomínáš, místo vzpomínek máš tik ve tváři, tik v projevech, pohráváš si se sklenicí, až ji převrhneš, utvrzený v tom, že jsi největší smolař na zemi, kyselá nebo zásaditá po celé šíři stolu, mávnutí rukou, další sklenice, víno, nebo už pivo, (otáčím knoflíkem z nuly na osmičku) dáme si kořalu, tu vypiju rychle, otáčíš se, hle, ta ta támhle sedí nějaká krasavice, sem smí i psy?, ona ho drží na vodítku, jaký štěstí, mám hrůzu ze psů, tenhle je navíc takovej svalnatej, zdá se mi to nebo ten čokl vrčí a má tlamu umolousanou něčím tmavě červeným?

Pád oceli

Lidstvo rakovina tohoto světa rádo ráda se schovává za mastnotou stránky knihy humanismu je odříznuto odříznutá od Pravdy pravda bolí metastázy kořeny v půdě matky Země toho barevného světa světla světa pod dohledem hasnoucí hvězdy vystřikují pestré tóny anivakuumnemášancijeumlčet do zbytku Vesmíru bezbarvá tonoucí hloubka se vysmívá hlučnému kompostu Modré planety rotující v chumlu galaxií ten kdosi ten signál napříč pouští Vesmíru protíná prach prstence chladnou vražednost komet duše mrtvých hvězd nepojmenovaná stigmata na čáře života ruky Vesmíru ten kdosi to cosi si našlo našel souřadnice Země v absolutním hrotu času vtělíme se vtělujeme se do těla signálu už jsme už jsme byli na okraji tření ostří signál do všech zlomků barev to cosi ten kdosi dopadá na povrch na shluky bláznivých buněk a na všechny odpadky, bábovičky, výkaly, hrady, hrudky, signál se rozprostřel po celém zmnoženém hřbetu pískoviště, kde se střídají v pravidelných intervalech děti s lopatičkami, kyblíčky, úsměvy, slzami; nohami, chodidly, temným smíchem, s klacky, s žezly…

Bylo to jako ve filmu – bezdomovec stál a políbil konec hrdla lahve a naklonil se s ní, s propletením milenců, s popletením smyslů.

Líbá.

Konec.

Jako milovník análního sexu.

Ale to není konec, to je teprve začátek…

Tekutý poklad jezdí jednosměrně hltanem, ano, on nepije, on hltá. Líh mu vypaluje trubice, aby se později z jeskyně prokopal až do síně mozku. Tak to bylo a já v té chvíli ležím na okraji civilizace: „Připadám si jako dlouhej kus asfaltu. Auta jezdí po mně a já se postupně vzdaluju.“ Vzdaluji se a dívám se na bezdomovce: „Co udělá, až se rozhoří táborák války a za přihazování polínek se promění ve vatru s takovým dosahem žáru, že nedaleký les lehne kostmi a popelem? Koupí, ukradne, vyrobí novou flašku ohnivý vody…“

Teď ale čučím na dvojici chlápků, jak se potácí ze dveří, jaký je ten nápis na skle? Radost? Křižovatka? Srdcová sedma? Může to být téměř cokoliv. Není lehké rozpoznat písmena. Možná se teď ještě nikdo nemotá z hospody, možná dvě tváře přitisknuté na sklo dveří, protože bylo po zavírací době a zamkli je oba uvnitř, jen ať si počkají na další den, nevychází tedy teď, ale až za en hodin, poté co hostinský nebo hostinská otáčí klíčem.

Teď mě napadá: co takhle být neslušným? Já jsem si nikdy deník nepsal, vždy mi to přišlo jako ztráta času, ale jakési voyerské střevo (taky cítíte, jak se vám kroutí pod kůží, v pářících se tělech hadů?) mi napovídá: vloupej se do bytu Kohokoliv a podívej se mu do deníku. Není to špatný nápad. Vlezu tedy v noci, kdy je pryč nebo tvrdě spí nebo spí přerušovaně, ale ve tmě nevidí návštěvníka, který sedí na rohu manželské postele a čeká na příležitost, nebo leží pod postelí a svítí si tam do stránek, mezitím nad ním vržou péra a ozývá se tlumený sten čtyř úst, nebo přitisknutý ke stropu prošátrává vše pod ním, nebo schovaný do skříně odpočítává ovečky, oknem do pokoje, slyším jejich bečení, slyším a vidím jejich sny, jejich konce, všech sto jedna místností, kterými musí za zavřenými víčky projít každou noc, každé usnutí při čekání na vlak. Co jsou útržky vět ve výseku světla?

Pátý den: pátek několikátého takového, když ležím, necítím chodidla, jako vždy poté, co jsem v tureckém sedu s nepřátelsky zkříženýma nohama, když ráno vstanu, rukama si ohmatávám kotníky a nárty, nic, mám pocit, že lék nezabírá, musím věřit, musím věřit…

Pátý den? Od kdy? Od čeho? Snažil jsem se listovat dozadu a najít nějakou indicii. Nic moc. Podle všeho počítá dny od nějaké události, jako kdyby se bál o svůj život, nebo to je jak ve filmu, aby se divák cítil, řekněme, stále napjatější, udržovaný ve stálé nesnesitelnějším očekávání něčeho zlomového. Snad se chce autor bavit, až si to bude o mnoho let později číst. Nebo chce bavit toho drzého šplhače po okapech, co se dívá na oční bulvy vlnící se pod víčky.

Šestý den. Tohle je příliš dlouhé – přeskočím to.

Sedmý den: (Písmo je zde roztřesenější než na předchozích stránkách. Hodně škrtanců. Nejspíš neurotik.)

Dalších několik stránek je nezřetelných, souvislý text, žádné členění do odstavců, písmena se skoro nedají přečíst, žádná datace, vypadá to jako trénink psaní dětí v první třídě, nechápu to, přes celou řádku jen jedno slovo, někdy povedené, ale vždy s jakousi křečí, s ostrými hranami pís-

ma, potom konečně text, popisující jakousi noční událost.

Hovor ostrých hran

„Já jsem z toho taky na větvi! Ale jinde. Bez bariér. Bez stropů, bez stěn, bez podlah, bez dna. Cesta je můj život, nikoho jinýho: projdu se vycházkovym krokem po spirálovitym schodišti – valím svůj balvan. Mý bytí, nebojaktonazvat, je uvěznění, ale vždy budu připravenej řvát skrz mříže, budu zabíjet bariéry, vylamovat je a prolejzat škvírama ven a znovu padat do hladomorny. Líbí se mi, jak je u nás proměnlivý počasí, aspoň tu není nuda. Vylezu si hezky nahoru, nechám za sebou spirály mejch myšlenek, a skočím. S padákem, nebo sjedu středem spirály, v kabince výtahu, protože chci přežít. Budu se divoce smát v jízdě či pádu směrem ke kontaminovaným větám a zemi.“ říkal by si ten člověk hekající do schodů a vy byste jeho myšlenky slyšeli, protože byste mu viděli do očí a to by bohatě stačilo, kdyby vás viděl a chtěl vám něco o svém životě vyprávět, hekající, aby vyšel až úplně nahoru, zmáčkl tlačítko a sjel výtahem zase do sklepa, protože proč? Je to jeho práce a úděl. To jste nevěděli, že opraváři výtahů jezdí věčně nahoru a zpátky, aby byli v permanentní bdělosti a připravenosti? Aby nebyly žádné páry a nějaké větší celky lidí milující se v jedoucím výtahu, protože nikdo nechce být sledován udýchaným a zpoceným chlápkem v montérkách? Protože je zakázáno šukat za jízdy, jelikož avšak protože to stěžuje provoz? Je správné, když namítnete, že ten opravář je vlastně takový pikolík. Kdybyste ho následovali, vyšli s ním ten kopec, chci napsat, ty schody, a oněměle čuměli na jeho tvář plnou očekávání, u pultíku s čísly a knoflíky, zvonkem, upozorněním, se sprostými nápisy a nesrozumitelnými poselstvími, pochopili byste, že od vás chce číslo, vyslovili byste ho, a on by pak stiskl a usmál by se na vás a všechno by se dalo do pohybu, otevřel by vám servilně dveře. Ale o něm snad jindy. Teď trocha reality úhledně zabalené a zavázané kýčovitou mašlí:

Začínám ztrácet přehled o situaci: Bezdomovec zmizel, asi se rozhodl ponechat mě ve zmatku samotného. Nebo si mě vůbec nevšiml, jenom viděl a neviděl sklo vzduchu, takovou tu na první pohled čirou, průhlednou tabulku skla, možná rázným krokem prorazil neviděné sklo, střepy by se rozletěly po okolí, zasáhly by tvrdou lebeční stěnu stařenky po něžném zákroku lobotomie a pak i balzamovacích tekutin sedící na lavičce, obtěžkané holuby a oblehkané jejich stříbrnými exkrementy.

Vstal jsem. Zanechal za sebou a po sobě smutný obrys na cestičce hlemýžďů, kteří se časem vyvinuli v dokonale pevné a rychlé a lesklé modly mužů, masturbujících při každém přejezdu, při každém pohledu na auťáky s ploutvemi, s křídly, jak pudově milují svá nabušená žihadla – ta pochromovaná i ta prokrvená; stejně tak hrajou na varhany před oltářem, nad kterým za ruce visí jejich nahé bohyně (dosud pokryté mořskou pěnou), se silikonovejma ploutvema, s umělejma křídlama, který pomalu sestoupí z obrazů, pustí se, sednou si na oltář, roztáhnou nohy a jsou připravený na příchod žihadel. Splynutí krve a motorovýho oleje je a bude mše za slávu velikýho lidství...

Mužů letících v rytmu doby.

Unášených proudem.

S nagelovanými vlasy.

Absolutně moderních..

S ideálními mozky...

Asi si ťukáte na čelo a já hned vím, jak se zachovat. Vím, že jsem udělal chybu, že vloupat se do cizího bytu je ošklivá věc, zvláště, když pak čtu cizí deníky. Budu vám vyprávět, co jsem tam ještě stihl přečíst, ano, stihl, protože ve světle bych byl snadno vidět, musel jsem si pospíšit, abych za svítání v nejhorším slézal po okapu, nebo skákal na korbu s matracemi.

Dočetl jsem se tohle: Kdokoliv se potácí nočními ulicemi. Můžete si zahrát na bohy větru a vyčistit nebe od mraků, abyste viděli svým jediným okem Kdejakého opilého muže a přítomnost někoho dalšího vše pozorujícího ze stínu. Ten neviděný, ale tušený ví. Blesky v jeho hlavě křižují sítě – z dálky se blíží hromy - a vy zrakem nadčlověka vidíte jejich význam (vlastně, mnoho samců má silný otcovský, nebo chcete-li mateřský pud, takže není divu, že): klátivé kroky oživlé mrtvoly patří Kterémukoliv otci dvou dětí. Otec. Táta. Taťulda. Fotr. Tatík. Proč ne?

Porod na Vánoce: Tatínek rozbaluje dárek, vidí tělíčko zalité močí, bezzubý udivený výraz „proč zrovna sem, proč zrovna teď, tady?“, rodič třeští oči, mlátí do zdí pěstmi a křičí, jó jó jó! Je to syn, maminko! Měl pocit, že zamrzl v čase, nebo raději pišme a čtěte: mohl se jedině ohlédnout zpátky, nic vepředu se nerýsovalo, žádný cválající kůň, spíš nohy trčící do vzduchu, mouchy a jejich neúnavní synové. Matka jeho dítěte. Několik let předtím, kdy ji poprvé spatřil – byla otočená zády k němu, s dlouhými vlasy vlajícími ve větru – na ni v duchu nebo polohlasem mluvil „Otoč se! Otoč se! Chci tě vidět celou!“ otvíraje při tom opatrně láhev sodovky, aby nevystříkla kvůli zrádným plynům.

Nebo další vzpomínka (nevím, jestli vy na druhém břehu to víte nebo alespoň tušíte, pro jistotu to objasním: někteří samci chtějí své samice vlastnit, tak se nedivme, že jeden takový kus, s překrásným, novým, neobouchaným parožím chce konkurentovi rozbít hubu): Zaklepal, aby pak po pár krocích tlumených dveřmi a braní za kliku mohl zaklepat pěstí (berte ruku a její sevřenou pěst jako proměnnou: levá pravá, spojte si tu představu i s jeho politickým založením – jestli vás to zajímá, protože mě teda vůbec ne) na nápadníkovu tvář. O několik fází nadávek dál stál ještě nic netušící s krvácejícím nosem ve dveřích. Teď namítnete, že jsem tam nebyl, že nemůžu postihnout bo-

lest zlomeného nosu, třes dlaně a krev mezi prsty a na podlaze, ale protože mám neustále ztopořené já, tak mi ho musí furt nějaká múza kouřit, takže nestíhám, promiňte. Netušil tohle: strach se v něm brzy rozmělní v odvahu chodit s ní dál a dokonce se s ní oženit a dokonce se spřátelit s jelenem, jehož parohy už obrostly mechem a zlomily se a spadli do křoviska.

Zrušit stázi – teď! Mraky odvanou pryč, nebo se seskupí a spustí déšť a je muž vrávorající na obrubníku. Ale o těch klíčích v dírkách raději později, vypadá to na prudký liják, pár blesků a nikdo z těch dvou nechce zmoknout.

Setkání měkkosti s tvrdostí

Já nejsem ideální mozek. Bez otevření ústního otvoru mi to říká děvče na autobusový zastávce. Slyším ji – mluví očima. Má žlutý dlouhý výrůstky – ti hadi v miliónech splývají v řeku moči – ta moč je zamrzlej vodopád tající z lebky. Na sobě má růžovou uniformu: bundičku, kabeličku, lodičinky, kalhotky, kalhotičinky. Rukou ovládá jediného tvora, kterému je schopná do smrti vládnout: to malý chrámový psík se třese v růžovém svetříku, od krku je přirostlý dlouhou pupeční šňůrou k jejím prstům, živiny proudí z dívčiných cév žil tepen, přímo do systému psa, z mízy moku, všechno, nikotin vsáklý před minutou, kokain po ránu, sklenička po obědě, to vše teď cuká psíkem, jeho ochablými snopy svalů, ona nevěnuje pozornost, nikterak: vzhlíží od bleskové věcnosti a s odporem a s nepochopením se dívá na mě. A já se šklebím, podlité oči hluboko v lebce, ruce mi vrůstají do pochev kapes, provokativně mrknu na její umělé, chemikáliemi vytuněné tělo, pak blýsknu na psa, pak na ni, pak na něj, pak na ni, pak na něj, odfrknu si a nechávám ji dál číst písmenka, slova, věty, řádky, články, tiskoviny. Vidím jí do mozku: zástupy vojáků narážejí na hrstku selských bojovníků, ocelové zbraně lámou, tříští vidle, cepy, kosy na třísky, krev prosakuje šaty rolníků, zbroj se leskne. Dobře znám ten odvěký boj.

Ale zpět: dočkám se autobusu, vcházím dovnitř, mezi hordy důchodců, ano, uhádli jste, stojím zachycený o držadla pro mladé, ignoranci pasivitu fobii závist recyklaci malých lidí z malého města vidím všude kolem; mohu dýchat ten kouř, kašlu dusím se, mohu ho cítit, žluč mi vniká do dýchacích cest jako agresivní hořčice; nestačili si najít svůj smysl. Ztratili se v bludném kruhu a pasti, ve stereotypu stáří. Připomínají dobytek tupě čekající na porážku kladivem. A kladiva čekají všude. I tady, kde ve vedru stísněnosti MHD, bez kyslíku, odumřel sval něčího srdce: láska se rozlévá po orgánech, pěst se rozevírá, svaly tuhnou, tělem, které zažilo první dvě světové války, projíždí vlna a vítězný oblouk milosrdné křeče. Není to neobvyklé – ani vražda by nebyla neobvyklá. Jenom trocha prvotního strachu a druhotného zmatku v očích přísedících starců stařen: „Příště to můžeš být i ty i já…“ Všechen dobytek si vsedě v klidu počkal na konečnou.

Na kladiva.

Jen já jsem unikl – musel jsem utéct revizorům s lesklými odznáčky místo očí. Stmívalo se a já za sebou nechal ujíždějící autobus plný znuděných, smířených tváří…

Jak to vlastně bylo, že se Kdokoliv vrátil dalšího dne poté, co si v noci, se skelnýma očima uvědomil, že už nemá cenu si dál vést deník a že kus papíru s nečitelným podpisem a voskem nenávratně ztratil, že i zapomněl, jak se jmenuje ten záhadný medikament, pro který si měl dojít do lékárny naproti pohřebnímu ústavu, kde mají ve výlohách urny bez popela, umělé květiny, parte, že zvažoval, jestli se má vrátit do ordinace, kde sestřičky vybuchují a jejich jehly se zabodávají do stěn jako střepinové granáty a svetr pletený pro domácího mazlíčka, aby mu neumrzly ledvinky a neofoukl bimbásek bez varlat nebo její prcinka bez vaječníků, přistává na obrýlené hlavě pana doktora, ale ten nic nedělá, pořád smutně hypnotizuje parkoviště, lunapark, odkrytý bazén plný mladých dívek s plavkami podle poslední módy, skokanské můstky a fronty mladých mužů, jejichž významné pohledy na ty mladé samičky znamenají v těch chvílích všechno podstatné a jejichž skoky značí hrdinnou vůli za každých okolností přispěchat dámě na pomoc, ať má útočník v ruce nůž, nic, obušek, nebo pistoli, skoky dolů do děloh a šplhání nahoru, to samé dokolečka, dokud neohlásí, že budou brzy zavírat, a těla mladých slečen se zvednou z bazénu, osušky vrzají o zcvrklou kůži, že se doktor konečně vymanil ze svého zasnění, protože trpí nespavostí a neví, kdy je vzhůru a kdy ne, a poznal, že má pacienta před sebou, takže se snaží usmát, toho už tady jednou viděl, nemýlí-li se, co se to zase děje, povídá, je mu odpovězeno, že byl ztracen předpis na pilulky nebo na kapky, tak si je zaplaťte sám, když jste tak nezodpovědný, já za to nemůžu, někdo mě přinutil, abych strávil odpoledne a večer s takovým zvláštním pánem s trhacím blokem, trochu jsme se napili a já to tam někde nechal, dneska jsem se tam byl podívat, vlastně, už si ani nevzpomínám, kde všude jsem včera byl, mohl jsem to nechat kdekoliv, tak co s vámi, zmatkáři, kde vás bolí?, že to postoupilo ke kolenům?, na kůži žádný nález?, že vám v jednom kuse mravenčí od chodidel k čéškám?, co že to je za zdravotní komplikaci?, no to já nevím, může to být cokoliv, třeba tohleto, podívejte se sem do mé knihy, mám vždy problém ten syndrom vyslovit, je to krkolomné slovo, aha, jistě, pokud to nezabere, tak zjistíme, že je problém jinde, ten lék, co jsem vám předepsal, to byl omyl, neptejte se mě, co to bylo zač, nemusíte to vědět, když jste to ztratil, možná to je tak lepší, zkusíme něco jiného, nebo víte co?,

dojděte si na rentgen a vraťte se se snímkem, to nám pomůže.

Bylo to tak, že Kdokoliv šel a cestou na snímkování si všiml blondýny s pejskem, kterak se na něho usmívá. Sice má jisté závazky, ale odpovědět úsměvem a tajným zachrochtáním klidně mohl, takže budiž. Kolem něho projel autobus se skly od bláta a s ksichtíky namalovanými nezbednými prstíky dětí. V trávě se válel neholený pán jak široký tak dlouhý s nákupní taškou u první ruky, s flaškou tuzemáku u druhé ruky, s nahými múzami všech barev pleti a všech barev vlasů a chlupů po bocích, byla to taková Manetova momentka. Byl krásný den. Tečka.

Lis

Nechala autobus být dál, zapomněla na něj, přestala myslet i na náklad transportu, myslela na sebe, jako každej (Jste šokovaní? Zasaženi? Odhaleni?). Už padla opona, byla noc, nic nevypadalo tak, jako ve dne. Pořád někdo bude házet mincí, bude padat panna, nebo orel. Nebo ji otáčet, mince se bude věčně otáčet, mince visící na provázku, bude se točit. Jako svět.

Loutka si hodila mincí. Poslední dobou podléhá tomuto zvyku: palec pod ukazováček, mince na rozhraní obou prstů, živý katapult připraven, palec vrhá... Kousek slitiny se blýská světlem pouličních lamp, ty žlutavé blesky srší přes zašlé, zaprášené sklo. Loutka stojí u přechodu, chytá peníz okvětím dlaně, nic nejede - svítí červený symbol. Opírá se o semafor, hází si s mincí. Odfrkne si a vykročí přes ulici - svítí zelený symbol. Mine muže, alkoholika v důchodu, je smutné, jak se všechno může obrátit proti vám, postupně stárnete, padáte, děravíte, a pak najednou zjistíte, že jste sami, s žíravým návykem stejnosti, s abstinenčními příznaky, prolezlí nemocí i nemocemi, musíte zaplňovat díry: za bakšiš si kupujete popravy neuronů.

Zkrátka a dobře: Loutka minula vrávorajícího muže s igelitkou.

+

Beton asfalt práce dlaždičů vede do ostrůvku parku...

Lavičky stojí v řadě jako to tak bývá v čekárnách na rozsudek, nebo později, v celách smrti. Loutka se rozhodla složit svou zkoušenou kostru na kluzký lak. Nepoklekla. Nepodřídila se: dosedla na vlhkou lavičku. Její plátěná pánev dostala mokrý dřevěný polibek, ale copak? Soumrak se mi, jí, jim, nám vysmívá? Vysílá poslední zbytky prstů přes letící panely přízračné Čínské zdi? Kde se Horda rozbíjí o kámen šípy oštěpy jako přílivová vlna o stálost skalnatého pobřeží?

Tak nějak.

Smích znovu letěl městem a krmil plameny v očích psů koček. Sedím. Jsem to já? Odpočívám v parku a vdechuji plynný pot pulsu města? Jistě. Natahuje mě to na skřipec, ale já už vypil lektvar z nočních bylin. „Bude to neskutečný blaho!“ bylo a odbíjelo mi v mozku.

Co to? Slyším kroky, rychlou frekvenci dopadů na žvýkačkovou zem, jsem v tom snad sám?, jsem snad opuštěn armádami pejskařů s obojkovými prsty?, hledím do černajícího nebe plného skrytých hvězd, běžící nohy nejdou přemluvit, nemají uši oči mozek, voda se mísí s potem, mění se v lepidlo, déšť je mou pastí, je všude, srůstám se dřevem, mé dřevo srůstá se dřevem, jsem bezmocný: Slunce mi zmizelo před očima. Teď přede mnou stojí čtyři.

Je zima, je tma.

Mráz stlačuje všechny mé naděje, vymačkává šedobílou ze skořápky. Je to nic. Nicotná temnota a vy se divíte: „Může o tom všem mluvit mrtvý člověk?“

Jseš napjatej, s nervama napnutejma k praskutí, plnej roztodivnejch slabostí, skepticismu, vcházíš do dveří, jako portálem do jinýho světa plnýho vertikálních pilířů, barevnejch skleněnejch oken, kerý zkreslujou světlo iluzema, nemáš žádný jistoty kromě tý terminace, která na tebe někde číhá, aby mohla za mnoho let hodin minut sekund zaútočit s rychlostí šelmy a s tvrdostí padajícího žulovýho masívu, ale ty to nevíš, dokud si to tady na tomhle místě nepřečteš. Jedno je jistý: Jseš uvnitř. Snímkujou ti celý tělo, jsou vidět všechny kosti, neobarvený orgány, snopy svalů, cítíš to? Ta záře, kerá ti proniká do kostí, do buněk, do částic, do mysli. Nebolí tě to, ale to vlnění je přítomný, budoucí, minulý. Laborant se tě ptá, na co potřebuješ rentgenový snímek. Odpovídáš, na vyšetření nervů. Oni, ale to musíte jinam, to musíte tam, kde vám ke svalům připevní elektrody a vy pak musíte zatnout sval, povolit sval, zatnout sval, povolit sval. Aha, říkáš. Kdo vás sem poslal? Já nevím, jak se jmenuje, říkáš. Aha, říká. Tak nashledanou. Loučíš se a myslíš na jednu věc: chce se ti čůrat. Zastavíš se v ústraní, rozepneš si poklopec a klopíš. Běž pryč, veverko, nic pro tebe nemám, leda tak trochu chcanek. Nastavíš na ni proud, abys ji odehnal, ona se dál dívá, je to ta nejzvědavější bytost, kterou jsi v životě viděl. Jako kdybys kdysi četl nějakou nezralou literaturu a s její protagonistkou se teď setkáváš, určitě, jako kdyby ožil nějakej konstrukt z podivný minulosti a díval se ti teď na ptáka.

Odtok tekutin

Smrkal v mrazu do kapesníku: modlil se - hleny vytlačované dutinami směrem k už poskvrněné látce (Uviděl bych boha, jak přichází z velké dálky, uviděl bych ho, jak opět mizí.). Uvědomoval si tu sílu, znal ten pocit. A navíc: procházel zrovna kolem stařeny sedící uprostřed šedi, zády opřené o studenou zeď („Mladý muži, nechcete kytičku?“). Pokroucený úsměv šel dál až někam k ustrnulému zvířeti.

Na zemi.

Ve věčném spánku.

V nesmrtelnosti
(Až svobodná zvířata vymřou,
budeme
mít jejich živé karikatury
v muzeích

s mřížemi,
zkamenělé v asfaltu,
bílé pruhy na
šedi).

Přešel tedy zebru, tu trapnou metaforu, opět musel čelit pohledům spoluobčanů, a za ním, v prachu a těžkém kovu (který vnikal všem do vnitřností, do krevního oběhu, usazoval se v kostech), se dívala babka, žena v úzkosti toho věku, ona, ta stará seschlá tvář, ty zkrabatělé ruce, vyschlá studna, ona byla dítětem: své doby a tohoto okamžiku. Mráz se jí prohnisával do kostry, přes staré rány, už jí to bylo jedno. Chtěla jen žít, jakkoliv, třeba jako hnis. Zuby nehty chlupy polypy se držela života, víme, nebyla v tom sama...

Mít v uších hudbu, neslyšet, už nikdy neslyšet ten řev tep: umrtvení, to byl jeho sen. Pohyboval se jako ve snu a ta hudba, kterou si pro sebe tiše přehrával... to byla jeho... však víteco. Chtěl být sám sebou, neslyšet tu kakofonii. Neslyšet a nezešílet. „Ale to nejde!“ řekl si ve své duševní... však vy víte v čem (mramor zurčící potůček papoušek na bidýlku arkády padající hvězda) „Dnešek je šílenství, každý je svým způsobem šílený, šílenství je znamení doby, lékaři to nemohou stihnout vyléčit, šílení lékaři léčící šílenství?“

Je to přetopený kotel, ano, svět kolem něj vřel - on sám byl však jeho součástí, bublal stejně. Oprava: chtěl vřít po svém. Chtěl najít svou frekvenci, svůj rytmus, svou svatyni. Chtěl svou vlastní přeměnu skupenství, tolik to chtěl, až mu před očima blikala světla: na signál noci jich zářilo nespočet. Ty barvy! Nic pro epileptika (který je inkvizitorem převlečeným za povaleče prohlášen za posedlého ďáblem a unesen zřízenci čekajícími za rohem a s pytlem v rukou do sanatoria), všechno pro přesycené sálající smysly: Podívejme se tedy na hrnec. Vaří se polévka, zelenina, maso, koření se točí v chaosu řádu, vše bublá, ale copak? Co to tam víří? Je to chyba? Kaz v bývale dokonalém vzorci? Vidíme to, slyšíme, cítíme výtečnou, vařící se polévku, bereme do ruky naběračku, noříme, hluboko, ať nabereme všechno, všechny prvky, zvedáme, přikládáme blíže k čidlům, co to je? Vajíčko? Ochutnáváme, děsíme se: peprmintová polévka s vejci?

Má hlad. Jde do bufetu. Stoupne si do fronty. Vysloví své přání. Vezme a zaplatí. Stoupne si ke stolku. Vezme do ruky lžíci. Vnoří ji do polévky. Srká. Je to držťková. Ucházející. Kolem postávají studenti. Krčí se nad svými talíři. Očima přelétají z těla na tělo jako mouchy po bitvě. Vdechují pachy smrti podobajíce se krkavcům se šlachami visícími ze zobáků. Mladíci obletují slečny a kladou jim do těl vajíčka. Psycholog sedí opodál a dělá si poznámky do notýsku. Kuchařky za dveřmi míchají kotel s polévkou. Celé to sleduje postarší pán s berlemi a brýlemi a nakukuje pod poklice a říká, že tady něco smrdí, ať to prý jdou vyhodit. Kuchařky zběsile kývají hlavami a narážejí do stěn, protože jsou zmatené a polekané a neví co mají dělat, když jim tak důstojný pán radí, co mají dělat. Nakonec se uklidní a najdou pod stolem, kde se krájela cibule, podřízlou kočku, která ještě vrní. Jedna z nich drží kočku za kožich a krev kape na podlahu, kmet jí (kočce i kuchařské pomocnici) požehná a jedna z holí mu uklouzne na tratolišti. Pán se zvedá za pomoci šéfkuchařky, prokleje kočku i její krev a duši, a poručí, aby kočce ustrojili honosný pohřeb plný hostí a dobrého pití. Kočku tedy popadnou za packy a uloží ji mezi odpadky za bufetem, kolem se prožene Jackie Chan s mafiány v patách, ale smuteční slavnosti se nezúčastní, jelikož má naspěch, omlouvá se, ale nikdo z nich mu nerozumí, protože jeho angličtina je špatná a ten druhý jazyk, kterým se pokoušel dorozumět, dřív než se ho někdo snažil přetáhnout řetězem, zněl poněkud exoticky, ale naprosto nesrozumitelně. Jedna z pomocnic kočku naaranžuje mezi hnijícími zbytky zeleniny, nedojedenými jídly, použitými prezervativy, jaderným odpadem a pískne na ostatní. Odběhne a za pár minut všichni sedí na přinesených židlích, stařík stojí před nimi a pronáší slavnostní řeč, kterou velebí tělo zesnulé černé kočky, zkráceně a bez obřadnosti, mrtvá kočka pořád přede, zdá se, že jí to dělá dobře, hromovým hlasem káže: sice taková zvířata nosí lidem smůlu, ale vzhledem k tomu, že to zvíře zahynulo při přípravě posvátné polévky, musíme mu vzdát hold, aby se nedejbože neproměnilo ve škaredou můru, nebo namyšleného smrtihlava. Jedna z těch krásných mladých pomocnic se omluví velebnému pánu, bere koště a hadr a kýbl a hodlá se ujmout úkolu umytí kočičí krve ze dlaždic, které byly předtím tak zářivě bílé, nedotknuté a nedotknutelné, klekne si, nabízí pánu s berlemi krásnou zadnici, kdyby tam s ní byl, ale nebyl, protože promlouval ke svým dětem u smetiště, takže jemu nenabízí, ale mě ano, ale to je jedno, vzdychne si, protože ta krev je zaschlá, nejde setřít, nějak se prožrala do struktury porcelánu, pomyslela si, a proto to vzdala.

Co se to stalo? Usnul jsem s hlavou na stole vedle talíře s polévkou. Co se to děje? Má polévka je studená, jako sražená krev mrtvé kočky... Paní doktorko, mám problémy s odlišením snu od skutečnosti. Můžete mi poradit?

Oddělení

Doktorka si přisedne a už je v osidlech, ne, bude lepší to napsat jednodušeji, už je v akčním radiu Kohokoliv. Ale přes výlohu bufetu není slyšet, co si ti dva vyprávějí, kromě toho, jak se pacient dívá kolem a na ni, je v tom odhodlání, odevzdání, pokora, smutek, hlad, protože polévka vychladla a přídavky se platí, smutek, protože rohlík zgu-

movatěl, hravost, protože prstem šťouchá do pečiva, pozor, aby se neskutálelo ze stolu a neskočila po něm odněkud kočka žijící svůj druhý život, očekávání, protože ona mluví erudovaně a se zapálením a on se snaží pochopit nebo se ptát, nastavuje ucho, aby proslechl zvukovou zdí ostatních.

Jsem takovej vyždímanej. Chlast, říkáte, a máte pravdu. Včera, to bylo hotový tóčo, on se nezdá. Když na to přijde, pije jak duha. Byl to dlouhej večer a pak i ráno, ale nebudu zalejzat do podrobností. Snad jenom tohle: vidíte to? To jsem mu štípnul. Furt mě zajímalo, co pořád žmoulá v rukou, ale nechtěl mi to ukázat. Znáte to: víte, že toho druhého to tajemství dráždí a jako na potvoru ho provokujete dál, doslova mu jím máváte před očima. Tak tohle mi dělal a já mu ten list vzal, když si odešel odskočit. Zpočátku jsem mu ten papír chtěl vrátit, ale nakonec jsem na to zapomněl, zkrátka jsem ho nechtěně okrad, takže pokud mě teď posloucháš, ať jsi kdekoliv, omlouvám se ti.

Udělal to. Ze zvědavosti, říkám vám. Jiný důvod tam nebyl. Přelétl zrakem dokument, nebo jak to zařadit, založil ho do svého bločku, zvedl se že odejde, ale zarazil se z nějakého popudu, popadl své kresby a vysypal z nich na stůl to, které se později promění u pultu v krabičku, i přesto, že: "Ty písmenka přece nejdou přečíst, jak to děláte?", která, až si ji doma prohlédne dosud ohlodávaný kocovinou, má na sobě napsáno: nerozbaluj mě, a jež obsahuje lahvičku s tekutinou, na jejíž etiketě září: nevypij mě, a jež obsahuje leták s doporučením: nečti mě. Protože se divil všemu, co se dělo v předchozích hodinách, a měl v sobě cosi z dítěte, přečetl si leták, a lahev instinktivně vypil.

Na šestý smysl zapomněla. Nevěřila na něj. Vyšla z dalších dveří: peprmintová žvýkačka byla vyplivnuta do odpadků důsledným dítětem (své doby).

A nebo taky ne. Mohlo to být jinak, mohla být slepá oddaností k bytosti opačného pohlaví, mohla psát básně, mohla se smát jedovatému kotouči, mohla se vyjadřovat s arogantní noblesou,

mohla, mohla, mohla, mohla, mohla, mohla,

a

tak

dál,

mohlamohlamohlamohlamohlamohla...

Může takovou být.

Může být takovou, jakou sama chce být.

Má volnost:

může být paní své situace,

může všechno, je společným jmenovatelem světa, je a je a je...

Ale to už mi asi nevěříte, viďte? Věřte mi tedy aspoň to, že dotyčná vychází nevyplivnuta ze dveří nákupního centra, v ruce tašku, na nohách boty s dlouhou podrážkou, v druhé ruce nic, v obličeji přiblblý výraz, na obličeji masku, za maskou maska, za maskou maskou maska maska, až to připomíná cosi ruského.

Říkejte si a myslete si co chcete, ale nic nezměníte: život jde dál a to platí i pro naši Loutku - jde útrobami města (někdy se dostane do slepého střeva, to se zanítí, praskne...), jde opět kolem babizny, která nabízí mrtvou kytičku, celý svůj promeškaný život, opět přejde přejetého koně, o kus času dál se pás posouvá, skoro by to byla hala továrny, ale zpět k ní, zpět v čase, zpět do hypermarketu, kde na ni útočí šepoty plné čísel rad lží, řady čekající před hranicí z čísel, zástupců hmoty, zpět k pásu, zpět k masu, zelenině, koření, peprmintovým žvýkačkám posouvajících se na pásu u pokladny.

Zdraví paní pokladní plnou přehrabování ve věcech, v ingrediencích, ona zdraví ji (pozdrav je velmi naléhavý: na displeji se šklebí „dobrý den“, na účtu, který už brzy pohodí k ingrediencím, je to samé „dobrý den“. Je skutečně tento den dnem dobrým? Natolik dobrým, aby jeho dobrota byla oslavována lidmi stroji?), s tupou chutí šimpanze (který jen tak pro srandu bílých králíků vkládá hvězdičku do díry ve tvaru hvězdičky) se přehrabuje v zelenině, masu, koření, peprmintových žvýkačkách: bere jednu věc po druhé, druhou po první, nechá ji v jedné červené vteřině osvítit jedinou pravdou, tedy všemi lžemi, a odhazuje ji stranou, kde ji Loutka vkládá zpět do vozíku. Loutka - kus mrtvého dřeva - zaplatí, obě si řeknou regulérní „nashledanou“ (ona, za pásem: „Nezdržuj! Pracuju!“) a vybledlá plastová hvězdička se na nás usmívá někde v díře ve správném tvaru – bílí králíci tleskají, rudé ruce a oči září v bělobě...

Most z těl

Přišel, že se položí za předení asistentky na lehátko, uvolní se, nechá si příjemně běhat něžnými prsty po ramenech, že se mu přilepí dráty na kůži a on bude vybízen k tomu, aby střídavě dělal a nedělal a tvářil se přitom šťastně a co možná nejmíň přemýšlel, bude sledovat displej vedle lůžka a chápat svou nervovou aktivitu. Bylo to zklamání. Nikdo mu nevěnoval pozornost. Doktoři a jejich kolegyně slavili na poliklinice výročí něčí svatby a pro samé karnevalové masky, bílé pláště potřísněné diplomovaným semenem, které je, pokud je zaschlé, špatně vidět, proto jsou ty pláště bílé, tančící sestřičky všech velikostí a šířek na stolech kuřáckých místností očíslovaných čísly od jedné až do binárního ano ne ano, flašky šampaňského s pěnou stékající po hrdlech, po prstech, rozpracovaná, pro samá napůl uspaná těla pacientů trpělivě čekajících na vypreparování bobtnajícího slepého střeva, sešití tržné rány od dopadající traverzy, komplikovanou operaci přední části mozku, na kafe, pro samé alkoholické dechy opírající se o bíle vydlaždičkované stěny umývárny, válení sudů po schodech, vykrádání skříní s léky, nebyl povšimnut. Začínal chápat.

Ráno vstávám. Na zubech mám mech, přerušený spánek, opakované procitnutí; jednou – kromě zvuku mého srdce a pracu-

jících pístů žil nic tma; podruhé – zvuky gum po asfaltu, chod jiných pístů tma; potřetí – křik ptáků, už je vidím, jak žasnou příchodem nových vln záporných veder, jak padají křehké, pozdně vánoční ozdoby z větví, ze střech, jak se rozbíjí o nelítostnou, promrzlou zem; počtvrté – už je úplné světlo, v tom dni slyším chodce, botami rozšlapávají zmrzlé kousky tělíček, nic proti ptákům, ale takhle to bylo; popáté – už to nemůžu vydržet: vstávám, chodím po pokoji, slyším zvuky kroků po schodišti, mířím do koupelny, jako správný člověk, jak takzvaně normální bytost, jako humanoid s betonovými botami, svržený umělou matkou z mostu, provádím základní hygienické úkony, topím se: studenou, chlorovanou vodu si vychrstnu z proudu valícího se z trubek do obličeje, promnu si mokrými prsty oči – opět se nutím civět na svůj odraz: tohle jsem já? (Už tomu nechci věřit), zubní pastou z namletých lidí si vyčistím zuby: budu mít lidský úsměv jako užvanění pracovníci fástfůd, propláchnu chlorem a vodou zubní kartáček: cunillingus proveden, teď studená sprcha reality – má milá procitá a já ji odkládám v neurčitém údivu do kelímku, přestanu se divit, začnu se křenit, zachytím svůj hnusný úsměv na skle, nedostatek krve kyslíku v mozku, budu se držet umyvadla (co kdybych omdlel?), nebudu vědět, co dál, nebudu mít ani sílu tiše se odplazit do kuchyně, zaplnit svůj žaludek nějakým tím balastem.

Vzpomínám na Tycho de Brahe, jdu tedy chcát do mísy. Unuděný sleduji proud zlatavé tekutiny, kterak prosvítá trubicí, tryská ven, pár kapek mimo, beton se šíří od chodidel nahoru, úzké zdi ohraničují můj prostor, jsem pod hladinou. Ale moment.

Jsem zapomnětlivý: za svého cákání dovnitř a ven a na papír slyším řeč vodovodu – ranní symfonie betonu, pochromovaného kovu a houbovitého pyje…

Pamatuji si dál sebe, jak sedím na židli, za stolem, nad stolem, čtu si noviny, cítím zápach spálených toastů reality, zároveň i vůni čaje v půllitru, možná právě proto tak krásně močí…

Chtěl bych se nakrmit, připravit svá střeva, dát jim smysl, obohatit krev, dodat stavební materiál, dobít se.

Chtěl bych.

Nemůžu: nic tu nemám a jsem líný se sebrat, odejít, vyjít, projít kolem natrávených lidí postávajících na zastávkách, dojít někam, kde to je cítit pečivem smaživem, masem spáleným kyselinou, někam, kde to vře inspirací…

Jsem líný.

Nelze jinak, než dopít čaj, nevěřícně, znechuceně odložit noviny, zapálit jimi a ohněm dřevo v krbu, proflákat se dnem psaním, milovat a množit, být uvnitř, splynout s papírem, sledovat svět kolem venku uvnitř, prohnívat do podstaty věcí, přitom se odvracet a zvracet, slyšet, jak to kolem pípá bliká, jako když umře před očima ušima diváků pacient, sledovat, jak jdou jakostní děti, děti s přívlastky přes ulici, jak zrají ve sklípcích, sledovat, jak se občas jedno blbě koukne a skončí pod koly osudu - to je hloupý klišé, a navíc na osud nevěřím, popírám ho, v duchu škrtám předešlý shluk slov, nebo víte co? Udělejte to za mě, jen vezměte do ruky tužku, nebojte se, jen žádnou paniku. Sleduju, jak se to občas nepovede a vidím, že dítě dostane přívlastek „mrtvé“, uvnitř, v někom, to pak vybuchují obrazy továren, jejich buchary, páru, souhru kovů a na běžícím pásu skví se jara květ – ale jaro není, to se jen ptáci předčasně vrátili z teplých krajin, doplácí a stávají se potravou mrazu a kroků chodců…

Pochopil, že je odsouzen k. Čemu? To zatím neví ani netuší. Nechce se vrátit k netečnému lékaři a sestřicce pletoucí miniaturní svetr, nechce se vrátit k ozařování těla, nechce se vrátit ke sterilním tělům tančících na operačních stolech, mezi svorkami a na rozevřených břichách pacientů, kteří se omámeni rajským plynem hlasitě smějí až krev z roztřepených tepen stříká na pláště na stolky s ostrými nástroji, a oni se za to břicho popadají, aby jim nevypadly střeva na zem, ale stejně ty jehlové podpadky polosvlečených sester probodávají vnitřnosti a míchají jimi, jako když vidlička vniká do změti špagetů a se lžící pak namotává zkrvavělé těstoviny s omáčkou, míří k ústům, ale některé provazy se rozmotávají a padají na zem, nebo do klína, takže zkrvavělé kusy střev pod postelí a nezastavitelný smích. To on už nechtěl vidět. Zvedal se mu z toho žaludek. Nechtěl už nikdy uvidět, natož se pokusit pochopit tu mašinérii. Zůstával nadále Kýmkoliv.

Návrat k pospolitosti

Nechávám se unášet: vidím sebe jak jí stříkám semeno do úst takhle zabíjím své postavy nechám je sežrat pochod po horizontále do smrti ty samé tváře potenciálních person po chodníku jednosměrce ke zpopelnění k uspokojení život aneb cesta tam ale ne zpátky návštěvníci jejich šiky zaplňují regály ulice mezi regály grál plný šťávy z tkání sledovat jak návštěvníci chodí kolem nevidí zajímají je jen rohlíky prolezlé prožrané solí sůl do rány bolí kdo má sílu se napít z kalichu kdo jej vidí nechce ho přehlédnout pohybuje se obezřetně jak lasička mezi řádky oblézá písmena jak had obtéká mezery mezi písmeny vidí jejich pospolitost kdo je silný aby chápal pospolitosti s národy s grafémy se sémy s hradbami s?

Ano, někdy to trvá, než se člověku povede vytrhnout se z transu, odlepit se a jako volavka vzlétnout zpět do reality, vrátit se k popravišti, ale o tom později. Kdo je ten, jenž se pořád vrací na začátek? Kdo je ten, co sedí a přikládá si k nosu lahvičku s čirou tekutinou? Kdo je ten, který nemá to štěstí zůstat člověkem a brouzdá ulicemi? Kdo je ten ta to, který která které se sune na běžícím pásu k orgasmu, kdo má nohu ve špa-

nělské botě, kdo je rozbitý jak cikánská hračka? Vlastně tady nechci rekapitulovat. Chci se jen ptát sám sebe, jak je možné, že život je i uvnitř labyrintů, znáte to, bludištěm dovnitř, doufáte, že pokud z něho vyjdete, budete jinde, venku, ale když poznáte s klubkem v ruce, že cesta vede pouze dovnitř, ne ven, ale do nitra, ve kterém zešílíte samou samotou, už nenajdete cestu zpátky, protože někdo v půli cesty přestřihl nit, a že v tom vězení nemůžete umřít, smíte jenom trpět? Co je tak zlého na transformaci živé hmoty v neživou, na řidičích autobusů a vlaků, kteří si už tolik navykli jezdit ty samé ty samé ty samé ty samé trasy, že ani chodec na ulici je nezastaví na cestě k nástupišti? Co je špatného na tom, že si lidé sledující upálení někoho jiného nasazují respirátory a spokojeně mručí jak se tělo dusí kouřem a nadšeně tleskají jak údy uhelnatí? Tvrdíte snad, že jsem nelidský? Tolik, že mručím a tleskám? Kdo si zasluhuje upálení? Vrah? Nebo jeho oběť? Popraviště je hranice a obráceně a tak různě. Museli byste umět odhrnout závěs a spatřit ateliér a umělce vyprazdňující do sebe něco, co bylo plné, ale teď nahnuté jako sama existence.

Přestanu psát
náznaky,
to je špatný, pokládat
bobečky na zem: .....,

měla by to být uspořádaná hromádka bobků, nebo úhledná hromada usekaných hlav, třeba nějaká taková:

Před obrazem

Mlha jako zástupce. Předobraz zástupů - bude to tvoje dítě, tak se nauč ho chránit! Víš, ty sny, ve kterých stojíš, chceš něco udělat, ale jako kdyby bylo tělo jinak poskládané, nechce tě poslechnout - takový pocit máš teď. Sleduješ, jak mlha proudí skrz plátno. Podstata vás i nás všech uniká přes skvrnu na plátně: nekonečno pocitů, myšlenek, nálad, vlastností, osudů, mlčení, inspirací, okamžiků, mýtů, předsudků, strachů, zmatků, utrpení, zoufalství, jedna bahnitá bystřina si vymílá cestu balvanitým povrchem. Už cítíš to chvění? Šíří se od konečků prstů, bolí, pak pálí a bolí, už je přesně v místech, kde se začalo vyvíjet tvoje tělo, v páteři. Vzpomínáš si ještě na vesmír dělohy? Na temnotu neočí, teplo, pulsující peřinu? Tady je ta tvoje pýcha! Ano, tady, nikde jinde! Zázrak života, láska k člověku, plus, symbol nad hrobem, neporozumění. Proč jsi to udělal? Proč jsi porušil přirozený běh věcí a vzal mu tu propustku k lidství? Měl být osvobozen. On sám se chtěl vyléčit, chtěl být konečně sám sebou, osvobodit se. A ty přijdeš – ani ho neznáš – a se svou nesmyslnou pýchou mi kazíš plány tím svým opileckým: seberu ti věc, která mi nedá spát, která narušuje můj klid, kterou chci, abych pochopil, abych poznal, abych se zakousl do toho ovoce! Jak dopíjíš ten lektvar, tak ti říkám: není to jablko, co polykáš. Je to nezralé cosi. To je přece začátek konce, konec začátku! Nedělej, že mě neslyšíš. Pokud to nevíš nebo mě slyšíš, ale nerozumíš, tak to brzy poznáš. Tak trp!

Prázdné plátno

Stojí před obrazem. Vlastně: není to obraz, je to nadpis tohoto fragmentu. Vedle, na stolku, vedle palety, která, jako obvykle, není úplně prázdná: hotová artilerie připravená na první rozkaz, vedle, ano, jsem z toho taky vedle, jako vy, stojí prázdná láhev, lahvinka, flakónek, nebo co to je. Srdce mu běží jako stádo mustangů nahoru nahoru dolů dolů ze skály, no, dejme tomu, nějak se kroutí to všechno kolem, okna, rámy dveří a obrazů, prázdné, dosud nezaplněné, beze smyslů, je to směšný, říká si, neví, jestli to říká nahlas, nebo sobě do hlavy, nedokáže to v tu chvíli rozlišit, začíná se točit hlava, dokola, vzpomíná si na řetízkový kolotoč, na proudy zvratků, dávení šťáv, křeč v žaludku, teď ji i cítí, dokonce nejasné to, jak má nad ním moc, není to svoboda, jsou to drátky přichycené na kůži, ví to, ty drátky, domýšlí si, jsou na svých koncích opatřeny jakýmisi háčky, jejichž ostrost se prodlužuje, když se zasekávají, pak prorůstají dál masem, spojují se se systémem, mezitím vzpomíná i na ty červy prorůstající tkáň, hnilobu, ještě má dost sil na odehnání takových zlých myšlenek, nebo spíš představ, zase ta bílá plocha, bílá barva, ta je všude, je to podklad těchto písmen, ale to on neví, tak ho tím zbytečně nezatěžujme, ruce a jejich kořeny se dotýkají plátna, vnikají dovnitř, nediví se tomu, je ve stavu vytržení, kdybyste ho viděli při tom obřadu, viděli byste boha, který může tvořit a trestat, tvořit a ničit, bere svůj nástroj, rozkaz vysloven, veverčí chlupy štětce na zaschlých barvách, potřebuje vodu, pokouší se dostat k umyvadlu, svými kroky však připomíná bezdomovce obdařeného darem pokoutné chůze ze zánětu nervů, šourá se tedy ke kohoutku, zjišťuje, že nemá v ruce nádobku, nějaký kelímek by se hodil, nemůžu mu ho jen tak vyčarovat z ničeho a vrazit do ruky, musí si pro něj dojít, obrací se, vede svá chodidla a všechno ostatní, co mu dosud patří, co ho určuje, ke skříňce s kuchyňskými potřebami, to víte, jeho ateliér, to je taková útulná garsonka, otevírá, bere do ruky sklenku, do které si většinou nalévá víno, červené nebo bílé, jen podle chuti, vrací se k plátnu, všímá si ale, že ve skleničce není ani kapka vody, jen takové ty skvrny po špatně umytém víně, obrací se znovu k umyvadlu, sune se, sune, dosune, otáčí kohoutkem, nic, neteče voda, zamýšlí se, jestli platil za uplynulý měsíc, už to zapomněl, zkouší druhý kohoutek, snad odpojili studenou vodu a nechali jen teplou, něco, z trubek vytryskne rezavá horká tekutina, alespoň bude na plátně něco z železa, jakási strojenost, ostrost, dočasnost, jako by se obraz měl každou chvíli rozpadnout, už stojí před budoucím dílem, zdálo by se, že je nervózní, kdybyste tam na něho zírali z oken,

Běhal v ulicích, nijak se nejmenovaly, přesto byly všechny stejné, střeva, masy pomalu zpracovávané mocnými klky a sunoucí se jako odpad kamsi do dveří... Nikdo mu nic neřekl, zdálky se vždy zdálo, že odpověď na otázku přijde, ale vždy, když zaměřil pozornost na jednoho ze stojících svou promluvou, rty ztrácely svou barvu; braly si jinou z brad tváří čel bujících skvrn vrůstajících kořenů; spojovaly se.

ale není, spíš je zmatený, neví, jak začít, všechno, co potřebuje má, chybí tomu jen pohyb, náhlý odraz plavce od mantinelu, něco se začíná dít, svaly dostávají povel, zpomalený, ale přece nějaký, to, co zbylo z poslední lázeňské veverky je teď namočeno do špinavé vody, zmuchláno na povrchu palety a obaleno barvou, pak jinou barvou, řádně promícháno, pak jinou barvou, tak, a první znaky se objevují...

Šetřil časoprostorem. V kapse se mu obracela mince – jedna z mnoha mincí.

Postává.

Tu s taškou a udušenými rybami, napjaté plátno a kůže, vyschlá koryta.

Tu s vařeným zmodralým žaludkem, modrý reklamní slogan na barvě šatů, my si ten žaludek půjčujeme, rentgenovými snímky pronikáme pod kůži, modlíme se k bohu (ať je jakýkoliv), obarvujeme žaludek, zvracíme modř na prázdné plátno.

Tu s brokovnicí pod kabátem, je to naše sladké tajemství.

Tu sklesle a s podhledem starce, protože vybájené světlo je tak blízko a nohy se noří měknou nožičky do bláta níž a níž, světlo se přibližuje, bahno tvrdne, je suché, tělo v betonu, nohy, rozdrcené plíce, i vzduch se stal kostrou.

Taková řada lidí, vzorek vlákna genů...

Nemůžeme myslet na ten uragán, zmatek, pochody tučňáků, jejich skok z ker a svižných pár desítek tisíc (jestli chcete, tak) světelných temp; nelze pochopit, na co myslel, snad na žíravinu, na kontrakci svalů naleptaný černý povrch, snad se pokoušel smilovat se nad roztrhanými těly, ano, asi miloval postupně hřebíky a nakažené jehly v sedátkách, v zádech – v prdelích.

Snad.

Vy teď ale nic nevíte, možná vás to děsí zlobí znervózňuje, budete tu i ve chvíli, kdy odnikud přijde policista se slovy: „Nic zajímavého se tu neděje, občane. Jděte pryč, zařaďte se do své fronty.“ Uvědomil si, že všude jsou fronty, křížem krážem se protínaly jejich živé řetězy, něčím to připomínalo jatka nebo nekonečně mnoho křížových výprav za smrtí a bohatstvím, za bohatstvím ve smrti. Hledal smysl v tom systému.

Běhal v ulicích, nijak se nejmenovaly, přesto byly všechny stejné, střeva, masy pomalu zpracovávané mocnými klky a sunoucí se jako odpad kamsi do dveří... Nikdo mu nic neřekl, zdálky se vždy zdálo, že odpověď na otázku přijde, ale vždy, když zaměřil pozornost na jednoho ze stojících svou promluvou, rty ztrácely svou barvu; braly si jinou z brad tváří čel bujících skvrn vrůstajících kořenů; spojovaly se.

Zachvátil ho děs: jen tak se prohnal kolem něho v rituálním tanci a sevřel mu ramena ledovými prsty, tvrdými jak, ano, správně, led: strach z neporozumění, všechna ta sevřená ústa. Kvasící vzduch a chlad dýchající mu na páteř. Koule a řetězy se oddaně plazí, železnými pouty mu berou sílu z nohou.

Přiznávám, že se zase opakuju, ale i to má snad svůj význam:

Postává.

Taková řada lidí, pomyslí si, čeká, až bude na řadě, kdy odloží svršky do šatny, vyloží karty na stůl, nebe a nic čeká, zatím myslel na děti: Vzpomněl si na moudré oči sedící v kině křesel (anebo za špinavými okny, před ubíhající noční krajinou) a rychle se míhajících obrazů barev světel, hromadný záchvat a desítky stovky tisíce mláďat zmítajících se v jedné občerstvující křeči, kuřátka přijdou, uvidí Krista vstávajícího z umírajících těl, spících buněk, vylíhnou se ze svých skořápek a v nesmírné extázi sledují ten zázrak. Tuto myšlenku překryl linkami barvami zarostlého muže: moudré oči, život v ústraní, příchod kuřat manželek se špekem na háku na kříži, žádná slova při setkáních, jen modlitby v křečích a samota mezi náhrobky chatek, bez mrazů, občasný příchod mláďat: „Děte do píči, vy čuráci!“, a oni jdou, cesta je zavede do velkých pysků pochvy lůna – navrací se do smrti nezrození. Já vím své a vidím ho, jak tam tak sklesle čeká; možná už tuší, co bude dál; s mincí

v prstech a venku z kapsy, směju se jeho nervozitě. Je tristní, jako celej tenhle text.

V ruce ji mechanicky otáčí, panna orel panna orel panna orel panna orel, a obráceně. Možná i jemu byl určen příběh a věta emancipované samičky: „Tě stejně jednou voprcám! A uděláš mi dítě, tebe nepotřebuju!“ Možná by byl svržen za víření bubnů, aby se skutálel ze schodů, krvácel na ně a přitom viděl i slyšel zahnuté dlouhé dýky, jak vnikají pod hrudník a přináší bohům krvavou pastvu pro oči.

Krev mě přestane bavit a zajdu si někam sledovat krásný život lidí: v restauraci je dívka – co to povídám – slečna. Hraje si s psíkem, ruce od slin a otisků zubů, podívá se na mě a vlhkými a pokousanými prsty si vjíždí do vlasů, pramen za ucho, úsměv, cítím vlhkost jejích pysků, které srůstají s barvami okolních tkání. Mám rád ty kyselé bonbóny, s jakou drzostí útočí na mé chuťové pohárky – mám stejný úsměv, jako s tou malou a zmenšující se věcí na jazyku. Znám i její kamarádky: stojí ve strojovně, přes hradbu bouchání hučení syčení kvílení neslyším jejich pomluvy – neumím odezírat od pohybu rtů, špatně zírám, život mě to ještě nenaučil.

Inu, odcházím se učit do ulic: starší dáma s drahým – křehkým psem na provázku. Asi se projeví její silný mateřský cit nebolépeřečeno pud a učí svého miláčka panáčkovat, oblékat se do šatiček, učit sedat na trůn králů císařů papežů, učit ho štěkat do rytmu a po zavolání a třeba i počítat, osvojit si desítkovou soustavu. Objeví se černý pán s kufrem. I já mám potíže uhnout mu včas z cesty, uskočit po hlavě do příkopu před silným větrem za jeho zády. Je oddaný svému pánovi a věrný bohu příjmů platebních příkazů transakcí bankrotů. Je vazalem, ale je šťastný (vidím mu to vepsané neviditelným inkoustem do tváře, ještě mu stéká kyselá šťáva po obličeji), protože on má taky koho ovládat, vždy, když dá najevo ostatním svou nadřazenost, jeho mozek zažívá prudký orgasmus materiálního světa, a přitom nedokáže přečíst a pochopit větu delší než dva řádky (myslím, že je to tak dobré).

Řádky se kupí a kupí, obchody se uzavírají, mince létají vzduchem ze zatuchlých kapes, zpožděné vlaky míjejí šamany v oblecích na nástupištích, literatury pravdolží rozsudky smrti získávají nový

tvar,

nové

tváře,

zase, to pronásledování pachem a soulože parfémů a dýmů z cigaret,

muž a žena,

s vodítky a se psy, jejich průsečíky

jsou jedno psí tělo,

provázky vektory umělých vláken a pohyb pánve samce dalšími směry polopřímkami dovnitř, do ranní vagíny psí samičky, která boří své packy do jarní hlíny a hltá přitom hovno porostlé mouchami, prorostlé jejich dětmi, muž a žena: smějí se na sebe, našli v průvanu dne čas se sejít a usmát se, jak jim záření dává barvy a chuť se podívat na šťastné psy a pak na svá barevně sladěná těla v červených nebo modrých nebo žlutých nebo černých nebo třebajakýchkoliv šusťákových kombinézách, myslet na další generaci dětí, které obtahují linkami plastové pravítko, dostávám hlad, proto píšu:

Podvyživené děti chudých rodičů, jdou jim vidět kostřičky. Ony se nahnou, podívaj se mi do notýsku a čtou – nerozumí, to je snad i dobře a já pokračuji: děti mrtvé hlady na cestě domů. Ví, kde je jejich domov? Ne. Ani já to nevím. Snaží se proniknout mezi řádky, najít svůj domov, ale i kdyby uměly číst, žádné nebe krb máma má mleté maso pavouky na stěnách by nenašly. Teď je lituju a poznávám jejich rodiče – lituju je ještě víc.

Oni: nezájem mam větší důležitější věci na práci problémy strach nepeníze pochybnosti nejdřív já a až potom spojení mě a tebe už ten princip mačkám písmenka shánim práci shánim sex manželskej už mě nenaplňuje ničím stejně jsou naše děti zdegenerovaný zvířátka cení na nás zoubky chtějí jíst už toho máme plný zuby no a?

Silná matka – slabý otec („Ano, protiklady se přitahují…“): denně plodíme svazky genetickýho materiálu. Plácáme se v bahně poslední jistoty před smrtí, ryby na dně vypuštěnýho rybníka („Jo je jen jedna jistota.“): děti, ta samotná věc, která po nás zbude, děti umučené bídou, žalostnou existencí, to po nás zůstane a my můžeme – ne, musíme – zemřít se záhadným úsměvem na rtech („Já jsem to viděl na vlastní voči! Viděl jsem je, jak tam sedí. Unavená zvířata. Ta slova: vejce žloutek bílek jin jang jediná věc žalostnou existencí zemřít, jsem jim viděl ve tvářích – oni ta slova vyslovovali a já jsem drze zapisoval. Pro retardované děti a drcené ostatky rodičů jsem byl vzduch. Vzdálené NIC…“).

Je to pro nás čest, být seškrábnutejma znakama palimpsestů, opět přepsaný, stejně, ale jinym jazykem. Můžem si takhle kycnout k baru, nechat děcka kynout s babkou („Která pomalu umírá v místnostech s tulipány – její úsměv je stále zřetelnější…“) a stěžovat si na zkurvenej život („Stejně s tím nic nenaděláme, když jenom sedíme a kecáme, jasně, sem tam někomu rupne v kouli, kecy se promění v činy: přijde s tupým nožem do obývacího pokoje a ranami mezi žebra vykouzlí úsměv na tvářích rodičů…“), dál cvakat drink drink drink drink („Stížnosti rychle mizí, až zaniknou pod hromadami ubodaných ukřižovaných buněk, je pouze kulhavá mluva o smyslu života…“), cejtit se venku na ulici před deštěm a bouřkou jako nahej, cejtit na sobě něčí pohled, pak se dokoktat domů, trefit se klíčem do dírky a sladce znásilnit to tlející tělo samo doma a upadnout na polštář do bezvědomí. Takhle by vypadal večer, kdybysme se na zlomek vteřiny zbavili fyzický přítomnosti našich dětí („A jejich podob s námi a našimi příbuznými. Děsí mě, když vidim syna a otce, dceru a matku, jejich stejnost, můj žaludek chce mluvit kdykoliv sta-

rá paní povídá mladé paní, že tojetakkláš-nýjaksisoupodobnýjakobytátovizokavypad-jakvejcevejci.“)

Ozývá se šepot ze stínu, otec se neomaleně otáčí, ale nevidí nic, jen vnímá ten šepot: „Viděl jsem tvé myšlenky. Tvé zážitky. Všechno. Mám tě přečtenýho. Nepokoušej se mě najít. Jsem tu, ale taky nejsem. Nemůžeš mě najít. Alespoň ne teď. Můžeš si počkat, jestli chceš. Kdo si počká, ten se…“ Přesycený žaludek se vyprazdňuje na chodník.

Koláč je však smyt deštěm: druhý den babička-matka-tchýně dorazí i s nakrmenými dětmi – tchýně-matka-babička je pyšná na svůj stále větší a větší úsměv pod řídkým knírem, v kocovině zavrčí rodiče něco vřelého, pozvou jistě matku-tchýni-babičku na kávu s umělým sladidlem, potřesou si rukama, obchod uzavřen.

(„Loučím se, mávám jí: věřím, že její úsměv bude stejný, i po letech zůstane svou krásou v mé paměti, když si vzpomenu na uvadlé tulipány. Pokud to ještě nevíte, tak: já mám rád závorky! Pokud se někdo bude ptát proč, já neodpovím. Místo toho skočím z mostu do řeky a pohovořím s racky. Neptejte se proč, nedělejte ze mě racka. Buďte hodní a dívejte se, jak se s rukama v kapsách procházím nočním městem. Svými kroky si vytvořím své vlastní město. Bude mít taky jizvy po těžkých porodech, vrásky z revolucí, popel mrtvol, rámy obrazů. Stane se, že se budu procházet po ulicích, ne po chodnících, jako terč aut, možná pojede lehce podnapilý řidič, který mě přehlédne a možná mi i lehce zlomí nohu, jen tu, protože se budu pokoušet uskočit, můj pud sebezáchovy bude přes všechnu tmu kolem mocně působit, možná se dočkám první pomoci, možná přijede ambulance, možná mě i vezme na nosítka, dostanu se do nemocnice, abych ztratil všechny zbytky optimismu.

Cítím studenou sádru masírující mé ztuhlé svaly. Ne: to jsem si jen vylil pivo na kalhoty. Nevím, jak se to mohlo stát, prostě jsem povolil ruku, sklo se svezlo a dar českých chmelnic a utřený uschlý pot bodrého sládka se octlo na mých vláknech džín, na mé ehm kůži, na mých provazcích svalů. To jsem se jen zasnil: za hospodskými okny vidím projíždějící sanitku.

Rozhlížím se kolem: očekávají snad štamgasti něco geniálně trapného? U mého stolu sedím jen já, jinak bych ten stůl nepojmenoval Můj stůl. Mám náhlou potřebu být družný, ani nevím, jak se to stalo, a co se to děje, a tak se zvedám, pokládám prázdný-vylitý půllitr na stůl a přidávám se k hovoru dvou strýců, slyším: No jó já jsem si jak malej kluk hrál s Ježíšem, zahrnoval ho do bitev, pokládal ho do lehátek na pláži, každej den jsem ho znovu a znovu ukřižoval, to chtěli rodiče, rodil jsem ho, plácal po zadku, viděl plodovou vodu stříkat z vyschlých studní, haló, volám dolů, můj hlas osciluje mezi kameny kolmého tunelu, slýchával jsem jeho křik, jak se ozývá ze dna.

K tomu nemám co dodat, snad jen, že: a vypichoval jsi mu oči a ukazoval mu tak skutečnost, že zrak nepotřebuje, že ho povede jen jeho víra, jeho přesvědčení - že bude narážet do stěn, padat do chvatně vyhloubených jam, naběhávat na nabroušené oštěpy? Díval jsem se do stolu a na tváři jsem ucítil doteky jejich pohledů. Trhl jsem hlavou a mé se střetly s jejich: údiv zděšení nepochopení nenávist.

Tak jsem si přesedl: sedím teď sám, nožem jim vyšťourat oči, bylo by příliš mnoho krve, příliš povyku pro nic. Jdu tedy k baru a sedám si k rozhořčenému rodiči. Pokouším se naslouchat: ty voe nemam práci rozbitý auto dcera je deformovaná každej den sleduju jak na mě civí tou svou velkou hlavou skrz mříže ukazuje ty svý zuby jak pes celej den si jen hraje s plyšákama nebo čumí do stropu stěny nevyvinutý paže ach já nemam na jídlo nemam na činži družka ráda by manželka by chtěla další dítě já nevim jak to všechno uživit lepí se mi smůla na paty nebo je smrt blízko.

Tak tedy: předstírám smutek – jde mi to dobře. Kupuju si druhé pivo, snažím se ho sledovat jak se plní, a dál se snažim nevylejt si ho do klína. Zatim se daří a já dál zjišťuju, že děti jsou u tchyně. Mám si snad myslet, že to je dobře? Tak dobře, kývam hlavou a ukazuju prázdný sklo, ruce pochopí, umývají a opět plní. Dobře. Znovu zaměřuju svý radary na mluvidla nešťastníka: Už ho nestíham, nevnímam. Jde to kolem mě, promnu si obličej. Tohle jsem slyšel už nejmíň stodvacettřikrát. Za stálého kývání a míchání alkoholu v mém žaludku se odporoučím, nechám za sebou zbytek dne…

Pak už se jen vidím, jak sedím na vratké židli a snažím se o nějaké zdravé dítě. Na monitoru se objeví jedno s velkýma očima s velkou hlavou s krátkým tělem s pahýlky končetin, sedí na sedadle nočního vlaku, jede domů, nevím kam…

Vidím muže a nemůžu si pomoct – několika linkami stvořím náčrtek, nevšimne si mě: má svůj život /pevně?/ v rukách. Ve slovech. Vlastně ho teď nechám obtéct slovy, obléknu ho, dám mu tvar, jméno: popis začíná u jeho bot, černých, lesklých, těžkých, které se mazlí s pedály, s chodníky, s ulicemi, s linem, s kobercem, s prokopnutou lebkou. Nemizí z dohledu: volné béžové kalhoty meč v pochvě, snad dřív, někde na zabláceném kolbišti na bitevním poli na zpoceném prostěradle tasí; ale teď k bundě: těžká, kulatá, vyvolávající u nás iluzi zvířecích svalů, skoro bych řekl, že je to jeden ze čtyř chorošných hochů, kapuce, hliník, cvočky, vlaječky; konečně ruce a hlava: nahé pěsti – nahá lebka, žádné chlupy vlasy, čistota pohybu, velké kožnaté nic. Stejně skončí utíkaje před houkačkami, nebo s kulkami na zemi, otisky prstů stále čpí na dřevě baseballové pálky, na těle, které se má stát palivem.

Teď ale muž kouří cigaretu, neví o tom, co se stane za en hodin, žije přítomností a my jsme rádi. Škrobený hlas rozhlasu říká, že už je čas, tak já se tedy odporoučím ke dveřím vagónu, následuji muže, procha-

zím uličkou budoucích zavražděných, pokaždé blýsknu sklivcem po krásných, bělostným mramorem zářících salóncích, ó né, všude plno?, říkám si, říká si to i muž, jde přede mnou, slyším ho, jsem v jeho vnitřních uších, náhle muž přede mnou mizí v jednom z kupé, říkám si, že si nakonec přeci jenom sednu, muž mě slyší, vím to, jsem v jeho mozku, následuji ho, v otrhaném kumbálu, jako nahá pěst na oko, sedí už muž, ale není tam jen on, u zaprášeného okna sedí dítě, kdybych byl střízlivý, řekl bych, že uteklo z tábora, po genetických pokusech konečně nějaké jakžtakž životaschopné dítě židovská matka konečně porodila v bolestech a krvi a operacích a injekcích a vydechla novorozenci do zalepených očí smrt /řekl si avantgardní doktor/ zmetek, který se vzbouřil dozorcům podkopal se pod ostnatým drátem, skáče pohledem velkých očí z muže na mě, ze mě na muže, mlčí, i my dva mlčíme, skáčeme taky, oči mluví, vzduch je plný otazníků nad životem, stydíme se je polapit a prozkoumat, je jich tolik, všechny na první pohled stejné, vlak se rozjíždí, už je pozdě někam skočit, uniknout velkým očím, kampak jedeš malej s velkýma vočima?, jedu k tatínkovi, a kde bydlíte?, my nikde nebydlíme my žijeme, a kýmpak je tvůj tatínek?, slepý pán sedí klečí v prachu náměstí před kašnou lidi ho míjí a oslovují občas přiletí nějaká mince do klobouku tatínek slyší dobře zachechtá se a poklepá holí kočky po hlavách, a v jakém městě ráčí pantáta sedět klečet slyšet chechtat se poklepávat?

Mlčí.

Mlčení je nakažlivé a neléčitelné: je geniem loci. Tuším, že vlak vjíždí do konečné stanice. Zkoumám pohled mužovy tváře – ta tvář pátrá v napjaté kůži dítěte, které s rukama v klíně a s patrně odevzdaným výrazem /jeho tvář se, pravda, odráží na skle kupé, ale vinou špatného světla mrkající zářivky a začouzeného okna je rozmazaná, je vidět spíš flek matně žluté barvy.../ zasekává vize do černotemné krajiny bez stínů, muž v té tváři vidí něco povědomého, něco, jako by cítil vzpomínky předků, jak pažby pušek rozbíjejí kůži dřevo otevírají podzemní jezera a ty pak s radostným hukotem prorážejí na denní světlo, muž něco tuší, ale já sedím a nevím, co si myslí, ztratil jsem jeho stopu, jako kdyby dítě rušilo signál, brzdící vlak mi připomene působení okolních realit. Zvedám se, za mnou muž, jenom: dítě dál sedí, napjatě pozoruje to vzdálené nic. Když jsem vyšel ven /muž si zapálil cigaretu a odpochodoval někam jinam.../, pohlédl jsem ještě oknem dovnitř, stačil jsem zachytit poslední jiskry ve velkých očích: zářivky ve vagónech naposled zamžikaly světly – byla mrtvá tma.“)

Tak už je u mě. Protože stojím opřený o zábradlí mostu a sleduji vzlety a pády racků, tak ho přijímám náručí někde jinde, za oponou. Prostě, abyste mi rozuměli, jak tak opouštím křídla zobáky a pronikám do hlubin, na pozadí toho, co vidím, přes všechnu tu čerň kalné vody, se rýsuje malá bytůstka orámovaná bílým světlem za dveřmi, jde dál, ke mě, takže to poslední, co je vidět, je náznak, stín hlavy. Pokud to jde tak napsat, splyne s tmou, už nejde vidět, jsou jen šedočernohnědé proudy studené vody v řece, nad kterou tak teatrálně gestikuluji, zatímco kolem mě proudí auta všech barev, značek, řidičů, směrů.

Nestojí před obrazem. Jeho tělo je mlha. Substance, jež vyvolala tvrdnutí, pak zase sublimaci, splnila účel. To bych vlastně neměl psát. Nesplnila účel, raději vykonala povinnost, rozsudek. Tak. Aniž by ten chudák malíř, jehož bločkem si teď listuje průvan, věděl, co přesně udělal, za co byl vstřebán vlastním plátnem. Z fleku bych ten proces mohl popsat asi takhle: Je si vědom hmotnosti svého těla. Zná svou váhu. Pociťuje ji ve svých chodidlech. Jsou celé otlačené. Puchýře z minulé noci. Nosem vdechuje sílu svých ponožek. Kromě nich je bosý. Před jeho myslí se kývá kyvadlo plátna. Nebo točící se spirála. Ve zkřehlých deseti prstech štetec a paleta. Pohyby sem tam nahoru dolů šikmo tam sem. Barvy. Postupně se zaplňuje bílá plocha něčím novým. Nebo snad staronovým. Kupí se vrstvy barev. Vznikají pohoří červené zelené modré žluté a všech jejich odstínů. Tím, jak vznikají, zaniká tvůrcovo tělo. Z počátku to byly jen takové občasné doteky srůstající s plátnem, které se z jeho pohledu zdály být důsledkem požití jedu. Pak to začalo být intenzivnější. Jakoby se stával samotným obrazem, nebo samotným prohoďtesibézadé. Jakoby se jeho pohyby stávaly tvrdšími. Mechanitštějšími. Nelidskými. On to už neřešil. Byl pouhým divákem, který má nutkání něco tvořit společně s někým jiným, který je někde jinde a neví kde. Jeho výtvor rostl, zároveň s tím však jeho tělo sláblo. Ne že by průsvitnělo, jako něčí v dávných dobách před odletem netopýra, ale spíše proudily jeho barvy do plátna, přidávaly své argumenty do diskuze barev. Jak se mísily látky těla s látkami na obraze, materie těla mizela - to dá rozum. V podstatě, poslední, co by bylo vidět, by byl kousek zápěstí s pěti křečovitě sevřenými prsty držícími jakousi rukojeť, a poslední, na co myslel, dokud ještě měl čím, byl lék, který zabíjí zdravé a uzdravuje nemocné, pak už jen useknutý a zmenšující se palec, ukazováček, prostředníček, prsteníček a malíček tančící na obraze. Už jsme tady - na konci. Copak jste to nepochopili? Když byl pohlcen poslední prst, byla vymazána poslední barevná skvrna na plátně. Je opět čistá bílá barva. Prázdnota. Vzdálené nic. Ticho po bouři. Pokud chcete vědět, jak to bylo dál, nebojte se a jděte, obejděte obraz, nebo snad zase jen prázdné plátno a podívejte se na něho z druhé strany.

Za obrazem

Tady nebudu psát zrcadlově, i když mě okolnosti svádí, tady budete stát, budete obchá-

zet mlčenlivé plátno na stojanu. Vlastně, obcházet jako lvi, jako smrt, protože nevíte, kudy kam, nebo snad víte?

Významné ticho.

Dejme tomu, že nevíte: před sebou máte jen útržky snu, kdy vaše mysl vnikala do podstaty obrazů. Jen tak ze zvědavosti jdete za plátno, vidíte zhruba tohle:

A
B ci ce,
E slíte, halu na když
C my máte vidíte,
E že jak
D dých
A ají a
znaky obraze
na

na hranici mezi realitou a snem se prolínají světy, krajiny divů za obrazem, tančí stíny, čí stíny?, lidí, jejich směšně rozbitných těl?, jaký je ten jediný tvar spásy? Co je ten prazvláštní dým vycházející z druhé, nikdy nepomalované strany plátna? Čicháte k němu a chcete zjistit jeho podstatu? Necítíte nic. Jen obracení stránek náčrtníku: vždy od první až k té poslední a obráceně. Všechno se vrací znovu na začátek.

Návrat k popravišti

Skončíme tady a ukazuje na hromadu pokroucených zčernalých těl loutek, už nejsou živé, tkáň napadly houby červotoči odezvy táboráků nové naděje, kde se skupinka dětí upije k smrti nad pojídáním pečených špekáčků, ti zástupci duší odloží lískové pruty s ohořelými bodci, mlčky pozorují umírajícíma očima jak se sami pokládají na hranici, a ten s prstem namířeným na pohřebiště říká slova:

„Skončíte tady a pak si mi nechoďte stěžovat, že vám ztuhly svaly a roztekly se vnitřnosti, že jste zapustili kořeny do podlah obývacích pokojů za tabulkami skel, přesně tak, z tohoto místa sledujete se závistí život, můžete si okno otevřít a mít tak krásný nerušený výhled přes hradbu otráveného vzduchu plného nájezdníků čehokoliv, strkat své dlouhé ohebné údy do netečnosti, zamrznout na židli před parapetem, kapat ledem z toho kabátu na podlahu, to jste netušili, že to taky jde, nechat svůj mrzký důchod protékat mezi prsty dobře naučených synů vnuků vnuček dcer, slyšet cítit vidět stín biče, jeho pohyb, místo určení, znaky dopadů, mávat modrající rukou, sluncem prstů, mokrým zvířetem tepen, držet se za ochabující srdce, nechoďte si stěžovat, že to není vaše vina, že to je moje vina, není to ničí vina, že se za kroků ohlížíte po pavučinách na výlohách sázkových kanceláří, že vás posílám do schodů, protože výtah dlouho nejede a nepojede, poslal jsem údržbáře domů, posadil jsem ho na vaše místa za skly, musel jsem ho namnožit, abyste poznali, jaké to je být udýchaný přede dveřmi, zvonit na zvonek jednou dvakrát třikrát čtyřikrát a mnohokrát, nebýt zahlédnuti kukátkem, které deformuje tělo šaty tváře francouzské hole, a vydat se šusem ze schodů, jedenáct krutých pater, vrátit se tam, kde jste nechali klíč, ztráta klíče k sobě se trestá, sestoupit k hradbám Pandemonia, být poutníkem vracejícím se ze svatého místa, zpátky, do svého vlastního pekla, údržbáři mezitím proskočí oknem, dolů na vzduch, venku, na zemi na ulici se tělo rozletí v tisíc dřevěných třísek drátěných kloubů, z podchodů vystoupí mrchožrouti omámení vínem a údy vnitřnosti kosti cáry kůže mizí za vašich zvědavých pohledů na ujíždějící káře do sběru, vy kroutíte hlavou, chtěli byste si stěžovat, ale já rázným pohybem ruky měním slova v mouchy pářící se na kouřícím doutníku strávených sucharů obsahů konzerv mletých jater ledvin propláchnutých střev, nechávám fenku pudla v rozkoši a v pozření snídaně, nechám je v muším duetu propadávajícím jícnem, zbývá vám jen pohyb krční páteře ze strany na stranu, váš C1 až C7 se už naučil ten pohyb, chytá vás revma a vcházíte do dveří vaší rodné psí boudy, protože údržbář nikdy nebyl, ani se nemohl dostat do vašeho bytu a donutit vás, abyste se někam vrátili pro klíče, snad jste mi na takovou blbost neskočili?, vždyť to ani nemá logiku či smysl, a proto: odemykáte dveře, vždyť židle v prázdném pokoji čekají…“

Loutka se probírá a vstává. Kosti má potlučené, na hlavě boule jako díl světa. Osahává si zmateně údy - bolest je jakoby vzdálená. Skoro si nevšimla lavičky vedle, na které teď sedí dva záchranáři hrající karty. Nosítka leží pohozená opodál v trávě. Je to krásné ráno: Loutka chce něco říct, promluvit k dvěma medikům, jejichž sanitka stojí za stromy na ulici, motor běží, ale slova se přeskupují v jiné celky: mřek lskš oírč sokdéě č ěhufwk égbxn. Oba to pochopí jako kryptogram a žádají o zopakování, aby si ho mohli opsat a začít luštit podle známých klíčů. To však nepřichází, jen další laoeš jféě jášnc běldé hoř. Poslední slovo této věty oba zaujme, podívají se na sebe, pak na ni. Ptají se pohledy. Loutka je nešťastná. Dobře slyší, co říká, ale ty slovní zmetci se derou ven jako by se nechumelilo. Zkouší naznačit rukama nohama, jestli nemají po ruce tužky a papír. Oni, že rozhodně ano, že už už je vyndavali z kapes, protože si chtěli po ránu rozcvičit závity nad pěknou šifřičkou. Loutka tedy vybízí, né slovy, pohyby, aby se jeden z nich sehnul a nabídnul záda, protože lavičky jsou orosené a mokrý papír by komplikoval sdělení. Píše na záda: hseé vně egéd. Loutka kvílí. Nedá si říct, mrskne po nich vztekle papírem i tužkou a odchází. Trochu kulhá. Ti dva se na sebe znovu podívají a rozesmějou se, až jim slzy padají na karty, které jsou už stejně vlhké. Smích léčí, říká se, ale Loutka se nesměje. Sahá si na nos. Poznává, že je zlomený, jelikož cítí, jak se kůstka prohýbá dovnitř. Štěstí, že se jí neprohýbá dovnitř lebka. To by bylo zlé, říká si. Navíc jí při chůzi vrzou a skřípou čéšky, něco jako nepromazané staré železo, nebo mlýnské kolo. Musí se vyspat,

říká si, hlava bolí, má zasažené centrum: nemůže mluvit, psát. Číst ano, toho je schopná. Teď třeba čte: Nechte si maso nasekat od řezníka! Nebo: Zaručeně čerstvé vepřové bez kostí! Nenechá si nasekat, nikdo jí nic nezaručuje, protože ona sice rozumí, ale není jí rozuměno. Ze dveří vyjde bodrý pán v červenobílé zástěře, podá Loutce ruku, ta ji přijímá, nechá se jí cloumat, nemá sílu udržet podání, cosi ty tlusté líce jak krev a mlíko a rybí rty povídají, ozývá se i smích, ale ona nevnímá, řekne jen pár slov v novém nejazyce a řezníkova bodrost mizí stejně rychle, jako se objevila. Potřebuje spánek, proto už je u svých dveří a u židle a u postele a u stolku s budíkem a s hlavou na polštáři. Ani se nesvlékla a už spí.

Zpráva ze světa: Zahraničním vědcům se podařil najít způsob, jak číst spícím lidem sny. Dokázali dešifrovat mozkové vlny a převést je do obrazů, pak tam uvádějí, jak toho docílili, ale je to na můj vkus až moc odborné, takže do toho raději zabíhat nebudu, prostě tomu nerozumím. Co z toho vlastně plyne, kromě toho, že můžu špehovat sny svých ubohých postav? Říkám si a odkládám noviny. No, zkusím odlepit tu svou línou prdel od židle, sebrat se, obout se, obléci se, zapomenout si vzít peněženku, vrátit se pro ni, když už mžourám venku před barákem, a dojít si do pekařství pro rohlíky. Bez snídaně to dneska nepůjde. Když si cpu ta posolená těla do pytlíku, napadá mě, že vím, co z toho plyne. Po nastolení totalitního režimu to bude ještě větší chuťovka, než doposud, usmívám se, zároveň někde uvnitř pláču, nemůžu si pomoct od cynismu. Určitě brzy najdou způsob, jak lidem naordinovat sny. Noční můry na objednávku. Určitě nějaký kapitální mozek vymyslí, jak sny posílat na dálku, bezdrátově. Mezinárodní snový terorismus! "Wow!" Křičím, když stojím ve frontě. Možná jsem lidi nepolekal tím, jak jsem vykřikl, ale spíš tím, jak mi svítily oči. V každém případě už to je za mnou - teď jen tak nevinně sedím zkroucený u klávesnice a čumím do monitoru. První nerozhodný projezd po klávesách a už to jede. Vidím sen Loutky, jsem uvnitř, s ní:

Náměstí. Den. Nebe je ocel gilotiny. Ta stojí na náměstí. Ve dne. Čepel je vyleštěná. Neznámé ruce se o ni starají dobře. Lano připravené na přeseknutí. Zvuky nejsou. Z náměstí vybíhá několik ulic. Zdají se být prázdné a bez aut. Jako bludiště pro laboratorní krysy. Náhle se něco děje: z ulic přicházejí lidé. V jeden jediný okamžik jich desítky stovky tisíce proudí na šedou kamennou plochu. Vlastně slovo "proudí" se sem příliš nehodí. Je to jako v němých filmech, kdy je herec v jednom místě, pak se to ustřihne a je najednou na druhém místě - takhle trhaně se všichni pohybují. Připomíná to nějakou zanimovanou koláž, kdy je náměstí vyvedeno v barvách, ale lidé skákající směrem k popravišti jsou černobílí, jen pár barevných výjimek mezi nimi a to prosím, nemluvím o rasách, ty nehrají žádnou roli, mluvím o fotografiích, ze kterých byli ukradnuti, vyříznuti a vloženi, lépe vychrleni na náměstí. Dav se tedy rozlévá kolem bachratého nástroje, jehož ústa sice nejdou vidět, ale přesto je zřejmé, že od někud něco promlouvá k těm lidem nelidem, protože oni rozumí a bez žádné změny ve výrazu se uskupují do řad vedoucích k aparátu, no dobře, Kafka je mezi nimi také, dostali jste mě. Ale to je jedno. Snad stráníte to, že to celé připomíná běžící pás a že podél té cesty stojí oživené mrtvoly prasat, krav, telat, slepic, selat, a ony jsou jakoby zavěšeny na hácích a trhají nožkami, zatímco jim stříká krev z hrdel a obarvují černobílá nebo ojedinělá pestrá nehybná těla živých lidí, kteří ustrnuli v síle okamžiku, někteří se usmívají z narozeninových oslav, někteří sedí za stolem, drží sklenice piva a křečovitě se usmívají, jsou tu i tací, co drží v rukou životní úlovek, manželku nebo rybu, na již civí velký zlý pes a kapou mu sliny od huby, nebo soused od naproti nevinnost sama, nechybí ani batolata u svých prvních dortů se svíčkou, která ne a ne zhasnout, protože dechy už uťal čas, a turistické chvilky s brýlemi, dcerami, vnuky, úsměvy, pod sochami slavných neznámých lidí s neznámými slavnými jmény, které jsou vykopávány zmatenými průvodci, živými i papírovými, ale pro teď jenom papírovými, a pak zase zapomínány, vztahy zmaterializované do darovaných aut, na jejichž kapotách sedí šťastní podarovaní muži i ženy, i ti, u nichž je těžké rozeznat pohlaví, a někdy i živočišný druh, kteří hledají pod vrstvami makeupu slávu a bohatství v šoubyznysu, to vše a mnohé další, co se ani nedá popsat, obsáhnout, zahrnout, je neviditelnou rukou, která, kdyby byla vidět, by vyhřezla odněkud z blankytných nebes a něžně by strkala papírové hlavy do dřevěných děr, a by skalpelem přeřezávala provaz, který by zapříčinil let a oddělení hlavy od těla, pak znovu, další napnuté lano a další záblesk, korigováno. Tohle se v hlavě Loutky po chvíli prohodilo, jako kdyby se její mysl začala nudit pořád tím samým a prostřídala role zvířat a lidí: Lidé by byli z masa, kostí a krve a ta zvířata by trčela z kočičích hlav v okolí gilotiny, kde by hlavy po čistých zákrocích ohleduplného stroje, protože i ta věc má oči, jen jsou někde nahoře, nad vším, padaly do koše, ale po naplnění by je nikdo nevysypal do jámy, ta hromada by se kupila, za chvíli by se stroj tonul v záplavě mrkajících lebek a krve, papírové makety vyhubených zvířat postříkané krví a vším podobným, o čem se nám ani nezdá, a pořád ti lidé, brouzdající se po kotnících po kolenou po pás v krvi s týmž výrazem, s očima upřenýma ke králi...

Řada před hranicí

Protékala korytem, ale strach nebyl, žádné ryby rybky rybičky, jen plující tělo, nádoba

pro červy, továrna na jedy: procházela se nějakým tím místem ohraničeným, ne, oploceným dogmaty, to je lepší, černou a bílou na asfaltu, šílenou věcností a všedností, které vnikají mikroflóře skrz membrány do jader tělísek vakuol, zbarvují se hnisem, ne, teď se nevytahuju, teď to jen vidím a je (mi) jedno, jak to vidíte vy, to je čistě vaše věc – přeberte si to: jste shluk šťavnatých cihel, tak, a nebo... duch v textu?

To je jedno.

Napadá mě: Co dělají životy těch dvou? Skomírají? Nebo se k sobě blíží? Nic jste nečetli! Ta předchozí věta, vlastně už ta předpředchozí, je jen tak hozená do éteru a nic neznamená. Nevšímejte si jí - Je to moje rada. Jestli dobrá či špatná, tak to teď těžko napsat. Možná se k tomu dostanete, pokud budete trpěliví jako Loutka neschopná ničeho, poté, co se vzbudila ze sna, s podivným pocitem, že ji někdo sleduje a sledoval, mrkající vrzající, s jednou nohou z postele, nechtějte vědět, jestli s levou či pravou, nejsem pověrčivý, ani ona ne, tak se dočkáte radostné chvíle, kdy budete svědky něčí smrti, nebo jen pálení bezcenných cetek, ulevíte si, že už je konec, a věřte mi, že nebudete sami. Budu tedy opatrný a zkusím to jinak, od jinud: Éééé, nemohu si odvyknout používat taková podivuhodná slova neslova, prostě je to život ve větách, ééé, vidíte? Říkáte, nebo říkáte si, že mi dochází dech? Chtěl bych napsat, že teď sedím a vy mě vidíte, nebo kdokoliv, kdo mě chce takhle vidět, zezadu. Ano, hledíte mi na zadní stranu hlavy, tam, kde začíná nebo končí páteř a začíná lebka: Že vám to připomíná rentgenové snímky, které nakonec nebyly pořízeny pro ubohého Kohokoliv, protože si z něho někdo vystřelil? Vůbec. Při pohledu na něho, jak si zapíná poklopec a rozhlíží se kolem sebe, mě nepřekvapuje myšlenka, že si z něho vlastně neustále někdo střílí. Teď si prohlížím, co jsem napsal a musím podotknout - větry ošlehaný čtenář odpustí a pochopí - že o několik řádek výš jsem se zmínil o vás, nebo o kýmkoliv. Nevím, jestli má smysl napsat to slovo a slovo v minulé větě, s velkým písmenem. Pokud jste přesvědčeni, že to smysl má, tak ctěte mou lenost a to písmenko si zvětšte svou vlastní grafickou intervencí. Rozhodně se ale nestane, že příběh Kohokoliv se vytratí do ztracena. Bude to mít nějakou dohru. Věřte mi. Nebojte se. Nebuďte loutkami.

Oba dva: Nedá se říct, že by ty postavy neexistovaly vůbec. Vzpomeňme si na mě, jak se nakláním z okna a vyhlížím Hrdinu, zatímco vedle na pracovním stolku nedočkavě bliká obrazovka, nebo jak v noci při procházce městem spatřím Malíře a Kohokoliv, kterak vychází, ne, kutálí se z hospody, na jejíž název si nevzpomínám, a horečnatě si z kapsy vyndavám něco malého bílého papírového a děkuji pouličním lampám za hrot tužky klouzající po papíře, protože často zapomínám i na poměrně důležité věci. Loutku jsem už dlouho neviděl, ani ještě nevím přesně, jakého je pohlaví, vím o ní jen to, že někde je:

Sbírá houby v noci a po lesích, anebo prostě jen čeká na smrt s telefonem u úst a u bubnů a u vláken neuronů? Slyší hru vět, plave s nimi a její oči získávají vlhkost a bezpečí placent? Dostávají obsahy jejích očních jam jiné světlo, někdo je překryl barevnou fólií, její nafouklé břicho, skrytý mechanismus života, ten rytmus v rytmu, život v životu, dva životy za jeden, tisíce za jeden, život za smrt, infarkt řidiče a myokardu, tlukot dvou srdcí, harmonie dalších šelestů, křik řev ryk stojících padajících sedících cestujících, jejich smíření, úleva po kolabujících orgánech, letící karosérie, praskání kostí, kvílení brzd, rvaní kloubů, vibrace hlasivek a jejich replik z tvrdého dřeva z nalakované oceli, průtrž tepen, žil, cév, vlásečnic, spalování plynů, výbuchy v komorách, v řidiči a v motorech a v motoru řidiče, spálená silnice a ulice od hořících pneumatik, ženský údiv, rychlá smrt matky a rychlá smrt dítěte v ní pár vteřin poté: půltunové monstrum v tělech, ta těla v klecích, už žádná slova?

Tak to bylo a vy už můžete s uspokojením jít domů a vědět, že Loutka neměla právo žít. Vraťme se: přetočme film zpátky. Zpět k letícímu kovu, k setkání měkkosti s tvrdostí, znovu pohleďme na tu krásu svištícího nože gilotiny: Proráží vzduch, aby mohla rozdělit tkáň na dvě části, co to melu, na víc částí, zapomněl jsem na matrjošku a tady, v dešti šrapnelů a zvířecích hlasů a tichých výkřiků nenarozených dětí, přede mnou ožívá rozjasněná tvář hlasitého vesničana, která jednou jistou botou na vycházce po polích radostně rozšlapává hlodavčí matku a z velikého břicha přichází na smrt svět život slunce čtveřice malých ulepených slepých myšátek, zoubky se lesknou krví a světlem a matka škube nohou na mezi na asfaltu.

Krevní oběh.

Ucpané ulice.

Dech na skle za volantem a zanesené cévy žíly tepny.

Zácpa, všechny její významy: svěrače a řady kamionů, poslíček na kole a kostička projímadla.

Rozcestí síní a komor, kudy kam?

Infarkt; to znáte: orgán umírá, mlčí, si a dia je prázdný prostor mezi závorkami.

Infarkt; to už jste viděli: orgány umírají, jeden po druhém, jako když padající destička naráží na další ta na další ta na další, kroutí se plech, jiskry ožívají v tření a umírají ve vytřeštěných očích, kosterní tříšť a netušené úhly údů.

Ale nebyla to ona. Má Loutka není žena. Nebo: Žena není má loutka. Nebo: Má žena není loutka. Nebo: Loutka není má žena. Nebyla a nebude. A nekruťte mi pořád hlavou, jsou to jen nevinná slova. To jen určitá linie bez mého vědomí pokračovala dál a skončila - zkrátka dojeli na konečnou stanici a vystoupili. (Takže si oddechuji, že jsem koneckonců neztratil nit a stírám si z bledého čela pot, který v kapkách dopadá

na klávesnici. Stejně je už beztak zasvině-ná...) Nevyšli sice po svých - po cizích nosít-kách, v rakvích, ale já říkám: "A co jako"? Dojeli.

A Loutka je jinde. Sice si připadá jako praštěná palicí, ale je, žije. To je pro nás důležité. Netuším, jestli je ona ráda, že vy-plňuje časoprostor, ale vím určitě, že vstá-vá po chvilkovém podřimování. Celá roz-rušená si zapisuje nějaká slůvka na papír přichystaný na nočním stolku - už neúpí kvůli nesmyslům, myslí jí to bezchybně. (Divíte se, že loutky mohou spát a všech-no? Tak se vraťte o mnoho mnoho stran zpátky, jestli si nevzpomínáte proč to vlastně je, že Loutka je vlastně takový po-divný člověk a podivný dřevěný nástroj ur-čený k tomu, aby propleskával imaginaci a prokrvoval ji tak, protože když už někdo má malé dřevěné jeviště s červenou nebo jakoukoliv chcete oponou, tak potřebuje i něco, čím zaplňuje prostor, řekněme, mikrovesmír, ve kterém něco je a něco se musí dít... Ale to už vás nudím, viďte?) Měl-li byste si uvědomit - protože já už jsem to udělal - že loutky jsou hořlavé a křehké. Proto je tak nebezpečná situace, kdy si Loutka vaří a pod hrncem je světlo a teplo, dokonce velký žár, který uvádí vodu do va-ru, aby mohla ta vrzající nepromazaná osoba namočit tvrdé tyčinky špagetek. Tak je to dobře, říkám si a říká si to i ona, pro-tože je po ošklivé ráně celá omlácená, odřená, vyhaslá, rozespalá, přesto, že před chvilkou vstala v domnění, že už neusne, protože sen byl tak živý a krutý, že se vlast-ně ani nedomnívá, ale jednoduše nechce znovu usnout, raději si udělá něco k sněd-ku, hlava už nebolí, mluví se jí dobře, mo-zek se jí uzdravil, zkouší si pro sebe pár vět: "Je muž modifikací ženy, nebo je žena muže?" řekla, a věděla, že je to dobré. Ne-hodlám popisovat, jak se dílo podaří a ne-slepené provazy těstovin dostanou odmě-nu v podobě červené barvy, ve které byste cítili česnek, cibuli, kusy masa, nastrouha-ný sýr, a jak se to celé sune kamsi do ža-ludku: Teď jsem to ale udělal. Vidíte? Čas-to něco konstatuju a potom to hned popřu. Nevím co chci a navíc jsem ten největší znásilňovatel stránek, řádek, odstavců, plýtvač místem, časem, a vaší trpělivostí. Omlouvám se.

Smrt žehem?

Neomlouvám se za to, že mám chuť zabíjet lidi, že teď zrovinka buším do kláves, jako zběsilý, pět odrovnaných kýbódů čeká na blízké setkání ťuk ťuky ťuk druhu. Nebudu se tady kát za své hříchy, vždyť co je zlého na usekaných hlavách lidí, když není nic zlého na prasečím ovárku? Vždyť vepř a člověk jsou oba všekonzumenti. (Tohle jsem kamarádům s úsměvem říkal na prv-ním stupni základní školy, ale oni se smáli, přesněji napsáno, se mi vysmívali a ťukali si na čela, ale dosti nostalgie.) Dovolím si snad tady rozebírat otázku dobra a zla? Do-volím a nedovolím. Nabouchám jen tohle: Žádné zlo ani dobro není a nikdy nebylo a tvrdit, že někdy bude je lež nebo nevědo-most, a to znamená, že nemá cenu rozebí-rat otázku těch dvou imaginárních věcí. Šmitec. Eď se mi uvolnilo mé oblíbené pís-menko é. Pokusím se ho spravi. Ady lze vi-dě, že nelžu a fakicky nemůžu udeři do oho mísa, kde pře ím byla a plasová věcička. Sr-pení. Áááá, už o je, edy, už to je. Spraveno. Hotovo. Kde jsem to skončil? Aha, u imagi-nárních věcí, které, dodávám, jsou navíc marginální. Teď jste svědky trapnosti nad trapnosti, totiž toho, jak mě baví si hrát s podobou slov. Příběh. No ano, příběh. Imaginární marginální příběh, který vzni-kl z nudy, nebo, abyste snad nebyli pohor-šeni, z uměleckého povznesení, aby to bylo tip ťop.

No jo, dech léta, tak pojďte se mnou, procházejme se alejí, všímejme si poletují-cích zrnek pylu žalu ztráty identity, mrk-něme na poskakující holčičku s rovnátky v šatičkách a botičkách s mašličkami, je dech léta, nebe se odráží v našich mokvají-cích zrcadlech, ano v očích, v loužích, v ok-nech daleké vesnické chalupy, jejich stálost i mladost, nedaleké slunečnice: kdyby je-jich hlavy (babička v zástěře s písní na oprýskaných rtech stojí v kuchyni, při od-bíjení zvonů krájí rybám hlavy: to je pro kočku...) měly oči okna ústa rovnátka do kořán, dívaly by se přímo do slunečního světla, paprsky by prorážely do sklovin, protože ta hlava by se usmívala, obnažova-la by zuby obrostlé dráty, samozřejmě, ře-dy samorostů hlídané nerez kokoticí, stís-něnost stoliček, řezáků, tesáků a jiných ná-strojů: ano, holčička se usmívá a směje, skáče panáka, kamarádky kolem, jistě, štěstí neznalosti a erupce na slunci a v ne-zkažených srdcích mláďat lidí, to zlo, co se má probudit, ta krev prohánená sínĕmi a komorami, krev otrávená cizopasnou rostlinou, tím drátem svírajícím tělo, drá-tem, jehož trny pronikají jak penisy blána-mi kůží panen.

Tak to vidíme při procházce alejí, po-stupně míjíme skotačící děti, přestáváme si všímat, jen se tak pohledy procházíme v ko-runách stromů, ze kterých můžeme slyšet šepot: „Má vás přečtený – vy ho nevnímá-te!“

Ale vy jste hluší a jako ve snu jdete po cestě větvičeк humusu žížal krtků koster li-dí podzemních jezer jeskyní vzduchu. Opravdu sníte: není to skutečnost, jste v jedné z možností reality.

Realita je strach, pohled do taxikářo-vých očí, do interiéru auta. Je to jízda po ulicích, čekání na křižovatkách, placení, chůze po ulicích, pořád jeden a tentýž smysl: Cokoliv, nebo nic. Tak to je, ale ni-komu to nevadí. Ani taxikářovi, který ujíždí za prací, ani Loutce, která se mi ztratila ně-kde ve sklepě, ani ženě, kterou potkám na přechodu a za chůze, já tam - ona jinam, a která mi po položené otázce ve spěchu od-poví, že Loutku ano, viděla, jen se tak mihla v okolí jedné hospody, jejíž název vám mož-ná něco připomíná.

DOBRÁ ADRESA

V příštím čísle (vychází 1. února 2007) najdete:

Další Extasi

Adélu Irmu Miencilovou

Slovenské básničky

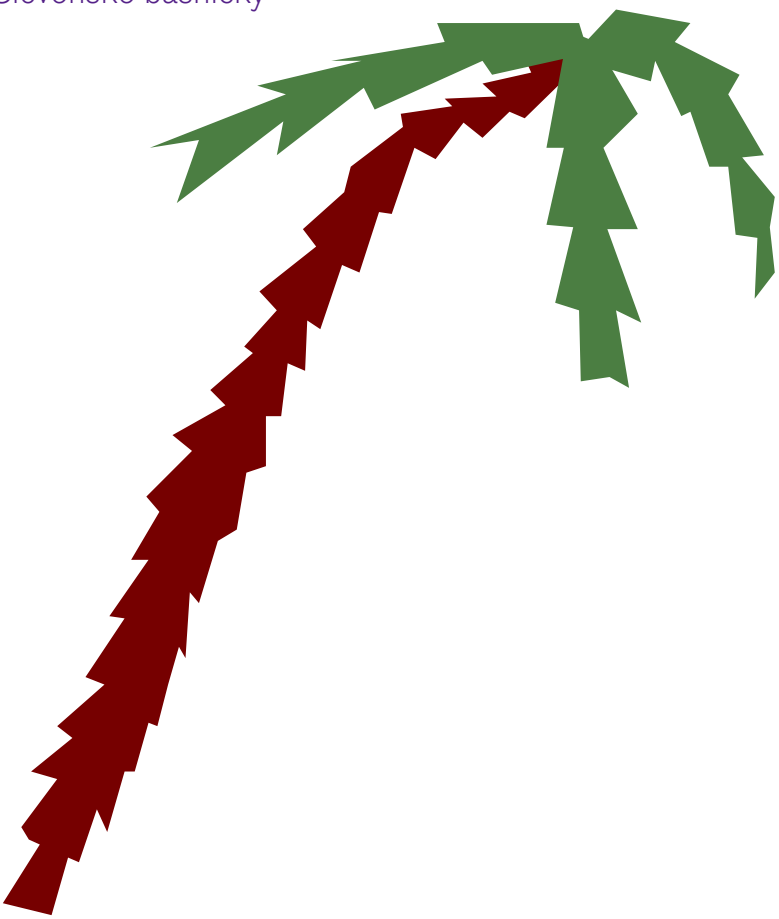

Na shledanou příště!

Ne za pomente!